הזה

כזאת תהיה המילחמה הבאה

דו"ח מיוחד:
כל מה שרצית
(או לא רצית)
לדעת על
המילחמה הבאה
ואין מעיזים
לספר לך

ZOO

העורך והמייסד הראשון:
ד"ר מלכיאל זוארץ ז"ל
ממשיכי דרכו יבל"א: ב. מיכאל, קובי ניב,
אפרים סידון. מעטר: גבי קלזמר
כתובת המערכת: רחוב זוארץ 1

רה"מ: נוחר על שטחים תמורת התיישבות

נלך לבחירות בטרם נחליט • נלך להחליט בטרם בחירות • אי־לוחמה תמורת שלום • שטחים תמורת התיישבות • עדיף עומק מוכר על גבול איסטרטגי • הבעייה הפלסטינית תמצא פתרונה במסגרת •

בראיון שהעניק ראש־הממשלה לרשת הטלביזיה האמריקאית „סי.בי.אי.", אמר מר רבין שהגיעה השעה להכרעות. אם זאת הדגיש שבטרם ההכרעות יש ללכת אל העם ולשאול את דעתו.

„נהייה מוכנים לוותר על שטחים ביהודה ושומרון תמורת התיישבות בבקעת־הירדן וברמת־הגולן", אמר ראש־הממשלה, „אך יש להבין שה־מלחמה האחרונה הוכיחה חשיבותם של גבולות בטוחים ומוכרים, ולכן אין להעלות על הדעת שניסוג לגבולות 67, אלא תמורת הסכם אי־לוחמה שיבוא בשלבים אשר כל אחד מהם ייבחן ויבחון את מדינות ערב, אם אכן הם מתכוונים לשלום אמת יציב וברי־קיימא שיבסס את ביטחתן של ההתיישבויות במסגרת הסכם כולל ללא תנאים מוקדמים מבלי לפגוע בזכויות".

מייד עם שובו ארצה נשא מר רבין נאום בקריית־שמונה, בו אמר כי הת־יישבות נרחבת מתוכננת ברמת־הגולן ועמק־הירדן, התיישבויות שתהווינה עוד שלב ומבחן לכוונותיהם הרצי־ניות של מדינות־ערב בדרכן אל הש־לום הנכסף.

מר רבין שב והדגיש שהצעותיו מיועדות לרציניים בלבד.

חינוך לערכים

(חיבור)

היום למדנו בכיתתנו על הערכים והמורה ביקשה מכל תלמיד להביא מהבית לפחות שני ערכים שונים. הלכתי הביתה והתחלתי לחפש, אבל מכיוון שאנחנו בית עני, לא מצאתי שום ערכים. שאלתי את אבי והוא אמר לי שהיו לו ערכים כשהיה צעיר, אבל הוא לא זוכר איפה הם עכשיו. ניגשתי לילדים אחרים ואומנם מצאתי כמה ערכים. בביתו של עוזי, הבן של הקבלן, מצאתי את הערך **בניין ואהבת המולדת.** בווילה של חגית התבלטו הערכים **אסטטיקה ויופי וכמובן שורשיות.** ואצל אודי וחיים, שהאבאים שלהם שותפים, גיליתי תכף ומיד את הערכים **שיתוף, אחווה ואהבת הזולת.** לכן, אני חושבת, בניגוד לסופר יזהר ס. ש כן צריך לחנך לערכים ואני בעצמי התחלתי לקחת חינוך לערכים בשיעורי ערב. אני אוהבת את כל הערכים ומקווה להגיע אליהם, חוץ מהערך שיתוף, כי אני רוצה להיות עצמאי או רופא.

אני קוראת לכל הילדים ללכת בעיקבותי.

ג. כהן, ילדה

מושב עין־ערכים, ליד סביון.

קח כותרת:

במסגרת מדורנו הפופולארי „קח כותרת", נגיש לכם הפעם צמד פנינים:

להקת גאז גרמנית–לישראל

„הארץ" 3.10.74

אם זכרוני אינו מטעני, שמעתי כבר על התכנית שלהם. כנראה שידור־חוזר עפ"י בקשת הקהל, לאחר ההצלחה המסחררת.
לקהילות שלמות הנחה.

הפנינה השנייה יכולה לשמש עיסוק לשעות הפנאי:

ירידת עולי בריה"מ – בעליה

„מעריב" 3.10.74

ניתן להחליף את המלים וליצור שילובים משעשעים, כמו: „עליית עולי בריה"מ — בירידה", או — „בריה"מ בעלייה — העולים בירידה" וכד'.
אפשר גם לשאול חידות: ירידת העולים בעלייה. ומכיוון שכל מי שב־עלייה מגיע ארצה, מתי תגיע ירידת העולים ארצה, מי פקיד העלייה ומי פקיד הירידה?
חידה מעניינת אחרת היא: האם יורד בעלייה שווה עולה בירידה? פרט ונמק.
בילוי נעים.

הארץ

ממישנתו של מייסדו —
ממשה עד משה —
אף אחד לא קם.
ד"ר זוארץ
(בישיבה, תרפ"ד)

נוער לאחר המלחמה (א)

הנוער מפחד למות

לאחר מלחמת יום־הכיפורים חל שינוי מהותי ביחס הנוער למוות. עתה, יותר מתמיד, מפחד הנוער למות.

אומר יגאל, שמיניסט הרצליאני, העומד להתגייס לצבא: „עתה, יותר מתמיד, אני מפחד למות".

אכן, מלחמה וזעזועיה, דור חדש וזוועותיו.

(כתבה ראשונה בסידרה)

נוער לאחר המלחמה (ב)

הנוער ציוני יותר

לאחר מלחמת יום־הכיפורים נעשה הנוער ציוני יותר. עתה, סוף סוף, הובהרה להם מהי הציונות הלוחמת והנלחמת על חייה.

אומרת דורית, שביעיסטית טבריינית, העומדת בפתח ביתה הצנוע: „עתה, סוף סוף, הובהרה לי מהות הציונות. הציונות היא אומה הלוחמת ונלחמת על חיי התנועה. אני ציונית יותר מאשר הייתי אשתקד".

אכן, אין קללה ללא ברכה, אך גם כאן טמון זרע הפורענות מחד ונבט התקווה מאידך.

(כתבה שניה בסידרה)

נוער לאחר המלחמה (ג)

הנוער נוטש השמאל

לאחר מלחמת יום־הכיפורים ניכרת התעניינות יתר של הנוער בפוליטיקה בכלל ובהקשרים מדיניים בני־חלוף בפרט. הנוער נוטש את השמאל הקיצוני ובגלותו בגרות מפתיעה הוא פונה לעשייה, להגשמה ולחלוציות פוליטית, שתיקנה לה בוודאי אחוזת נצח בחיים המונחים לפניהם.

אומר איציק, אדם צעיר רחובותי היושב במכוניתו לפני הרמזור ועומד לפנות ימינה בהידלק האור הירוק: „כן, בדיוק, כל מה שאמרת."

אכן, הולך ונובט נבט התקווה הטובה. הולך וצומח נוער המביט קדימה נכוחה.

(כתבה שלישית בסידרה)

נוער לאחר המלחמה (ד)

הנוער חומרני מתמיד

לאחר מלחמת יום־הכיפורים נעשה הנוער חומרני יותר מתמיד. כסף, כסף זה כל מה שמעניין אותם.

אומר מרדכי כספי, אב לבן תלמיד־תיכון: „כסף, כסף, זה כל מה שמעניין אותם". ומחרה מחזיק אחריו שמוליק כספי, תלמיד־תיכון בן לאב: „כסף, כסף, זה כל מה שמעניין אותם".

אכן, פליאתני — איככה גידלנו אנו, דור חלוצי־החלוצים, מייבשי־כבישים וסוללי־ביצות; איככה גידלנו אנו מין מפלצות רודפות־בצע ותאוות־ממון כמו אלו.

(כתבה רביעית בסידרה)

נוער לאחר המלחמה (ה)

הנוער נוטה לאשליות

לאחר מלחמת יום־הכיפורים נוטה הנוער, יותר מבכל תקופה פוסט־מלחמתית קודמת, להיגררות מסוכנת לאשליות. מין, מין, מין וגם סמים הם המעסיקים אותם.

אומרת לאה פ., שישיסטית בת־ימית, העומדת להתפשט: „מין, רק מין. מין ושמאל — רק מין ומין".

אכן, גמרתי.

(כתבה אחרונה בסידרה)

למה כובע?

אני, בניגוד לכמה מידידי הטובים ביותר, חובש כיפה.

אלא שלמרות העובדה הסרוגה הזאת, אני חש מעט תלוש משאר החבושים. אולי בגלל העובדה העגומה שמעולם לא הייתי בואדיז, (בירת ליכטנשטיין, אוכלוסייה — 82 נפש, 14,619 חברות, 384 בנקים, פקיד־סם אחד שחוא גם חאינספטלטור ותנועת תיירים ערה). או שמא מחמת המחפור החמור בקשרים עם ח„מפיה".

יתכן גם שתלישותי המעיקה מציבור המאמינים נובעת מכך שמעולם לא השתמטתי מצה"ל, אין לי דרכון־שרות ישראלי, באמי, חונדוראסי, ניקראגואי, או אחר.

כמו־כן גיליתי שיצחק רפאל לא משתין בכיווון שלי וכלל לא עולה ברעתו להשתדל עבורי אצל חפרנסים.

אני בהחלט מרגיש לא שייך.

מדוע הם לא יכולים להשיל את הירמולקה ברגעים הנכונים? מה יש להם נגדי? כמה כבר יכול לעלות להם להוריד את הכיפה ברגע שהשעורייה מתפוצצת, הכנק מתמוטט, המשטרה חוקרת? אני מוכן לשאת בהוצאות.

בזאת אני דורש שיעברו לגיליוטינה.

ראש לאלתר, ולא — אסרב לחבוש כיפה בטענה שזה עלול להפליל אותי.

ב ת ו ד ה

במחלקת חולי־הלב בבי"ח רוטשילד אין הימורים.

כאן אין הימורים, כאן הכל במזומן או בצ'קים עצמיים. והכל למען אחת המטרות הנעלות ביותר שהציבה לעצמה האנושות — חיי אדם.

ז כ ו ר

אין הימורים. רק אלה ששילמו בכסף טוב —

הם זכו!

מפעל הפיס - לשיפור איכות החיים

תשקיף

איסטרטגיה חדשה

להנרי קיסינג'ר?

סיבוב השיחות הנוכחי, בו החל שר־החוץ האמריקאי הנרי קיסינג'ר השבוע במזרח־התיכון, עשוי להיות מבוסס על יעדים ומטרות של אינטרסים אמריקאים שונים לחלוטין מאלה שהיגחו את קיסינג'ר בסיבובי השיחות הקודמים שלו, שהביאו להסכמי הפרדת־הכוחות בין ישראל לבין מצריים וסוריה.

לדעת משקיפים אמריקאים מסויימים עזוב הד"ר קיסינג'ר שלא לפעול דווקא לקידום המשאומתן בין ישראל ומדינות־ערב, ולא ללחוץ להישגים מיידיים בכל מחיר.

משקיפים אלה מבססים את השקפתם על כך שבעוד שבעבר היה קיסינג'ר מעוניין להביא לרגיעה באיזור במטרה להרחיב את תחום ההשפעה האמריקאית ב־מדינות־ערב, הרי המטרה הנוכחית של ביקורו היא בראש וראשונה הדאגה לאינטרסים של אספקת הנפט לארצות־הברית.

הזולת מחירי הדלק ואבטחת אספקתו השוטפת לארצות־הברית היא אחד התנאים המוקדמים שהציב לעצמו הנשיא פורד במיסגרת מאמציו למילחמה באינפלאציה.

לא מן הנמנע, על כן, שקיסינג'ר ינסה הפעם ללחוץ על מדינות ערב בנושא הנפט לא בעזרת הבטחת ויתורים נוספים מצד ישראל, אלא דווקא באיום של חידוש המילחמה, תוך הכהרת ההשלכות החמורות העלולות להיות לה על מדינות־ערב, ועל תגובותיהן של המדינות המתועשות במערב במיקרה שהערבים יפעילו שוב את חרם־הנפט שלהם.

דיניץ נלחם

על מעמדו

למרות ההכחשות התקיפות מצד כל הגורמים הממלכתיים, כי אין כל כוונה לחדיח את שגריר ישראל בוואשינגטון שימ־חה דיניץ מכהונתו, וכי לא נערכו דיונים על כך, ספק אם כהונתו של דיניץ כשגריר תימשך זמן רב.

ההסתייגות בצמרת הנוכחית של ממשלת־ישראל מהצורה בה ממלא דיניץ את תפקידו כשגריר, החלה עוד זמן רב לפני שפורסמו בארצות־הברית המח־קרים על התפקיד שמילא דיניץ במילחמת יום־הכי־פורים, ועל השפעתו של קיסינג'ר עליו. רק משום שדיניץ נחשב לבן־חסותה של גולדה מאיר, שמינ־תה אותו אישית לתפקיד זה בניגוד לכל העצות והדי־עות, נדחתה הדחתו למועד מאוחר יותר. לדעת רבים חסרים לדיניץ הכישורים והתכונות האישיות, להם נזקק שגריר ישראל בוושינגטון.

אחד המועמדים לרשת את מקומו של דיניץ הוא אלוף (מיל.) צבי זמיר, לשעבר ראש המוסד למודיעין, שהוא ידידו הקרוב של יצחק רבין, ושטרם נמצא לו תפקיד ממלכתי הולם.

כביקורו הנוכחי בארץ ינסה דיניץ להפ־עיל את גולדה לשם השארתו על כנו. גיום כמה מראשי היהדות האמריקאית, לחבעת תמיכה בו, היה צעד נואש במיסגרת מא־מציו של דיניץ למנוע את הדחתו.

לעומת זאת, מגיעים לאחרונה לארץ מכתבים ממנהיגים אחרים של יהדות ארצות־הברית, המגדירים את פעילותו של דיניץ כ„קאטסטרופה".

מפ"ם חתבע גם

שני סגני־שרים

אם תצטרף הממד"ל לקואליציה ותקבל ארבעה שרים בממשלה, תתבע מפ"ם לעצמה, מילבד מישרת שר נוספת, גם שתי מישרות של סגני־שרים. החלטה על כך התקבלה בריכוז מפ"ם, המורכב מחי־כי המיפ־לגה ומשני מנהיגיה, יעקב חזן ומאיר יערי.

שני המועמדים לסגני־שרים הם אהרון אפרת, המוצע לתפקיד סגן שר־החקלאות, ואליעזר רונן, עכורו תובעת מפ"ם את תפקיד סגן שר־האוצר.

במיקרה שמיפלגת העבודה לא תיענה לתביעה להעניק לרונן את תפקיד סגן שר־האוצר, החולט לתבוע עבור רונן, שהיה בזמנו מנהל הרשות לתיכ־נון כלכלי, את תפקיד סגן שר־המיסחר־והתעשייה.

הברון

נגד ספיר

הברון אדמונד דה־רוטשילד, עשוי לצאת בביקורו הנוכחי בארץ בהאשמות חמורות ביותר כנגד פנחס ספיר, כי הוא רואה את האחראי להסתבכות „החברה לישראל", למרות שספיר כבר אינו מכהן כשר־האוצר.

לברון רוטשילד היו מזה שנים רבות השגות חמו־רות בביקורת כלפי מדיניותו הכלכלית של ספיר. מאחורי הקלעים הוא לא הסתיר דיעות אלה. עתה עשוי הברון להשמיע את ביקורתו על ספיר בפומבי.

כמה הפסיד

בן־עמי?

להתמוטטותו של הבנק הבינלאומי לאשראי של טיבור רוזנבאום, עלולות להיות השלכות גם על עסקיו של איש העסקים עובד בן־עמי, לשעבר ראש עיריית נתניה. בן־עמי, אחד מגדולי עשירי ישראל, היה קשור בכמה עיסקות בעבר עם טיבור רוזנבאום. בשעתו הם היו שותפים בבנק קופת־עם וגם בעסקי קרקעות באשדוד.

מאז נודע על הסתבכותו של הבנק שם בן־עמי וז'נבה לפחות פעם אחת, יש האומ־רים כי מיסתו הכחולה של בן־עמי לשווייץ היתה קשורה בניסיון לברר את גורל חש־קעותיו בחברות ההשקעה של טיבור רוזנ־באום.

המישטרה עצרה

לחקירה בנו של שופט

בנו, בן ה־16 וחצי של שופט בית־המיש־פט המחוזי בתל־אביב נעצר לחקירה על־ידי מישטרת מחוז תל־אביב.

הצעיר נעצר על־ידי המישטרה, כשנתגלה שנסע על טילון ללא רישיון ובימוח. אחרי שנחקר, שוחרר הנער, והמישטרה הגישה נגדו כתב־תביעה.

לפני מיספר חודשים, נחקר גם האב, השופט המחוז־י, על־ידי המישטרה בעניין תלונה שהוגשה נגדו.

מייבאים

רסק עגבניות

רשת „שופרסל" החלה כייבוא רסק עג־בניות, בגלל המחסור החמור בו בישראל.

הרסק המייובא הוא מתוצרת חברה אמריקאית הידועה, היינץ.

בנק בריטניה:

הכרעה בלונדון

ביום החמישי ייפגשו בלונדון נגיד בנק ישראל, משה זנבר, עם המשקיע העתיד לקנות את בנק ארץ־ישראל־בריטניה, מוריי גולדמן, לסיכום עיסקת הר־כישה. נציגיו של גולדמן אמרו, כי העיכובים היחי־דים הם מצד בנק ישראל, וכי אין כל אי־הבנות עם בנק אוף אינגלנד.

למרות הפגישה הצפוייה, הודיע נציג „בנק ישראל" ביום הראשון בבית־המישפט בתל־אביב שקיבל הוראות לבקש פירוק מיידי של „בנק בריטניה".

המישטרה נגד

הדולרים

מישטרת ישראל מכינה פעולה גדולה נגד סוחרי הדולרים השחורים.

פעולת המישטרה תהיה מושתתת על מידע שנאסף בחקירות של מישרדי־נסיעות רבים, ששלחו לחו"ל נוסעים לטיולים שעלו יותר מן ההקצבה הרישמית (450 דולר).

רבין מילא

התחייבות

לקיסינג'ר

הצהרתו המרעישה של יצחק רבין בטלוויזיה האמריקאית, שהוא מוכן לתת „משחו" לירדן בגדה המערבית תמורת אי־לוחמה, היתה מילוי הת־חייבות שנתן לקיסינג'ר בעת ביקורו באמריקה.

קיסינג'ר דרש תזוזה בולטת בעמ־דה הישראלית, לקראת ביקורו הקרוב במרחב, כדי להוכיח לערבים שיש חידוש. הניפוח של רבין היה המי־נימום שסיפק את האמריקאים.

ויקטור קארטר

בישראל

ויקטור קארטר, מראשי הפעילים למען ישראל בארה"ב וושינגטון המגבית בקלי־פורניה, הגיע ארצה בקשר עם פרשיות „החברה לישראל".

קארטר התפטר בזמנו מן החברה לישראל כמחאה על מדיניות מיכאל צור והמשקיעים הגרמניים, זהוא מתנגד חריף של סם רוטברג, שותפו של מאיר לנסקי, התומך במיכאל צור.

שערי הריבית ירדו

שערי הריבית החופשית ירדו ב־5% ב־שבוע האחרון, והן עתה 28%. לפני כן שיל־מו הלווים 33% ומעלה עבור הלוואות באמ־צעות בנקים.

ירידת שערי הריבית מוסברת במיתון החריף ב־בנייה, המשחרר כספים שקודם שימשו קבלנים וקו־ני־מיגרשים.

צ'ייף איירווייס

יצח את

מכסי האבל

ארשיזוד חברת מטידות איכותי־סיה, בגוד מותג של וכמן שוזר, עתה תרוסמת בדרית בציבור — וחדבר פגע באבי עצמה.

הציבור התמרמר עד אי־השיבות, בשעה שבחדיר המשיך לגבן פיזמונים קוים. כתוצאה מכך יוצאו הנחיות חדשות למיקרים באדת בעתיד.

.....המיני שהיא מקסי

נסיעה במכונית פרטית עולה פחות מנסיעה בתחבורה ציבורית

עשית חשבון כמה עולה לך הנסיעה בתחבורה הצבורית מדי חודש?

אז למה לך כל זה? -

רכוש מיני-סובארו/4 דלתות ותיוכח שהוצאות אחזקתה כמעט מקבילות להוצאותיך עבור נסיעותיך השגרתיות אל העבודה ובחזרה הביתה.

המיני - סובארו צורכת ליטר דלק לכל 28 ק"מ נסיעה; הרישוי השנתי 400 ל"י וההוצאות השוטפות כמעט אפסיות.

למה דווקא מיני-סובארו/4 דלתות?

לא תמצא מכונית עם כל כך הרבה אביזרי נוחות, פאר, בטיחות, הוצאות אחזקה שוטפת זולה והתאמה לתנאי הנסיעה והכבישים בארץ כמו המיני-סובארו/4 דלתות. מחירה רק **24,990 ל"י.**

בוא, תראה, תנסה ו... סע!

new **mini subaru**

המכונית גדולת הביצועים והחסכונית שמחירה נמוך

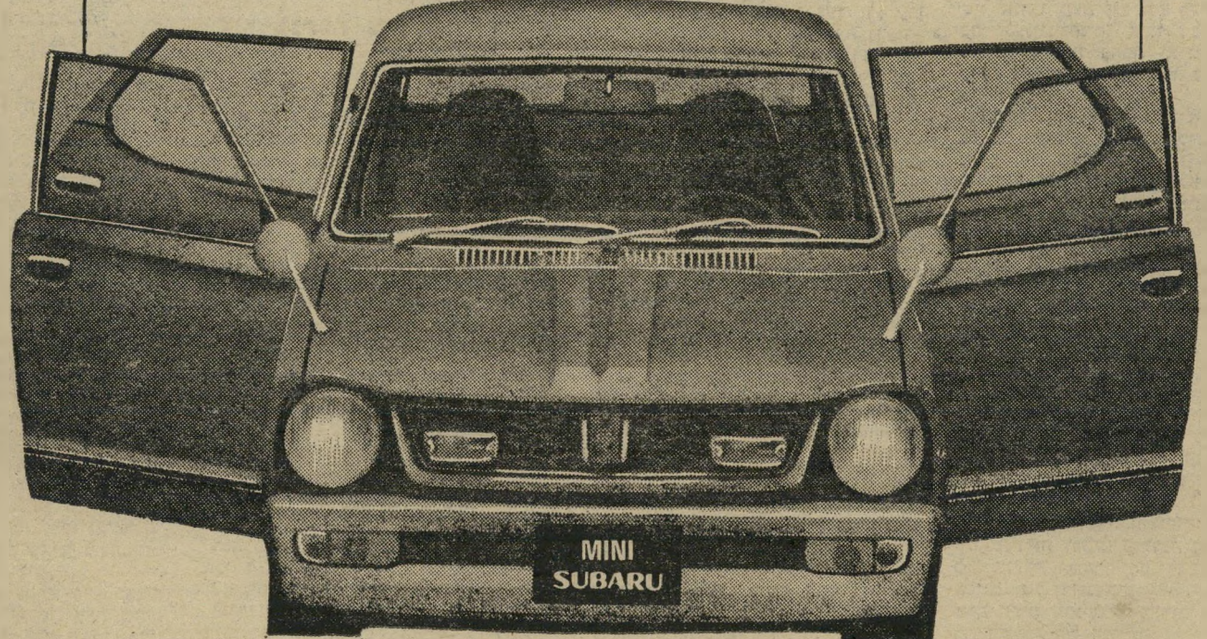

תצוגה ומכירה אצל סוכני סובארו המורשים ובנציגות הבלעדית לישראל:

יפנאוטו בע"מ

ת"א, רח' יצחק שדה 28, טל. 31051, 33184

סניף באר-שבע: רח' הדסה 52, טל. 72572

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03־243386 • תא־דואר 136 • מען מברקי: „עולמפרס" • מודפס ב„דפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רחוב כך אביגדור • הפצה: „גד" בע"מ • גזופות: „צינקוגרפיה כספי בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.

קריאה יקרה,

שתי השערוריות הכלכליות האחרונות, המטעירות עתה את המדינה, קשורות בשמותיהם של שני אישים: הבנקאי טיבור רוזנבאום והפקיד הממלכתי הבכיר מיכאל צור.

התמוטטותו של הבנק הבינלאומי לאחראי שבשוויץ, בבעלותו של טיבור רוזנבאום, וההסתבכות הכספית שגגרמה עקב כך לחברה לישראל, שהמנכ"ל שלה היה מיכאל צור, גרמו לזעזוע לא רק משום שהם נגעו לכיסו של כל אזרח בישראל. היתה זו חוליה נוספת בשרשרת ההתמוטטויות של בניין־הקלפים של הכלכלה הישראלית, שהבהירה כי אין מדובר כאן עוד בפרשת־שחיתות נוספת או בשערוריה ספקולטיבית, אלא בדברים הנוגעים לכל המיבנה הרעוע, המסולף והרקוב של השיטה הכלכלית הקיימת בישראל.

היה ברור כי אין זו החוליה האחרונה בשרשרת, אלא קריסת אגף נוסף שיש בה כדי לבשר התמוטטויות ופיצוץ שערוריות נוספות.

עם היוודע מימדי השערוריה והיקפה, נסחפה דעת־הקהל בישראל בהיסטריה בנוסח „תפסו את הגנב!" לא היה כימעט אישיציבור המכבד את עצמו או בעל טור מצטנע, שלא ראה חובה לעצמו לגנות, להתריע, לתבוע, להאשים, להוקיע ולהרעיש עולמות נוכח מה שנחשף בפרשיות אלה. מהאופוזיציה הצעקנית ביותר ועד לאנשי המימסד האחראים־כביכול, לא יכלה שלא לעורר התפעלות.

היתה רק שאלה אחת, שכל המרימים עתה קול־זעקה בראש־חוצות לא השיבו עליה: איפה היו כל אלה קודם?

■ ■ ■

יתן למצוא היום רבים, בעיקר בין האחראים הישירים למפולת הפיננסית שקיצצה מקופת־המדינה עשרות מיליוני דולארים, הרוחצים כיום בנקיון־כפיהם והמעידים על עצמם ברמה: אמרנו, חזרנו, התרענו!

אבל אם קיים גורם אחד במדינת־ישראל היכול להציג תעודות וקבלות על התראה מוקדמת ואזהרה מפני הצפוי למה שייצתן לשליטתם של האדונים רוזנבאום וצור, הרי זה, עם כל הענווה, עיתון זה.

שמותיהם של טיבור רוזנבאום ומיכאל צור אינם שמות אלמוניים גם לקוראי העולם הזה, שאינם מתעניינים בנושאים כלכליים דווקא. הם קישטו בדמויותיהם, ובמעלליהם רבים מגיליונות העולם הזה במרוצת שנות קיומו. עקבנו במשך שנים אחר מעשיהם ותעלוליהם, והתרענו בכתבות־ענק ובמילים בוטות שאינן משתמעות לשתי פנים, על הצפוי מהם.

אף אחד מאלה הצועקים כיום חמס, לא רק שלא התנדב לאוצקה בעת שהיה בה כדי להועיל. רבים מאלה פשוט אטמו את אוזניהם, טמנו ראשיהם בקרקע, החרישו ועברו לסדר־היום על גילויים ואי־שמות העולם הזה.

את כל מה שמעזים כיום אמצעי־התיקשורת של ישראל לכתוב ו„לחשוף" על טיבור רוזנבאום ומיכאל צור, אפשר למצוא בגיליונות ישנים של העולם הזה, מלפני הרבה הרבה שנים טובות ושמנות.

אלא שאז היתה קולו של העולם הזה כקול קורא במידבר. איש לא היה מוכן לריב עם פינחס ספיר הכל־יכול.

העולם הזה, מטיבו, אינו עיתון המתרכז כולו בבעיות כלכלה ומשק, ואינו מתיימר להיות עיתון מיקצועי בתחום זה. אולם מלאף כיום לראות, במבט לאחור, עד כמה התגשמו — למרבה הדאבה — לא רק התחזיות הפוליטיות והחברתיות שהועלו על דפי עיתון זה, אלא גם הנבואות הכלכליות. לא היה צורך באשף־כספים, או בגאון־כלכלי תורן, כדי לנבא את כל אלה. ההיגיון הפשוט, השכל הישר והניתוח חסר־הפניות, הם שהובילו עיתון זה להשמיע את מה שגיראה בזמנו בעיני רבים כנבואות־זעם של שבועון רודף־סנסציות.

צור בכתבת „העולם הזה"*
קשרים עם אנשי צמרת

■ ■ ■

מיכאל צור, אבטיפוס אופייני למוצרי חשיטה הכלכלית המסולפת והמשחיתה הקיימת בישראל, החל העולם הזה מטפל עוד לפני 17 שנה. אני מרשה לעצמי לצטט להלן באריכות, מתוך כתבה שפורסמה בגיליון העולם הזה (1039) שהופיע ב־4 בספטמבר 1957, ושנשאה את הכותרת מעוז צור־רוזנברג. הדברים מדברים בעד עצמם. אין צורך להוסיף עליהם דברי ביאור והסבר. אין גם צורך לשאול את השאלות המתבקשות. כל קורא, שעיניו בראשו, יוכל לעשות זאת באותה מידה של כישרון.

הנה מה שנכתב באותה כתבה, שהציגה בפני הציבור הישראלי, לפני 17 שנים, את הטיפוס מיכאל צור:

ההשקעה המיסחרית הטובה ביותר היא קרוב־מישפחה במקום הנכון בממשלה. אומנם, משכורתו דלה, אך ידו נמצאת על הברז המזרים את מקורות העושר למעוניינים — רישיונות יבוא וייצוא, הנחות מכס והטבות־מטבע.

הבעייה אינה ישראלית דווקא. אולם במדינות אחרות מקפיד הציבור לשרש כל גידול ממאיר כזה בעודו באיבו... בישראל נהוג כימעט ההיפך. לא זו בלבד שפקידים גבוהים נשארים שותפים לעיסקיהם הקודמים, אלא שפקיד הזוכה למישרה הנכונה בממשלה, ממהר לא פעם להקים לו חברה מיסחרית משלו — אם בשמו ואם בשם קרוביו — ומתחיל לחתת לעצמו את ההזדמנות והרישיונות המובילים אל העושר. אנשים כאלה נמצאים בצמרת המישטרה, מישרד־הביטחון ומישרד ראש־הממשלה, ואלפי אנשים יודעים על כך מבלי להיחרד. השבוע נתגלה כי בצמרת מישרד ה־מיסחר־והתעשייה נמצא אדם, שהפך שיטה זו לאמנות שלימה.

...במרכז השערוריה עמד לא פחות ולא יותר מאשר מיכאל צור, מנהל החטיבה לסחר־חוץ במישרד־המיסחר־והתעשייה. בין לבין חברת זורו (חברה פרטית ששווי תפה בחברה ממשלתית חדשה שהוקמה לצורך סחר עם גאנה), סיבך סבך של קשרים מיסחריים ומישפחתיים מוזרים ביותר.

רוזנבאום בשער „העולם הזה"**
קשר עם ארגוני־הפשע

צור עצמו הוא בן למישפחת סוחרים ורבנים מגאליציה, עלה לארץ בעודו ילד, נכנס ללמוד בבית־הספר העממי הדתי ביל"ו, והתבלט שם עד־מהרה בכישרונותיו. במיוחד גילה צור הצעיר כישרון מוסיקלי, ניצח על מקהלת בית־הספר. אך המוסיקה לא היתה כר מתאים לכישרונותיו של צור הצעיר, שחיבב צלילים אחרים.

עד־מהרה הפך הנער המתבגר לעסקן מיפלגתי צעיר, עמד בראש ארגון נוער המיזרחי בו קנה לעצמו השפעה בלתי־מצוייה. עד־כדי־כך שעל קירות מועדוני־התנועה נכתבו סיסמות בלשון זו: „כה אמר מיכאל: עלה נעלה אם רצה נרצה!"

מיכאל רצה בהחלט לעלות. ארגון הנוער לא היה המקום המתאים לכך. הוא החל עוסק בעניינים פחות רעיוניים, יותר חומריים.

בשנת 1947, היה בן ה־25 שותף בחברת נעליי־מגן. במהרה נוספו לרשימה המיסקית שמות חדשים... אולם גם זה לא סיפק את צור. הוא שאף לגדולות ולנצורות יותר. הוא נזכר בקשרים רעיוניים ישנים: איש המיזרחי, הרמן הולנדר, סוחר מצליח שהתמנה למנהל מישרד־המיסחר־והתעשיה, זכר לטובה את העסקן המיפלגתי הצעיר, החזיר לקרבו אל הקערה. צור, הפקיד הממשלתי החדש, לא התפטר אף לא מאחת החברות הפרטיות שהיה קשור עימן.

אך כשם שצור עצמו נהנה מקשרים מיפלגתיים, הגיעה גם שעתו לגמול טובות לחברים מיפלגתיים חדשים. במיקרה זה היה פינחס רוזנברג, ידיד ותיק מהמישמרת הצעירה של „המיזרחי"...

וכן הלאה וכן הלאה, וכן הלאה, רשימה ארוכה של פגמים אסתטיים, מעשים שלא ייעשו, פרוטקציוניזם, אי־הבחנה בין מותר ואסור, בין רכוש הפרט וכרוש הכלל.

אילו היה מישהו טורח לקצץ אז את היכלית שצמחה כטפילה בגינת הכלכלה הישראלית, היו ודאי נחסכות לקופת המדינה מיליוני לירות רבות, שירדו לטימיון בשערוריות כלכליות נוספות בהן היה צור מעורב בשנים שלאחר־מכן.

מאז חזר העולם הזה שוב ושוב אל השערוריות של מיכאל צור, גילה, חשף, האשים.

אבל דברים אלה היו בבחינת דבר אל הקיר.

■ ■ ■

לקו של העולם הזה בחשיפת המסווה מעל עסקיו האמיתיים של איש־העסקים טיבור רוזנבאום, כבנקאי של אירגוני־הפשע האמריקאיים, כבר פורט בהרחבה לפני שבועיים (העולם הזה 1934). כאן כבר הצטמצם תפקידו של העיתון בפירסום בלבד. חברותו של אורי אבנרי בכנסת איפשרה לו להעלות את הנושא בפורום פרלמנטרי, להציג שאילתות מביכות לשרי־הממשלה, שנענו בהתחמקויות. גם אז היה זה מאבק דון־קישוטי, שלא זכה לתמיכה מקרב מיפלגות האופוזיציה האחרות. היוצאות עתה מגידרן כדי לנגח את השילטון בשל אחריותו לפרשה. שתיקתם אז הופכת אותם כיום לשותפות מלאות לאחריות.

גם בעת הקמתה של החברה לישראל, היה קולו של העולם הזה אחד הקולות הבודדים, שניסו לעורר את דעת־הקהל באמצעות עיתון זה, ובאומים חוזרים ונישנים בכנסת, נגד ההרפתקה המסוכנת והנוגלת שבהקמת חברה טיפילית זו, שהיתה הזמנה לספסרות.

כאשר הובא חוק החברה לישראל לאישורה של הכנסת השישית בשנת 1969, היה קולה האחד של סיעת העולם הזה־כוח חדש, אחד משלושת הקולות שהצביעו נגד קבלת החוק, בשל ההקלות המפליגות שניתנו בו למשקיעים הזרים. כדאי להזכיר בהזדמנות זאת, כי כאשר הוגש החוק לקריאה ראשונה בכנסת נכחו באולם עשרה חברי כנסת בלבד. איש מאנשי הסיעות האופוזיציוניות של גח"ל ורק"ח לא טרח כלל להופיע לדיון, בכל הגילגולים של החוק תמכו שתי חטיבות גח"ל בהצעת הממשלה והצביעו עמה יחד בעד אישור החוק.

כעבור יומיים התקבל החוק בהרמת־יד של 12 חברי־כנסת בלבד. 9 הצביעו בעד — שלושה נגד: אורי אבנרי, שמואל מיקוניס ואמיל חביבי.

בנאומו על החוק בעת שהונח על שולחן הכנסת לקריאה ראשונה, במאי 1969, אמר אורי אבנרי, בין השאר: „חוק זה, שאנו מציעים להחזירו לממשלה, מקפל בתוכו את כל התכונות הכלכליות של המימסד הקיים בישראל... זהו חוק פרוסק־ציונרי מובהק, הקובע שמי שקרוב ל־מימסד הוא הזוכה, ומי שאינגו קרוב ל־מימסד איננו זוכה."

אורי אבנרי היה גם הגואם היחיד בכנסת שהזכיר בעת הויכוח את אישיותו של מיכאל צור, שהיתמנה עוד לפני שאושר חוק החברה לישראל, כמנכ"ל החברה, זמן קצר אחרי שהיה מעורב בשערוריה ביגלאומית במדינת אפריקאית. אמר אז אבנרי: „לא פלא הוא, שמנכ"ל החברה הזאת הוא... האיש האחראי לסקנדל הביגלאומי של סיירה־ליאונה. עכשיו אנחנו מעתיקים את פעילותו, הברוכה לעינייני־פנים. אולי דבר זה ייעמע מאיתנו בושות בחוץ, ואולי היה דווקא כדאי להעדיף את פעילותו בסיירה־ליאונה על זו אצלנו."

באותו נאום עצמו מתח אבנרי ביקורת גם על העובדה שהחברה לישראל שילמה סכום של מאה אלף ל"י לעורך הדין גדעון האוזנר, כיום שר־ללא־תיק בממשלה, על רישום החברה. „אומרים לנו שעלינו לפסוד את החברה מעל הביטחון, מעול ההגנה, על המדינה ומהשתתפות בתקציב המדינה... (והנה) אין מטילים את רישום החברה על עורך־דין ממשלתי, אלא שוכרים לשם כך עורך־דין פרטי ומשלמים לו סכום ענק כדי שירשום את החברה.

„זהו חוק המודה בפשיטת הרגל של הציונות." סיכם אז אבנרי את אחד מנאומיו בחוק החברה לישראל. בימים האחרונים הסתבר כי החוק סימל לא רק את פשיטת הרגל של הציונות, אלא את פשיטת הרגל של השיטה הכלכלית הקיימת בישראל.

במשך שנים רבות ורצופות, במאבק עיקש שגיראה לרבים טורדני, הפעלנו מערכות אזעקה ואזהרה מפני הפקדת חתולים מסוגם של רוזנבאום, צור, ואחרים — שגם תורם יגיע ודאי בקרוב — על שמירת השמנת של המדינה.

אין זה תענוג גדול להיווכח שצדקנו. כשזעקנו והכל אטמו אזניהם משמוע. בסופו של דבר, הרי גם אנחנו משלמים את החשבון.

אלי תמיר

* גיליון 1039, מיום 4.9.57.

** גיליון 1580, מיום 13.12.67.

יהודי טהראן באו אל ניבחרת ישראל וביקשו: „אנא, הפסידו!"

■ מנהיג הליכוד ח"כ **מנחם בגין** נפגש עם עמיתו, **שמחה ארליך** מהליברלים, וניסה לשכנע אותו כי אכן יש למתנגדי הנסיגה מהגדה המערבית רוב בעם ובכנסת. ארליך ביקש מבגין למנות את מיספר הקולות בכנסת, אשר לדעתו יצביעו עם הליכוד בעניין זה, ובגין החל למנות: „אני יוצא מההנחה שמשה דיין ילך עם הליכוד," אמר. ארליך קטע אותו בשאלה, כשהוא מטעים את ההברות: „דיין ילך עם הליכוד — או אם הליכוד?"

■ ח"כ **מטילדה גז** (המערך — רפי"), נראתה בשבוע שעבר כשהיא שקועה בוויכוח פוליטי חריף, בבית־קפה קטן בשכונת מגוריה רמת־אביב, כשנושא הוויכוח הוא מזכ"ל הסתדרות לשעבר, **יצחק בן־אהרון**, והצהרותיו האחרונות בגנות המישטר במדינה. גז טענה כנגד בן־אהרון, ואמרה: „מרוב הסוציאליזם שלו, אני אף פעם לא ראיתי אותו נוסע איתי ביחד באוטובוס. הוא תמיד נוסע במכונית. איזה מין סוציאליסט־קיבוצניק זה?"

■ חתול שחור עבר, כפי הנראה, בין שני ראשי־הערים הפרובלמטיים של המיפלגה הליברלית, ראש־עיריית תל־אביב **שלמה** („צ'יק") **להט** וראש־עיריית רמת־גן, הד"ר **ישראל פלד**. כשבפגישה סגורה של חברי המיפלגה, בה לא נכח צ'יצ', אמרו לפלד: „אתה וצ'יצ'..." התפרץ זה ואמר: „לא צריך להזכיר את שניינו באותו מישפט."

■ בתכנית הרדיו ממני מני שתשודר בשבוע הבא, הדריך שר־השיכון, **אברהם עופר**, את המאזינים כיצד להסתדר יותר טוב כדי לקבל שיכון, וכיצד לסדר את פקידי להמתין עד שיהיו בשואים שנה שלמה ורק אז להירשם, כדי לזכות בנקודות רבות יותר בתור.

■ באותה תוכנית הופיע אף הזמר **בועז שרעבי**, אשר הוצג על־ידי מנחה התכנית **מני פאר** בתואר: „בוגר סחוג דרמטי."

■ בערב פסטיבל הזמר העברי בחיפה, שנערך בשבוע שעבר בהיכל־הכבוד ראש־עיריית חיפה **יוסף אלמוגי**, וגרם לרעמי־צחוק בקהל.

■ באותו פסטיבל זכה במקום הראשון **עוזי מאירי**, זמר בלתי־ידוע, בעל משק לגידול תרנגולי הודו במושב רם־און אשר בעמק יזרעאל. מאירי, שחזר אחר חצות במונית למושב, נבהל כאשר התנפלו בכניסה למושב כעשרה אנשים על המונית, משום שחשב שה אלה הם מחבלים. רק כאשר נשמעו צעקות: „איזה מקום? איזה מקום?" הבין מאירי כי אלה הם חברי המושב, אין לו תוכנית. אורח קבוע בתכנית, מנכ"ל רשות־השידור **יצחק ליבני**, גם הוא שכח לבוא באותו יום חמישי — אולם הוא לא היה צריך למסור הסברים על כך.

■ הטלפון צילצל בשעה שתיים לפנות־בוקר בביתו של מנהל בית־החולים ע"ש שיבא בתל־השומר, ד"ר **אברהם שני**. מעבר לקו היתה אחת היולדות במחלקת היולדות בבית־החולים אותו הוא מנהל, ששאלה אותו: „ד"ר שני, השיב להם: „אז מתי אתם רוצים שאני אעשה קניות?"

■ במסיבה שנערכה בשבוע שעבר על־ידי ועד עובדי התברואה של תל־אביב, היה אח.ד הנואמים ראש אגף הסברה **דויד יו־טן**. בבירכתו לעובדי התברואה, אמר יוטן: „אני מאחל לכם שתהיו בריאים. היום זה לא משתלם להיות חולה, כי אין מקום בבתי־חולים."

■ הצעה לפיתרון בעיית הבנקים בישראל העלה השבוע

דורין פרנקפורט

בתו של מנהל ט.ו.אי. בישראל (בתמונה האמצעית, משמאל), בחברת הדוגמנית קיטי) אדוארד פרנקפורט, ערכה בשבוע שעבר תצוגת־אופנה ראשונה לדגמים פרי־תיכננה. דורין בת ה־23 שהיא בעלת בוטיק מיצומצם שבכל־בו שלום, ידועה יותר כציירת־כרזות. היא זו שציירה את הפוסטרים הישראליים הראשונים שהופיעו צו גם בחו"ל. בתצוגת־האופנה, שנערכה בבית־ויצ"ו בתל־אביב, חופיעו הדוגמניות פנינה רוזנבלום (מימין) קיטי (משמאל), ליאורה לפידות וגילי. הדגמים לסתיו חורף 1975 היו בסיגנון שנות השלושים, וב־השפעת הסרט גאטסבי הגדול. הקהל המגוון, של נשים מכל הגילים והשיכבות, קיבל את הדגמים בתשואות סוערות, ובעיקר זכתה להצלחה חצאית־השפיצים, שהיא הלהיט של דורין.

מנחם זילברמן

מי שהיה שלומיק של חדווה בסידרה הטלוויזיונית הכושלת חדווה ואני, ניראה גם הוא בתצוגת־האופנה שערכה דורין פרנקפורט בבית־ויצ"ו בתל־אביב. זילברמן, שלמד קולנוע בלוס־אנג'לס וברומא, שב ארצה, והוא מביים עתה סירטונים לתוכנית־הטלוויזיה

ר' שרד־השיכון. עופר יעץ לזוגות צעירים, אשר הבעל מהם עומד לצאת למילואים, להמתין עד לשחרורו, ורק אז להירשם לשיכון, כיוון שלחיילים במילואים יש זכות־קדימה גבוהה יותר. לזוגות הנשואים מזה 10 עד 11 חודשים, יעץ עופר ומזכיר מיסלגת העבודה החדש בעיר, **אורי אגמי**. אגמי, הוא שוקל למעלה מ־130 קילוגרמים, היה מאושר כאשר עזב אלמוגי את האולם מיספר דקות אחרי תחילת הערב. הוא התיישב בניחותא על שני כסאות, גם זה של אלמוגי וגם שלו, שהמתינו לו כדי לדעת אם זכה במקום הראשון. אחרי שהתברר כי כן, ערכו מסיבה ספונטאנית שנמשכה עד אור הבוקר.

■ חבר הנהלת הסוכנות היהודית, **משה גלבוע**, עו"ד **עמרם בלום** ממישרד המישפטים ו**ליטמן מור** ממישרד הבריאות הופיעו כאיש אחד ביום החמישי האחרון בתוכניתו של **יוסף** („טומי") **לפיד** בגלי צה"ל, כמראיינים. אולם לא היתה זו הפעם הראשונה ששלושה אלה הגיעו לאולפני גלי צה"ל כדי להתראיין אצל לפיד. הפעם הקודמת היתה ביום החמישי שלפני־כן, מוצאי יום־כיפור. הם הוזמנו להתראיין בתוכנית, אולם המראיין, לפיד עצמו, לא הגיע. כיוון שלפיד עבר דירה לא מזמן, עדיין לא חובר לדירתו החדשה טלפון, ומפיקי התוכנית לא יכלו להתקשר איתו ולברר מדוע לא הגיע. בייאושם כי רב, שידרו מוסיקה משך שעה תמימה, כשהם מבטיחים למאזינים: „מייד תתחיל תוכניתנו הערב עם יוסף לפיד." רק כעבור שעה נקרא **צבי** („צביקה") **שפיירא** למלא את מקומו של לפיד, והינחה משך שעה אחת, מתוך השעתיים של התכנית. למחרת טען לפיד בפני מפקד גלי צה"ל **מרדכי** („מוטקה") **נאור**, כי החגים בילבלו אותו והוא היה בטוח כי יום החמישי היה בעצם מוצאי־שבת, שכן במוצאי־שבת הערתי אותך?" כשנענתה בחיוב, אמרה לו: „עכשיו תראה מה שאנחנו כולנו מרגישים בגלל הטלפון הנייד במרכז היולדות. שמצלצל כל הלילה ומעיר את כולנו." למחרת נתן שני הוראה לסלק את מכשיר־הטלפון הנייד ממחלקת

■ עיתונאי הספורט **גדעון חור**, שליווה את ניבחרת ישראל למשחקי אסיה שנערכו בטהרן, גילה בשבוע שעבר מדוע הפסידה ניבחרת ישראל בכדורגל, במישחק־הגמר בינה לבין ניבחרת איראן. סיפר חור: „לפני המישחק באו אל חברי המישלחת הישראלית יהודים נכבדים מהקהילה בטהרן, וביקשו מאיתנו: 'תשחקו טוב, אבל תפסידו.' החבר'ה של הנבחרת שמעו רק לחלק השני של הבקשה, ואומנם הפסידו במישחק, אבל שכחו את החלק הראשון, ושיחקו רע מאד."

■ סקר מיוחד־במינו ערכו ביום השישי האחרון עוזרו האישי של ראש עיריית תל־אביב שלמה („צ'יצ'") להט, **ישראל גרילנסקי** ומנהל מחלקת המנגנון בעיריה **מרדכי שליין**. השניים עמדו, בבוקר, בפתח בניין העירייה, ובדקו כמה עובדים עוזבים את העבודה כדי לערוך קניות פרטיות. הם נדהמו לראות עשרות עובדים עוזבים את הבניין בשעות העבודה. כשנשאל אחד מהעובדים, מדוע הוא עורך קניות על חשבון זמן העבודה, חבר מועצת עיריית תל־אביב, הכלכלן **יצחק מוריץ**, בעיקבות ההצעה שהושמעה, להפוך בתי־מלון כושלים לבתי־חולים. הציע מוריץ: „גם הבנקים זה עסק כושל היום, אז בואו נפתור אותם תור את הבעייה ונחפוך אותם לבתי־חולים."

■ מנהל מלון הילטון תל־אביב, **אדי פלוריין**, נדהם כאשר נודע לו כי בגלל קילקול במרכזיית־הטלפונים של המלון, יכול כל אורח לחייג מחדרו לחו"ל מבלי שחשבונו יחוייב אפילו בשיחה מקומית אחת, ולשוחח ככל העולה על רוחו. הוא אסף את כל העובדים הבכירים של המלון, השביע אותם לא לגלות זאת לאיש, והורה מייד להזמין מרכזייה חדשה, אשר תעלה למלון למעלה מ־300 אלף דולר.

■ תקרית בלתי־נעימה אירעה לאיש מלונות הילטון אחר, **יעקב אכנרי**, מנהל המכירות של מלון הילטון החדש בירושלים, אחיו של העיתונאי **אריה אכנרי**. יעקוב, אשר עבר להתגורר בירושלים, קיבל יום אחד טלפון מבחורה, אשר הציגה עצמה כשכנה מלמעלה והזמינה אותו לשתות קפה. הוא נענה בשימחה, עלה לקומה שמעליו וצילצל בדלת. את הדלת פתח גבר גדול־מימדים, אשר גירש את אכנרי בבושת פנים. כעבור מיספר דקות צילצלה אותה בחורה, ואמרה לו: „סידרתי אותך, הא?"

וחי אחיך עמך

המפגר בשכלו הוא אדם מוגבל. הוא מסוגל לבצע רק חלק מפעולותיו ועבודותיו של אדם רגיל.
חרף מיגבלותיהם, אפשר לשבץ חלק מהמפגרים במערכת העבודה והיצירה.
מדינה מתקדמת חייבת לעשות זאת.
סיוע נכון ויעיל מסוגל להחזיר את המפגר בשכלו לחיק החברה היצרנית.
וכך, במקום נטל מעיק על חברה מתנכרת אפשר להפוך את המפגר לאדם עובד, יצרני, המפרנס את עצמו בכבוד ונהנה מעבודתו. מפגרים שהוכשרו לעבודה מקצועית בתחום מיגבלותיהם הוכיחו בחו"ל ובארץ, כי הם כוח עבודה רציני ואחראי.
המפגר אינו יכול לעשות את מה שהטבע מונע ממנו — אבל אקים — האגודה לקימום מפגרים, עוזרת לו למצוא את מקומו בחברה. עזור לנו לסייע לו.

מיבצע "גג לילד המפגר"
יום רביעי, 16 באוקטובר 1974.
אקים-אגודה לקימום מפגרים

באישור ובתיאום עם המועצה הארצית של הארגונים המתרימים בישראל.

כל-בו צ'ק

המחאת דואר של "בנק הדואר" היוה שיק בנקאי אשר המוטב יוכל לקבל תמורתו בכל בית-דואר בארץ.
לווחיותך זלבטחון בספך נצל את האפשרויות העומדות לרשותך בשימוש בהמחאות ההואר.

השתמש בהמחאות דואר למשלוח דמי כיס לילדיך הנמצאים מחוץ לבית: בצה"ל, במחנה נופש, בפנימיה ובכל מקום בארץ. המחאת דואר המשוכה על שמם מבטיחה* את כספך גם במקרה של גניבה ואבידה.

לרשותך המחאות דואר בערכים 1., 3., 5., 10., 15., 20., 25., 50. ו-100 ל"י.

* ע"י הצגת שובל ההמחאה תוכל לקבל את כספך חזרה במקרה של אבדן או גניבה זכפוף לתקנות).

רשת בתי הדואר מבטיחה לך את שרות **בנק הדואר**
ב-650 נקודות ישוב ברחבי הארץ.

רשות הפרסום הממשלתית

אנטי־עמידרור

עם קריאת „ישועה בהלם" (העולם הזה 1934) מתעוררים כמה חששות כבדים ביחס לדרכי־החשיבה של הפרשן הצבאי, בנימין עמידרור. נדמה לי שיש במאמר הרבה מן הפסקנות של „זבנג וגמרנו", אשר אותה הוא מביכול ניגש לקעקע.

אינני מתיימר להיות חייל מיקצועי או דוקטור להיסטוריה, אך בכל־זאת הייתי רוצה לבדוק מיספר נקודות במאמר.

(א) האם הקביעה בהקדמה ש„צה"ל פעל בשדה־הקרב ל א מפני ה„מחדלים", אלא בדיוק כפי שניבנה, אורגן, חונך ואומן ללחום," אינה נמהרת? האם אין מקום להניח, ואפילו כספק חייב־בדיקה, שצה"ל נתפס במצב שבו בדיוק ל א אומן ואורגן ללחום? למשל החזקת קו סטאטי מול כוחות ניידים? למשל להתקיים עצמאית בשטח, ללא דרגים? לשבת בקצה קו־אספקה ארוך כאורך הגלות, בניגוד לכל שיקול צבאי שהיה קיים גם בסוף 1967?

(ב) הטיפול בנושא „המנטאליות הפלמ"חית" שיטחי עד כדי רשלנות, בדיקה קצרה תעלה את הנקודות ההיסטוריות הבאות:

1. הפלמ"ח הקים, ביוזמה מקומית, יחידות מודיעין (המחלקה הגרמנית והערבים), ימיות (הפלי"ם) ואווירית (פלמ"ח אוויר), עדות לחשיבה קצת יותר מיקצועית, או מתקדמת לפחות, מאשר הרובה והרימון. כדאי גם לבדוק אם חטיבה 8 המשוריינת לא הוקמה על בסיס של ניסיון בשטח של גד' 9 דווקא.

פלמ"ח והצבא הבריטי

2. בעניין ה„התגוששות" בין אסכולת הצבא הבריטי ואסכולת הפלמ"ח, כבר נאמר אי־אלו פעמים שבאותו זמן לא היתה אפשרות לארגן כאן „צבא אירופי," מסיבה פשוטה: חוסר נשק. אחרי מילחמת־השיחרור, כאשר כבר היו כמויות מתקבלות על הדעת של נשק ורק"ם ברמה של חי"ר מסתייע, אז היתה יד חופשית לאסכולת הצבא הבריטי שנשארה בצבא ולא התפטרה. מדוע, אם כן, למדנו שצה"ל היה צבא כושל בשנים 1950 עד 1953?

כמו־כן, מבלי להזכיר שמות, היו יחידות במילחמת־השיחרור שאורגנו, אומנו ונלחמו על בסיס של „מישמעת אירופית." אינני זוכר שהן בלטו בשטח בביצועי־לחימה.

3. נכון שבשנות החמישים והשישים המוקדמות, אפשר היה לומר שהשיטה של צה"ל היתה חוסר־השיטה. אולי לזאת היתה הכוונה בפסוק „המנטאליות המיקצועית, כלומר הבלתי־מיקצועית, שלו (הפלמ"ח), שוררת בצה"ל." לצה"ל של שנות השישים המוקדמות לא היו דוקטרינות מוגדרות, אך לשיריון היו, אפשר לומר עוד מ־1948!

חוסר־מחשבה בדרג המדיני

(ג) יש מן הלעג לרש בכל הפיסקה על ה„תגליות," כמו „בקדש גילה (צה"ל) את השיריון ואת ההתקפיות" וכו'. אפשר לומר שכל „תגלית" שפורטה היא יותר תגלית של „מה הכי כואב שאין לנו." מצב ה„אין לנו" אולי היה, חלקית, תוצאה של חשיבה צבאית, אך חלק נכבד במצב זה היה לתכתיב מדיני כספי שכפה את רצונותיו על הצבא!

כך, למשל, לא שוכנע הדרג המדיני בצורך במטוסים ארוכי־טווח, עד שהוכח ב־'67 מה אפשר להשיג עם הטווח!

(ד) אופן הטיפול בנושא פערי־האיכות מעורר תמיהה. האם ניתן להסיק שצבא המאומן כמו הליגיון, ש„עדיפותו המיקצועית... בלטה במיקרים רבים מדי" הוא התשובה? מהו פער־האיכות בין בדווי חסר־השכלה המשרת כחייל שכיר שנים ארוכות, במישטר של מישמעת ברישית עיוורת — לבין צעיר בר־גר־תיכון, שעבר אימון בסיסי חפוז אך הכנה נפשית ארוכה למדי, עם הכרה בנתון ה„אין־ברירה"?

אמת, הפער בקרב מתכונן קצת כאשר אותו בחור עומד מול בדווי הנהוג שיריונית עם תותח 2 לישראות, כאשר התשובה שצה"ל נותן בידי אותו בחור היא מטוס נ"ט פיאט עם שלושה טילים — גם אני הייתי מתכונן.

ובכן, אם הליגיון הוא מודל לבניית צבא יעיל ומודרני, האם לא כדאי לוותר על כל ההיבט של חינוך הלוחם למישמעת מתוך הכרה? האם לא כדאי להשליט שיטת חינוך ומישטר המטפחת את הציות העיוור לפקודה, והמדכאת את כושר־ה־אילתור?

נראה שלא, מפני שתכונות אלו הן מהמציינות את מצדדי „עדר הטנקים." וכאן, חומר למחשבה: האם לא ייתכן שהסיבות לכישלון מילחמת־ההתשה ומילחמת יום־הכיפורים נעוצות דווקא בצירוף מוזר של חוסר־מחשבה בדרג המדיני, וזילזול־בתפקיד של הדרג המינהלתי והמטות העורפיים בצבא, שהוא פונקציה בלתי־נפרדת מההווי ברחוב האזרחי?

היריות נגמרות, האדישות מתחילה

אולי המחלה היא זאת: „כל זמן שהאוגדונר חושב מהר, כל השאר יסתדר מאליו; לנו, מאחור, יש זמן"? האם אין זו שאלה של חינוך שלא היה קיים, מדרג קצין־האספקה ועד ועדת־חשרים לעניניי־ביטחון?

עוד מ־'67 אני נושא את המחשבה הכבדה הזאת: במקום שנגמרות היריות, מתחילה האדישות ומאחור שולט חזילזול. נדמה לי שמחלה זאת אופיינית לצבאות „מקובלים": בדוק, בבקשה, את צורת התידלוק של הקורסוס האמריקאי ה„יעיל" של רומל!

(ה) דרך־הטיפול בבעיית ה„טאנקו־מאניה", ולעומתה הזנחת הרגלי, למרות שאני מסכים עקרונית עם הדיעה, היא שיטחית. זוהי רק דוגמה לשרשרת של גידולים דיספרופורציונליים בכל מיני זרועות של צה"ל, ובכל מיני תקופות. צה"ל עבר תקופות של „אווירומאניה," „טילומאניה," „נח"לומאניה," „צנתנומאניה," „סיירת־מאניה" ושאר ירקות, כל אחת בתקופתה היא.

עכשיו בטח נכנס לפאזה של „מחשבומאניה" ז„תיחכומאניה." אין הערות?

(ו) אכן, קבעו חכמים מאיתנו, ולאחר־מעשה, שקו בר־לב היה איוולת. קבעה: „צה"ל של הימים ההם האמין באמת־ובתמים... וצמרתו דאז הרחיקה לכת במאמציה למנוע העברת האידיליה, וכו'."

האיוולת של קו בר־לב

האם נבדק והוכח שצמרת צה"ל דאז, כאיש אחד, האמינה בדוקטרינת קו בר־לב? אם כן, מדוע נעלמו אישים מסויימים מנוף צמרת צה"ל באותם ימים? האם צורת הרחקתם מעמדות קובעות במערכת־הביטחון לא היתה בעלת אופי פוליטי בעיקרו?

האם אין מקום לחשוב שכל התרגיל של בניית קו בר־לב היה, מתחילתו ועד סופו, מאמץ־ייאוש של המוחות הצבאיים לפתור, לפחות חלקית, בעייה צבאית שלא ניתנה לפיתרון בתנאים הסובייקטיביים של עם ישראל, ושהבעייה היתה תוצאה ישירה של תכתיב מהדרג המדיני דווקא? שכאן, פשוט השיקול הפוליטי ביטל לחלוטין את כל השיקולים הצבאיים?

מיחמת יום־הכיפורים: ציר עכביש

„כמה חולי־גאנים חפסידו במישחק"?

גם כך, במצב של שגיאה, שבע שנות תרדמה יחסית ביחס האוייב לקו זה, עוררו את התיקווה שאולי בכל־זאת לא יקרה משהו, בעיקר בגלל שטיפת־מוח מצד הדרג המדיני? הטיעון שווייצמן היה היחידי שהצביע על כישלון מילחמת־ההתשה, פשוט אינו נכון. זוהי תוצאה של התעלמות מקולות אחרים בשטח — ומצביעה אולי על הערצה אישית.

(ז) מכל מה שנכתב על מילחמת־העולם השנייה, החליט עמידרור ש„הוכח כי מערך נ"מ קרקעי... יכול להשיג שליטה בשמיים מעליו." מי? איפה? מתי? האם ה„הוכחה" מתייחסת לאסון שוויינפורט? או פלוייש? או להפצצות־הלילה על לונדון?

האם נכון להוציא מצב מבודד מכל הקונטקסט של התפתחות מסויימת, ולהציג אותו כאופייני? כמו, למשל, יתרון של נ"מ מצוייד בראדאר כאשר האוייב מפציץ במטוסים איטיים, במיבנים צפופים, בחשבו שהוא מוגן דיו שמתחתיו יש רובד עננים? כמה זמן החזיק יתרון זה מעמד? שבועיים? האם זה מייצג מצב שנמשך שש שנים?

עוד הרצוג אחד?

בסיכום — מאמר מדכא מאוד. התמונה הכללית שצייר עמידרור חסרה את המימד האובייקטיבי. נוסף לכך, התעלם לחלוטין משיקולים מדיניים שהשפיעו על מחשבה צבאית; ואחרי צבא אינו ציבור שחי בוואקום, חיכוך לחשוב ולבצע ככל שיעלה על דעתו. (אוי לנו אם יהיה כך.) או אולי חביע הירהור־שבלב? אולי הוא פשוט שותף לכעס על „כמה חוליגאנים שהפסידו מישחק־כדורגל נגד כמה חוליגאנים של מדינה אחרת?"

אל יהיה לנו עוד הרצוג אחד, בבקשה!

גבי פלין, מיקואימניק משומש וקצת עייף, תל־אביב

● בנימין עמידרור ישיב על חטענות במיכתב זה בחזדמנות מתאימה. חעולם הזה יפרסם ברצון מכתבי־חיכוח נוספים, בתיקווה לפתח דיון רציני על חבעיות שעורר עמידרור.

מכתבים

מילחמה ושלום

הופתעתי מכך שההיסטוריה המיליטריסטית המחודשת שהציפה את כלי־התיקשורת ביום השנה למילחמת יום־הכיפורים, הדביקה גם אתכם. קצת מדהים ומרגיז לקרוא בעיתון הלוחם לשלום, מאמרי פרשנות צבאיים, מהסוג שכותב בנימין עמידרור, שמקומם בעתונים צבאיים מקצועיים ולא בעתון כשלכם. האם באמת אתם סבורים שזהו תפקידו של מחנה השלום כיום, „לתרום לפיתוח המחשבה הצבאית" ב־ישראל של היום?

● „הרוצה בשלום — יכון למילחמה." פיתגם סיני עתיק.

הפרשן הצבאי החדש שלכם איבד אותי ברגע שטען כי צה"ל היה צריך ללמד מצבאות המערב. שרתתי בצבא הבריטי בעצמי, כך שראיתי את הממזרים במו עיני מקרוב. יחד עם זאת אני קורא עכשיו את ספרו של לידל הארט על ההיסטוריה של מלחמת העולם השניה. אי אפשר לקרוא ספר זה מבלי להיווכח כי כמעט כל דבר שעשו צבאות המערב במילחמה זו היה מוטעה. זה היה לפני 30 שנה. גם לנו, — וגם לערבים — יש יותר ניסיון מעודכן.

יש גם הבדלים במצבים ובטמפרמנט. המערב ניצח במילחמה מפני שבכל פעם שהוא איבד מאה טנקים, עדיין נותרו דטרויט ופיטסבורג שייצרו ביניתיים 300 טנקים. שום דבר לא יכול להיות מסוכן יותר עבורנו מאשר להיכנס לשיגרת ה־הרגל.

פנחס כהן, בנימינה

...מאמריו של בנימין עמידרור (העולם הזה, 1935, 1934) הם בבחינת משב־רוח רענן, נוכח כל מה שמקובל בתחום הפרשנות הצבאית בישראל. אינני מוסמכת לשפוט אם הוא צודק או לא. אבל עצם המחשבה המקורית והנפיירה במוסכמות היא תופעה מרגשת.

נעמי מירוא, ירושלים

...אילו היה צה"ל מעוניין בפיתוח כושר החשיבה של לוחמיו, היה צריך להדפיס את רשימתו של עמידרור על מיבצע קדש (העולם הזה 1935) ולהפיצה בין כל חיילי צה"ל מדרג מ"כ ומעלה.

אבישי ג., צה"ל

אידיאל חרש?

פיצול האישיות שלכם מגיע מדי פעם לשיאים חדשים. אתם מעריצים את משה דיין ומחרפים אותו; חושפים שחיתויות ומגנים את אלה העושים זאת בלעדיכם (פרשת אלי זעירא); מתימרים להגן על חופש הפרט ובעצמכם מפירים אותו (מדור רחל המרחלת). אבל הסידרה החדשה ש־לכם על „המצליחנים" כבר עוברת כל גבול. איך ייתכן להציג את עצמכם כדוברי השמאל בארץ וכנציגי העובדים והעלמים ובאותה שעה להלל ולשבח את מעמד המתעשרים ולהציגם כאידיאל בפני הנוער?

רות מידן, תל־אביב

● הקוראת מידן מייחסת לסידרת המצליחנים כוונה בלתי נכונה. העולם הזה רואה כתפקידו למסור מידע מקסימלי על כל חלקי החברה הישראלית. מבלי התחייבות לנקוט בכל מקרה עמדה, לחיוב או לשלילה. סיפורי ההצלחה המובאים במיסגרת סידרה זו הם חלק בלתי נפרד של המציאות הישראלית.

שרוש מילים

לרגל יום השנה למילחמת יום־הכיפורים חברתי שיר בנידון. המדובר באב המקבל בשורת איוב על מות בנו ומסרב להאמין.

זה היה בחג סוכות / שנת שבעים ו־שלוש. / מוחי סירב, מיאן לקלוט / אותן מילים — שלוש.

מה פתאום, בוודאי טעות, / זה לא יכול להיות. / הן חיילי נער פשוט / חוא עוד צריך לחיות!

איך יכול קצין חוצפן, / פשוט לחתוך עקש, / שקר גס, לא יאומן / שטויות הוא מקשקש.

שלוש מילים, ודאי טעות / „בנך חתייך נפל!" / מדוע בני צריך למות / מדוע, זה לא חגיון?

שלוש מילים נחרטו עמוק בתוך גופי הפצוע. / שלוש מילים נאמרו דווקא לי, אינני שואל מדוע. / כי חיילי ידע היטב על מה ולמה נילחם / למען נוכל לבטח לחיות בתוך ביתנו חפש.

שמואל אילון, תל־אביב
(המשך בעמוד 19)

היהלומים ושוק הדולרים השחורים

כל מי שהיה זקוק להוכחה כי ענף־היהלומים בישראל מושתת על קנייה ומכירה של דולרים שחורים, יכול לקבל אותה בימים אלה. היהלומנים מקבלים תמריץ על ייצוא יהלומים, בשיטה משונה ביותר: כאשר יהלומי הגלם מיובאים לישראל, קובעים כמה יהיה הערך המוסף שיתווסף ליהלום כתוצאה מן העיבוד בישראל. היהלום יימכר בחו"ל במחיר היבוא לישראל, בתוספת הערך המוסף. על היבואן לחכניס לאוצר, עם המכירה, את מחיר הייבוא בתוספת הערך המוסף שנקבע בעת היבוא. בממוצע, הערך־המוסף ביהלומים הוא 20%. פירוש הדבר הוא, כי כשיבואן מייבא יהלום גלמי שמחירו 100 דולר, והיהלום עובר ליטוש בארץ ונמכר בחו"ל, על היבואן להפקיד 120 דולר באוצר גם אם היהלום נמכר ב־150 דולר, או 110 דולר בלבד.

קנטרוביץ

זהו החוק המיוחד לענף זה, שעיקרו כי אין כל קשר בין התמורה האמיתית ממכירת יהלומים, לבין הסכום שמכניסים ל־אוצר. לרוב, התמורה של היהלומנים גדולה ב־הרבה מן הערך־המוסף שקובע האוצר. אם מ־חברים את סך כל התשלומים ששילמו היהלו־מנים בעד הייבוא מאז קום המדינה, ואת כל ההכנסות של היהלומנים מייצוא, הרי שההפרש בין שני הסכומים מגיע לממוצע של 35% — הרבה יותר מהערך־המוסף הפיקטיבי שקבעה המדינה, ואשר רק אותו יש לתת לאוצר. מה שמאושר ליהלומן מעל לערך־המוסף הפיקטיבי, הוא שלו, ולרוב נמכר לשוק השחור או מופקד בשווייץ.

כאשר מחיר הדולר השחור גבוה מן הת־מורה שמקבל היהלומן בעד דולר ערך־מוסף (כולל תמריץ־ייצוא), מעוניין היהלומן כי הערך־המוסף יהיה קטן ככל האפשר, כדי שיישארו בידו כמה שיותר דולרים שאינו חייב להפקידם באוצר.

כאשר מחיר הדולר השחור נמוך מהתמורה שיכול היהלומן לקבל באוצר תמורת דולר־ייצוא, מעוניין היהלומן להגדיל את אחוזי הערך־המוסף, כדי שיוכל למכור לאוצר יותר דולרים. בדיקה מראה, כי זהו כלל ברזל: כאשר מחיר הדולר השחור גבוה. הממשלה מורידה את גובה הערך־המוסף, ומאפשרת ליהלומנים למכור יותר דולרים לשוק השחור, ולהיפך.

הוכחה לכך בימים אלו: עתה קיים משבר כלל־עולמי ביהלומים, המחירים יורדים וקשה למכור סחורה. והנה דווקא השבוע החליטה הממשלה על העלאת שיעורי הערך־המוסף ב־15% (היינו, הגדלת הערך־המוסף הממוצע של 20%, ב־15%, מ־20% שהם 3%.

הסיבה: מחיר הדולר השחור כיום נמוך, יחסית, סביב 4.70 לירות. התמריץ ליהלומן הוא 1.1 לירה לכל דולר־ייצוא, היינו תמורת כל דולר ייצוא מקבל היהלומן 5.3 לירות. ברור, כי היהלומן מעוניין כיום למכור לממשלה כמה שיותר דולרים כייצוא. אבל לשם כך עליו להגדיל את שיעורי הערך־המוסף הפיקטיבי, המאפשרים לו להצהיר על ייצוא.

עכשיו נעשה הדבר, וכל יהלומן יוכל עתה לקנות דולרים בשוק השחור, ולמכרם לאוצר כדי לקבל תמריצים גבוהים.

יש לצפות בבירור להעלאת מחירי הדולרים השחורים כתוצאה מכך.

נחלש הביקוש לאלפא־סוד

הביקוש ל„אלפא־סוד", המכונית הק־טנה של „אלפא רומיאו", נחלש במקצת בחודש האחרון, והדבר מוסבר בעיקר בגלל החגים. מדגם 1975 נמכרו כבר 181 מכוניות — ממוצע של 80 מכוניות ל־חודש.

מכירות־השיא היו בחודש מאי השנה, כאשר מכרו בו 230 מכוניות, בעיקר בגלל הבהלה מפני מיסים ופיחות.

משבר ברהיטים: הקטנים נעלמים

החל מחודש יוני שונו תקנות המכס, והן מתירות לעולים חדשים לקנות מוצ־רים ללא־מיסים רק אם הם מתוצרת הארץ ממנה עלו. קודם יכול היה כל עולה לקנות מוצרים מחו"ל כרצונו. כיוון שבמקביל חלה גם ירידה גדולה בעליית מארצות המערב, ואין יבוא מוצרים מ־מיזרח־אירופה, הביאו התקנות החדשות לירידה של כ־80% במכירות לעולים.

כמה חנויות, שמכרו בעיקר לעולים, נאלצות עתה לעבור למכירות לישראלים, או להיסגר. כך, למשל, רשת „דניש אינ־טריורס", שמכרה בעיקר לעולים. עתה היא עוברת שינוי מוחלט. דבר דומה עושה מזה כמה שנים „רחיטי מרס". אך בעוד חברה ותיקה כ„דניש" יכולה להת־אים עצמה לשינויים, הרי חנויות אחרות מודיעות על מכירות חיסול.

כך, למשל חנות „ורסאי" של דוד שיף, שברח מישראל אחרי שנאשם ב־הברחות רהיטים, מנוהלת כעת על־ידי אשתו סמדר, פתחה במכירות־חיסול.

בחיפה, חנות־ענק בשם „רחיטי הדר" שתפסה בית בן חמש קומות, הודיעה על

בורח שיף
חיסול

מכירות־חיסול. ברמת השרון תודיעה חנות „אירודיזיין" על מכירות־חיסול.

עתה מתחרות על הבכורה בשוק „דניש אינטריורס", „רחיטי מרס", העובדת ב־שיתוף־פעולה הדוק עם נגריית קיבוץ גיבעת־ברנר, וכן רחיטי „וורדו אינטר־נשיונל", שנכנסו לשוק לפני שנתיים במ־כירות של ריהוט שוודי ודני לישראלים.

פיטורים המוניים בלבידים

מיפעלי חלבידים יחלו לפטר מאות עובדים אחרי החגים, בגלל המשבר במ־כירות. עיקר הפיטורים יחיו של עולים חדשים, בעיקר מגרוזיה. הפיטורים ייערכו גם אם תתקבלנה תביעות המיפעלים ל־העלאת המכס על יבוא לבידים, במחירי דמפינג. מייבוא הגדול של לבידים מן המיזרח הרחוק, הורס את הענף חיש־ראלי.

לפני חצי שנה הוריד מישרד־המיסחר־והתעשייה את המכס על לבידים מיוב־אים, מ־30% ל־10%. הדבר הביא להצפת השוק בלבידים מטייוואן וקוריאה, ש־מנעו מן המיפעלים המקומיים למכור. המיפעלים כאן נפגעו קשות גם בייצוא לאנגליה, שהוצפה על־ידי המקורות מן המזרח הרחוק. מישרד־המיסחר־והתע־שייה החליט להעלות שוב את המכס על הייבוא ל־27.5%, בתנאי שהמיפעלים המ־קומיים יוריזו את המחירים ב־8% ב־ממוצע.

המיפעלים טוענים כי אחרי הורדה כזו הם יעבדו ללא כל רווח, ובקושי יכסו את ההוצאות. מה־גם שמחסני המיפעלים מלאים בסחורה, בגלל המשבר בבנייה ב־ישראל.

המיפעלים בישראל הם קונצרן „עץ־לבוד — לבידי אשקלון", מיפעל „תעל" של קיבוץ מישמרות, ומיפעל „קלת", ה־שייך לקיבוץ אפיקים בלבד. מיפעל נוסף, „ליר", ברמלה, מייצר בחיקפים קטנים.

עקול על כספי מנחם גולן

בית־המשפט המחוזי בתל־אביב הוציא צו־עיקול על כספי חברת „סירטי נח", השייכת למפיקי־הסרטים מנחם גולן ויורם גלובוס. העיקול ניתן לבקשת „בנק ישראלי לתעשייה", הטוען כי חב־רת „סירטי נח" חייבת לו אשראי של 150 אלף לירות, נוסף לערבויות שונות שנתן הבנק לחברה.

העיקול הוא על הכספים שייכנסו ל־חברה ממקורות שונים.

מכתבים

(המשך מעמוד 9)

ויקטור אינו צבי

נראה לי שח"כ צבי גרשוני השתנה מאוד מאז ראיתיו לאחרונה. בהעוגם הזה (1935) הוא דומה יותר לאיל־הון מאשר לנציג מפלגת העבודה.

דויד ריבין, ירושלים

● בשגגה התחלפו בגיליון הנ"ל תמו־נותיהם של ח"כ גרשוני ושל איל־ההון ויקטור קארטר, המעורב בפרשת ויקטור רוזנבאום (**ראה גלופות**). לא היתה כוונה להפוך את גרשוני לאיל־הון, באותה מידה שלא היתה כוונה להציג את ויקטור קארטר כנציג העמלים.

צבי גרשוני
חייב

ויקטור קארטר
איל

דו"ח היועץ

בגיליון עיתונכם של ערב יום הכיפורים (העוגם הזה 1934) הובאה ידיעה הקושרת את שמי בהחבניית מכונית שלא כדין וב־ביטול דו"ח. הנני מבקש להעמידכם על כך, שאין כל אמת בידיעה האמורה, מתחי־לתה ועד סופה.

מאיר שמגר,
היועץ־המישפטי לממשלה, ירושלים

● **העולם הזה** מצטער על הפירסום המוטעה, שהסתמך על פירסום בעיתון אחר.

שחור ולבן ברפואה

ברצוני להגיב על המאמר מיסחר במוות (העולם הזה 1933). הכתבה מזעזעת ז־גורמת לבחילה רק מעצם המחשבה שישנם בישראל רופאים מסוגו של הפרופסור הוכמן. אבל מה שמרגיז אותי היה הקטע האחרון בכתבה שלא נגע ישירות למקרהו של הפרופסור. אינני חושב שכל מנהלי המחלקות בכל בתי־החולים בארץ לוקחים שוחד, ולכן הרושם שאפשר לקבל מן הכתבה שמי שלא משלם שוחד, ואפילו הוא חולה קשה, לא יתקבל לבית־חולים ללא חסדי מנהל המחלקה, הוא רושם ב־החלט בלתי נכון על מצב הרפואה בארץ.

הגירת הרופאים הצעירים מהארץ אין לה ולא כלום עם הבעייה שהועלתה ב־כתבה. צודק הכותב שמנהלי־המחלקות נצ־מדים לכסאותיהם. אך מי בארץ אינו נתפס לכסאו? די להזכיר בהקשר זה את שרי הממשלה, שרבות דובר בהם מעל

(המשך בעמוד 12)

הנדון:

בצ'ילה וביוון קנה המוסד המרכזי לביון של ארצות־הברית אישים פוליטיים וצבאיים

וחה אצלנו?

לא, לא, זה לא נוגע לישראל. זה קורה במקומות אחרים.
זה לא יכול לקרות כאן. בהחלט לא.
אצלנו זה אחרת.
או שמא...

■ ■ ■

זה קרה בצ'ילה. הפרטים דלפו אל עמודי העיתונים האמריקאיים. הם מסעירים עכשיו את ארצות־הברית מחוף אל חוף.

בצ'ילה נבחר, בדרכים דמוקרטיות, נשיא מארכסיסטי. סלוואדור אייגדה איים על האינטרסים הכלכליים של החברות האמריקאיות הגדולות. אילו התבצר שילטונו, היה מהווה דוגמה ומופת לשאר מדינות אמריקה הלאטינית. הוא עשוי היה להצליח במקום שנכשל פידל קאסטרו: לחולל מהפיכה חברתית ברחבי היבשת כולה.

רק אדם נאיבי מאד יכול היה להעלות על הדעת שמכשיריי־הכוח של ארצות־הברית ישיבתו למראה סכנה זו.

ואכן, שלוש שנים אחרי שעלה לשילטון, התמוטט לפתע מישטרו של אייגדה. גל של שביתות שיתק את המדינה. בשיא המשבר הלמו ראשי הצבא. הם הסתערו על ארמונו של אייגדה, תפסו והרגו אותו. השתלטו במדינה ועורכים מאז — זה למעלה משנה — טבח ממושך באוהדיו.

איך זה קרה?

■ ■ ■

פרטים שנודעו עתה מציירים תמונה ברורה. ראש המוסד המרכזי לביון של ארצות־הברית (סי־איי־אי) מסר אותם בעדות סודית בפני ועדה של בית־הנבחרים האמריקאי. אחד מחברי הוועדה הפר את התקנון והדליף את הדברים. בתשובה לשאלה, אישר נשיא ארצות־הברית, ג'ראלד פורד, את כל הפרטים, והצדיק אותם.

על המיבצע ניצחה „ועדת הארבעים" — גוף המורכב מארבעים אישים בכירים בוושינגטון, בראשות יועץ הנשיא לענייני ביטחון לאומי: הנרי קיסינג'ר. גוף זה מהווה את המיפקדה המדינית הראשית של „קהיליית המודיעין" האמריקאית.

ועדת־הארבעים נתנה לסי־איי־אי את ההוראה לקעקע את מישטרו של אייגדה, והעניקה לו לצורך זה תקציב של מיליון דולר.

זהו סכום זעיר, כימעט מגוחך. טיבור רוזנבאום ומיכאל צור גומרים אותו בארוחת־בוקר. אך בצ'ילה דאז, שבה השתוללה אינפלציה דוהרת, הדולר היה מטבע קשה מאוד. המוסד המיר את הדולרים שלו בשוק השחור, וכך הגיע לסכום השווה לשמונה מיליון דולר.

מה עשה בכסף זה? איך מפעילים שמונה מיליון דולר כדי לחפיר מישטר שנבחר כחוק במדינה זרה?

זהו החלק המעניין של הסיפור — חלק הצריך לעניין גם אותנו.

■ ■ ■

כסף לא הושקע במוסדות־ההסברה של ארצות־הברית, ולא נועד להרחבת הסיפרייה האמריקאית. הוא שימש לקניית אנשי־מפתח, פשוטו כמשמעו.

במילה פשוטה אחת: שוחד.

תחילה ניקבו כמה עורכי־עיתונים, כדי שיטיפו בעיתוניהם נגד ממשלתם.

אחר־כך ניקבו מנהיגים של אירגוני־העובדים. לפי הוראות המוסד חוללו, במועד הנכון, שורה של שביתות בענפי־מפתח, ושיתקו את החיים במדינה. כך נוצרה אנארכיה מסוכרקת, מין תוהו־ובוהו מאורגן, שנתן את העילה להפיכה הנגדית.

ראשי הצבא ניקנו, כמובן, כבר מזמן. הם רק המתינו לאות, כדי לפתוח בטבח.

ובעיקר — במשך כל הזמן חזה שיחם המוסד המרכזי לביון תשלומי־שוחד קבועים לשורה של פוליטיקאים בעלי־השפעה.

כמה אנשים אפשר לקנות בשמונה מיליון דולר? רבים, כפי שמסתבר. כשמחלקים את הכסף בתבונה, תוך בחירה קפדנית של האנשים הנכונים, די בסכום זה כדי להפיל ממשלה, להקים ממשלה אחרת, ולהפוך מדינה גדולה ונאה לסוכנות־מישנה של הסי־איי־אי.

■ ■ ■

מן קצר לפני שהתפוצצו הגילויים על צ'ילה, נודעו פרטים דומים על יוון.

הקולונלים ששלטו ביוון במשך שבע שנים נפלו, בעיקבות כישלון הרפתקתם הטורפת בקפריסין. אנשים חדשים הגיעו לשילטון, וחשפו את שהתרחש בימי קודמיהם.

תוך כדי כך נתגלו כמה פרטים מאלפים ביותר.

לא היתה אפתעה רבה בגילוי שהפיכת הקולונלים ב־1967, ערב מילחמת ששת־הימים, היתה פרי תיכנון וביצוע של הסי־איי־אי. המוסד האמריקאי הוא שבחר בקולונלים הנכונים, ועזר להם לתפוס את השילטון. זה היה ידוע מזמן.

הגילויים המעניינים והחדשים נגעו לשיטה שהופעלה ביוון, כמו בצ'ילה: שיחוד האישים.

מסתבר כי כמה מראשי הצבא היווני קיבלו שכר קבוע מידי מוסד־הביון האמריקאי — זמן רב לפני שקיבלו

ראשי ההפיכה הצבאית בצ'ילה*

את האות לחולל את ההפיכה. הם הוחזקו במקרר, לבוא העת.

כדאי להרחיב לרגע על משמעות גילוי זה. יוון היתה גם אז ירידה ובעלת־ברית רשמית של ארצות־הברית. היא היתה שייכת לברית נאט"ו, שבראשות האמריקאים. הדבר לא הפריע לראשי הביון האמריקאי להשחית את חברי צמרת המטכ"ל היווני, לשלם להם תשלומי־שוחד, להפוך אותם לסיכנים (וממילא גם למרגלים) של ארצות־הברית.

■ ■ ■

לא פחות — ואולי אף יותר חשובים הגילויים הנוגעים למנהיגים האזוריים.

מסתבר שבכל אותה תקופה שילם מוסד־הביון תשלומי־שוחד קבועים לכמה פוליטיקאים מרכזיים, ראשי מפלגות שונות, ביניהם דמגוג שהתיימר להיות אנטי־אמריקאי.

תשלומים אלה נמשכו אחרי שהקולונלים כבר ביצעו את ההפיכה, בחסות הסי־איי־אי. נראה שהמוסד התייחס אל התשלומים לפוליטיקאים כאל תשלומי־ביטוח.

* ראש מוצעת ההפיכה אוגוסטו פינוחה, ושלישו.

כך נוצר מצב כפול: בשילטון ישבו הקולונלים, שהיו מכורים בלב־ובנפש למוסד־הביון. המוסד יכול היה לחסל כל אחד מהם, בכל עת, על־ידי הדלפת ידיעות על קשריו עימו. ואילו באופוזיציה ישבו כמה וכמה עסקנים פוליטיים, אנשי המרכז והימין המתון, שקיבלו אף הם תשלומי־שוחד קבועים, והמתינו להזדמנות להפיל את הקולונלים — לפי הוראת אותו מוסד־ביון.

גם פוליטיקאים אלה היו מכורים בלבו־נפש. גילוי קשריהם עם מוסד־הביון וחשבונותיהם בבנקים שוויציים היה מחסל, במכה אחת, את מעמדם הפוליטי.

כל העובדות האלה לא פורסמו על־ידי התעמולה הסובייטית. הם הופיעו בעיתונים המכובדים ביותר של ארצות־הברית, ואושרו למעשה על־ידי המוסד עצמו.

■ ■ ■

אין טעם להתרגש יתר על המידה נוכח גילויים אלה.

אין הבדל עקרוני בין השיטות האמריקאיות לבין השיטות הסובייטיות. ההבדל הוא רק במכשירים. הסובייטים פועלים בעיקר באמצעות המיפלגות הקומוניסטיות, דבר המעניק לפעולותיהם גושפנקה „מקומית" אותנטית.

אולם המטרה היא זהה: להפיל ממשלות עוויות, ולהשליט ממשלות ידידותיות.

בחלוקת העולם, שעליה הוסכם לפני 30 שנה ביאלטה בין צ'רצ'יל, רוזבלט וסטאלין, נמסרו יוון וצ'ילה לגוש המערבי. בעוד שהונגריה וצ'כוסלובקיה נמסרו לגוש המיזרחי, האמריקאים הפעילו בסנטיאגו ובאתונה את „דוקטרינת ברזינייב," שהופעלה על־ידי הסובייטים בפראג. לפי דוקטרינה זו, יש למוסקבה הזכות להתערב בכוח גס בענייניה של כל מדינה באירופה המיזרחית, אם הדבר נראה לה דרוש לשמירת המישטר הפרו־סובייטי בה.

מאז בריאת־העולם, נהגו כל המעצמות הגדולות על פי דוקטרינה מעין זו. אי־ההתערבות של המדינות הגדולות בענייני מדינות קטנות היא אגדה, ותמיד היתה כזאת. מי שטורח לעיין בתנ"ך בעיניים פקוחות, יגלה בו כמה וכמה דוגמות של התערבות המדינות הגדולות — מצריים ובבל — בעניינים הפנימיים של ישראל ויהודה.

בימינו שיחקה ישראל לא פעם במישחק זה.

אין ספק שמלאנו תפקיד חשוב בהשלטת אידי אמין באוגנדה, ושהתערבנו באופן פעיל להצלת שילטונו של היילה סלאסי באתיופיה, לפני כמה שנים. העסק־הביש המפורסם של 1954 היה התערבות גסה בעניינים הפנימיים של מצריים, וביחסה עם מדינות זרות (ארצות־הברית ובריטניה). ביומנו מודה משה שרת שישראל השתתפה בקנוניה בינלאומית להפלת שילטונו של גמאל עבד־אל־נאצר, במגמה להשליט במקומו קבוצה של גולים מצריים. אין שמץ של ספק בכך שזאת בדיוק היתה גם המטרה העיקרית של ההתקפה הישראלית־צרפתית־בריטית על מצריים ב־1956 (מיבצעי קדש ומוסקטיר).

לפיכך, אין לנו זכות מוסרית להתרגש ממעשי ארה"ב.

אבל יש לנו החובה המדינית להסיק לקח ממה שנודע עכשיו.

■ ■ ■

יוון היא מדינה חשובה מאוד במערך המדיני והצבאי של ארצות־הברית. הוא הדין לגבי צ'ילה.

הוא הדין לגבי ישראל.

■ ■ ■

שיתי כאן אתנחתה, כדי לתת לנו שהות להרהר במשמעות ארבע המילים האלה.

■ ■ ■

המוסד המרכזי לביון של ארצות־הברית קנה פוליטיקאים, קצינים בכירים, עיתונאים ואנשי־מפתח אחרים בצ'ילה. ההשקעה היתה קטנה, במימדים אמריקאיים, אך הספיקה כדי לשבש לחלוטין את התהליכים הדמוקרטיים באותה מארץ, שהיא גדולה פי 20 מישראל בשיטחה, ופי שניים מישראל במיספר אוכלוסייה.

המוסד עשה את אותו הדבר ביוון הסמוכה.

אין ספק שזוהי השיטה בכל הארצות שבהן יש לארצות־הברית אינטרס חשוב — מדיני, צבאי או כלכלי.

אין מדינות רבות בעולם המשפיעות על האינטרסים האמריקאיים יותר מישראל, היא שוכנת בלב אחד המרחבים החשובים ביותר בעולם. כל מעשיה משפיעים, לטובה או לרעה, על מעמדה של ארצות־הברית במרחב זה, יחסיה עם העולם הערבי ושליטתה על אוצרות־הנפט החיוניים. מרחב זה הוא אחת מזירות־ההתגוששות העיקריות בין ארצות־הברית וברית־המועצות, והוא משפיע במישרין על מאזן־הכוחות הגלובלי.

משום־כך יש לארצות־הברית עניין חיוני בהכרעות המדיניות והצבאיות המתקבלות בישראל.

לא פחות מאשר בצ'ילה. לא פחות מאשר ביוון. לא פחות מאשר באיראן, בקונגו, באינדונזיה, בגואטמלה, בקאמבודיה ובשאר הארצות, שבהן חולל המוסד המרכזי לביון של ארצות־הברית ניסים ונפלאות.

זהו מזון למחשבה.

מכתבים

(המשך מעמוד 10)

עמודי עתונכם. בניגוד לשרים, מנהלי־מחלקה בבית־חולים היוצא לפנסיה אינו יכול להמשיך אפילו בעבודת מחקר ב־בית־חולים, למרות שעובדת היותו בן 65 אינה גורמת בהכרח לירידת כושרו ה־שכלי.

בכמה מקרים, שאני יודע עליהם אישית, יצאו מנהלי־מחלקות לפנסיה, ובמקומם הביאו רופאים מארצות־הברית או דרום־אפריקה. נגד תופעה זו צריכים להתריע. לא ייתכן שרופא צעיר, העובד עשר שנים במחלקה ומגיע לרגע בו מגיע תורו לקבל את ניהול המחלקה, ייתקל בעובדה שמביאים מחו"ל רופא בן גילו, וממנים אותו מעליו. ברור שבמצב כזה כדאי לרדת לארצות־הברית. זה הסיכוי היחיד לחזור לארץ בתור מנהל מחלקה.

אם להוסיף לכך את משכורותיהם ה־מגוחכות של הרופאים הצעירים אפשר ל־הבין את הסיבות לירידה. הייתי נוכח ב־שיחה שניהל פנחס ספיר בתפקידו הקודם כשר־האוצר עם נציגי הרופאים, שבמהלכה התלוננו הרופאים על משכורותיהם הנמו־כות. אמר ספיר: „לכם הרופאים אין מה להתלונן, הרי כולכם מקבלים גם באופן פרטי בבית." המסקנה: המדינה מודה שהיא יודעת שכל הרופאים מרמים אך לא עושה כלום בנדון.

עמום בר, סטודנט, לוזאן, שוויץ

הסידרה שוק שחור בחלוק לבן (העולם הזה 1933, 1934, 1935) מדהימה. איפוא היו כל השנים הללו שרי הבריאות שלנו? האם לא ידעו מה מתרחש? האם אין כל הגילויים האחרונים בבחינת מחדל חמור ששר־הבריאות חייב לתת עליו את הדין?

שר־הבריאות ודאי יצא ידי חובתו במי־נוי ועדת־חקירה, שתמצא בפרופסור הוכמן שעיר לעזאזל. אבל השיטה של תשלומים מתחת לשולחן עבור אישפוז לא תשתנה.

אבי רוזמן, תל־אביב

מוישה גרוים

עתה ברור כשמש שספיר ידע מה הוא

מר משה גרוס בעל מלון קרלטון מקבל את תעודת „תיירן מוכר" מידי שר התיירות מר משה קול

מוישה גרוים
(מעריב, 19.9.74)

שח באמרו: „משה קול הוא לא מוישה גרוים..."

יוחנן קופוביץ, תל־אביב

ביקורת

„העולם חזה"

הרבה מהכתבות שאתם כותבים אני קוראת. הרבה חומר שאתם מפרסמים לא מעניין בכלל.

קחו לדוגמה את גליון 1934. נתחיל מ־עמודי זו הארץ. לפי דעתי כל החומר שבמדור הזה לא שווה את הנייר עליו הוא מודפס. מדור קורא יקר לעומת זה מלא חומר אמיתי. בשתי הידיעות המוזכ־רות בו, המישטרה בעת חוקרת.

קשקשת: חומר טוב לדימיון ולמח־שבה, רק חבל ש־הפרסים שאתם מע־ניקים הם לקולנוע התל־אביבי דרייב־אין. מה יעשה ח־זוכה חגר בחיפה? אני מציעה שתתנו פרס כספי.

מדור אנשים: ב־סדר גמור, אבל ה־שאלה היא מה ה־הבדל ביגו לבין תמרורים?

כרדוגו

רוב המאמרים של אורי אבנרי אני לא קוראת, יש לי דיעה עליו: הוא דו־פרצופי. פעם הוא כותב שרבין הוא ה־אישיות המתאימה לתיות ראש־ממשלה ז־אחרי זה הוא תוקף אותו. אם חייתי בטוחה שתשרטמו את מכתבי זה, חייתי מפרטת מיקרים נוספים.

הכתבה על חשוק־השחור ברפואה: מגיע לכם ציון לשבח. אתם הראשונים שגיליתם את חשעורייה.

בקיצור, עיתונכם צריך לעבור הרבה ליטוש. פחות פוליטיקה הרבה גילויים.

יוסיאן כרדוגו, קריית חיים

שוק שחור בחלוק לבן

הפרשה המושתקת בביה"ח בחדרה: מנהלי המחלקות הדיחו את מנהל בית־החולים, שניסה למנוע בעדם להפוך את המוסד לעסק פרטי

עותו של ד"ר רוברט חיימוב ש־שימש, עד לפני כשנה, כמנהל הכללי של בית־החולים הממשלתי הלל יפה ב־חדרה, היתה קריטית וקבעה את גורלו.

ד"ר חיימוב התייחס במלוא הרצינות להנחיות של מישרד־הבריאות, המורות למנהלים הכלליים של בתי־החולים ה־ממשלתיים בארץ, לפקח על מנהלי־המחל־קות בבתי־החולים, לחסל כל תופעות חרי־גות העלולות להתגלות בבתי־החולים ב־עניין העדפה באישפוז.

ד"ר חיימוב נפל, למעשה, בפח. הוא לא ידע, מה שידעו מנהלי בתי־חולים אחרים, כי אנשי מישי־

מאת

זאב יפת

רד־הבריאות עצמם אינם מתייחי־סים ברצינות להנחיות שהם מפי־צים. הנחיות אלו נועדו לשמש אליבי לשר־הבריאות, למיקרה ש־תתעורר סערה ציבורית בנושא השוחד והפרוטקציוניזם באישפוז.

ההנחיות נועדות להוכיח שמישרד־הבריאות היה "בסדר," ושר־הבריאות יוכל לגלגל את הנושא ממישרדו לעבר ועדת־חקירה שיקים, בכל מיקרה של תלונה ספציפית, כפי שאכן אירע במיקרהו של פרופסור הוכמן.

כאשר ניסה ד"ר חיימוב, מנהל הלל יפה, לפעול לפי הנחיות מישרד הבריי־אות האמורות, ולמנוע ממיספר מנהלי־

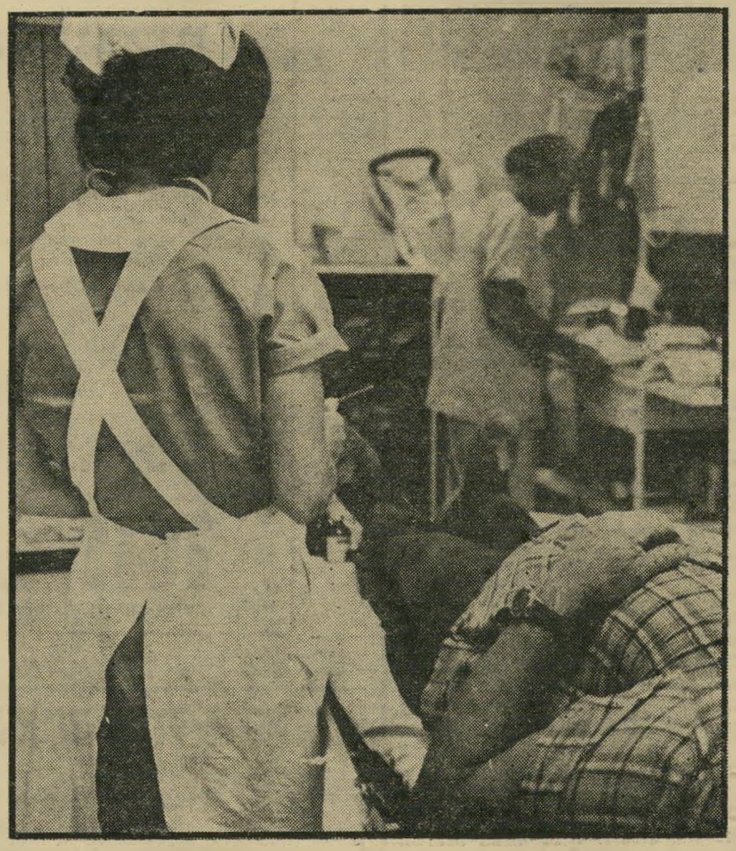

נות, אסור לי לשוחח עם עיתונאים," אמר. "נלחמתי למען משהו עקרוני. הנושא נמצא עדיין בבירור."

גם דוברת מישרד־הבריאות דבורה גנני סירבה למסור מידע בנדון. "העניין חסוי בפני העיתוי־נות," אמרה, "יש לי הוראות לא למסור שום אינפורמציה בנושא זה."

ואולם, מנהלי בתי־חולים שעימם שוחח־תי, התייחסו שוב ושוב, בזעם ובצער, למיקרהו של ד"ר חיימוב, המהווה דוגמה מרה וקשה למה שקורה למנהל בית־חולים, המנסה לפעול לפי צו מצפונו, ולפי הנחיות מישרד־הבריאות, בלי ל־התחשב במציאות השוררת בבתי־החולים בארץ. זוהי מציאות שבה כל מנהל בית־חולים הוא שבוי בידי מנהלי־המחלקות שלו, המתמנים לתפקידם לכל ימי חייהם, והעושים במחלקותיהם ככל העולה על רוחם.

כדור־השלג

מתגלגל

פרופסור קלמן מן, מנהל בית־החו־לים האוניברסיטאי הדסה בירושלים, משמש גם כיושב־ראש של איגוד מנהלי בתי־החולים. הוא התריע לא פעם, מעל דפי ביטאון אגודת הרופאים, בשיחות עם שר־הבריאות ובישיבות שקיים עם עמיתיו מנהלי בתי־החולים, על נגע התופעה ה־מכוערת, ההולכת ומתפשטת, של העדפה באישפוז מצד מנהלי־המחלקות בבתי־החולים.

לדבריו של פרופסור קלמן מן, לא היו השילטונות נכונים להתמודד ישירות עם

הסרטן התפשט

מחלקות שלו להציף את מחלקותיהם ב־חולים פרטיים ולהפוך את בית־החולים ה־ממשלתי לעסק פרטי, התארגנו נגדו אותם מנהלי־מחלקות עצמם והחלו ממררים את חייו.

מנהלי־המחלקות הללו לא היו מוכנים לוותר על מיכסה־הזהב שלהם, על הרווחים הקלים שעליהם לא שילמו מס, בסדר־גודל של מאות אלפי לירות לשנה, אשר קיבלו מחולים פרטיים תמורת העדפה ב־אישפוז.

ד"ר חיימוב

הרים ידיים

בצר לו, פנה ד"ר חיימוב למישרד־הבריאות, אך משם לא נעזר. הנהלת המישרד חששה מפני עימות עם האיגוד רב־העוצמה של מנהלי־המחלקות בבתי־החולים, הותירה אותו בודד במאבקו עם מנהלי־המחלקות שלו, שלא הסכימו ב־שום אופן לוותר על ריווחיהם הצדדיים.

ד"ר חיימוב, שכבר לפני שנה וחצי ני־סה, ללא הצלחה, ללחום בנגע השוחד ב־אישפוז, נגע אשר רק לאחרונה התגלה בציבור עד־כמה השחית את בתי־החולים בארץ, ועורר סערה ציבורית עזה — הובס במילחמתו, נלץ לפרוש מראשות בית־החולים.

ד"ר חיימוב לא הסכים לשוחח עם מבקר העולם הזה. "אני עדיין רופא של מישרד־הבריאות, ובתור שכזה, לפי התק־

אופוזיציה בלבן

הרופאים הצעירים, המהווים את עמוד־השדרה של בית־החולים הממשלתי **הלל יפה** בחדרה, מתוסכלים. מיספר מנהלי־מחלקות, המאשפזים חולים פרטיים, מוציאים שם רע למקום.

בעיית משכורתם הרישמית, הירודה, של מנהלי־המחלקות.

במקום לפתור את הבעייה באו־רח ישיר, וחותך, העדיפו לחגיע להסדרים של "מתחת לשולחן". באותו רגע נפרצה הפירצה חרא־שונה בכך מחדך הניחוח התקין שד בתי־החולים בארץ.

כאשר מקצים למנהל מחלקה אחד מיטה אחת "פרטית" (עבור חולה פרטי שלו), כפיצוי על שכרו הרישמי, הירוד, ולמנהל־מחלקה אחר מקצים שתי מיטות "פרט־יות"; כאשר מתירים למנהלי־מחלקות ל־עסוק בפרקטיקה פרטית לאחר שעות ה־עבודה שלהם — אין להתפלא שתוך זמן קצר הופכות שתי המיטות הפרטיות לעשר מיטות פרטיות, והחולים הפרטיים של מנהל־המחלקה, כולם, זוכים בעדיפות ב־אישפוז.

מנהל בית־חולים באיזור המרכז, אשר ביקש להישאר בעילום־שם, אמר:

"אתה באמת חושב שמישהו מבין מנהלי בתי־החולים בארץ, לא ידע שפרופסור הוכמן ממציא את מחלקתו, כבר עשרים שנה רצופות, בחולים פרטיים? שהוא גובה כסף מינידונים־למוות? אתה באמת חושב שהמיקרה של פרו־פסור הוכמן הוא חריג, כפי שחו־גים מסויימים מנסים להציג זאת בציבור?

(המשך בעמוד 23)

המונים עוכרים על פני ארונו של שזר
ההמונים באו

במדינה

העם

האיש בעל ההדר

מאז השתחרר זלמן שזר מכהונת הנשיא, הלכה וגברה החערכה לאופן שבו מילא את תפקידו

אין תפקיד קל מזה של נשיא המדינה במישטר הקיים בישראל. אך אין גם תפקיד קשה יותר.

סמכויותיו של הנשיא מעטות. אך דווקא מפני שתפקידו אינו מתמצה בסמכויות פורמליות, אלא נמצא בעולם הרגשות והסמלים, הוא קשור כל כולו באופי בעליו.

הנשיא מסמל את אחדות המדינה. הוא צריך להוות דמות־אב, להעניק הרגשת־ביטחון. עליו לגלם בדמותו את הדברים המוסכמים על כל האזרחים, מבלי להזדהות אף עם דבר אחד השנוי ביניהם במחלוקת.

זה קל, אבל... זלמן שזר היה, מכל הבחינות האלה, נשיא לדוגמה. הוא עמד במיבחן האכזרי ביותר: דווקא אחרי עוז־בו את התפקיד גברה והלכה ההערכה לאופן שבו מילא אותו.

היה לו הדר טבעי, שקשה להגדירו. צניעותו ההומרית, סיגנון־הנאום המיוחד שלו, הקהל הכימעט־ילדותי שציין אותו — כל אלה היו רק חלק מהדר זה. בכל תקופת כהונתו, לא דבק אף רבב אחד בשמו, לא היה אף שמץ של שערורייה בבית־הנשיא, לא יצר כל מחלוקת פולי־טית. החריג היחידי היה התערבותו למען בריונים דתיים ששרפו חנות־מין — התערבות תמימה שנבעה מהשקפתו הדתית, ושלא היתה במקומה. גם זה נסלח לו ב־מהרה.

זה נראה קל. אך כפי שהוכיח יורשו בתפקיד, אין זה קל כלל. אפשר לשגות בתפקיד זה, אפשר לתפוס נימה בלתי־נכונה, אפשר לעורר מחלוקת גם במישכן הנשיא — אותו מישכן מפואר אשר זלמן שזר התנגד לו בכל נימי נפשו וסירב זמן רב להיכנס אליו.

אהדה וחיוך. דור שלם של ישראלים, שראוהו רק בתפקידו האחרון, לא יכלו לתאר לעצמם את זלמן שזר בתפקיד קו־דם. הם לא הכירו את זלמן רובשוב.

רובשוב היה אגדה חייה זמן רב לפני קום המדינה. בדור הצעיר דאז עורר אג־דה מהולה בחיוך.

היה זה רובשוב שעמד מול המפגינים בימי עצרת ומחאה, נאם נאומים חוצבי־להבות נגד השילטון הבריטי, וביקש לב־סוף לקפל את הדגלים ולהתפזר בשקט. ראשי „היישוב המאורגן" גייסוהו תמיד כשהיה צורך לנאום בהתלהבות, מבלי ל־עשות דבר.

על התלהבותו בשעת נאומיו סופרו סי־פורים משעשעים רבים. פעם, בשיא נאום משלהב, פסע קדימה ונפל מן הבמה. פעם אחרת חיפש בעת נאום, מיטפחת, טעה ושלף את כותנתו מתוך מיכנסיו.

אמנותו האמיתית של שזר, בתקופה ההיא, היתה בשטח נאומי־ההספד. הוא הצטיין בשטח זה עד כדי כך, שלדברי ההלצה ממש המתין להזדמנות.

אחרוני המייסדים. כשנפטר, השבוע לווה זלמן שזר על־ידי אהדת הציבור כולו. לא היו לו אויבים. האלפים שעברו על פני ארונו, בצער־אמת, באו מכל שכ־בות העם, ובעיקר מן הציבור המסורתי.

כמו על רבים מבני האבות־המייסדים של המימסד הקיים, אפשר לומר על שזר: אין לו המשך. לא יהיה שזר שני. הוא שייך לדור שהיה בן תקופתו, מוצאו ו־מקומו — והוא היה בין אחרוני הדור הזה שהלך לעולמו.

הפגנות

הגפרור שלא הצית להבה

מזטי אשכנזי הפגין שוב — ונכח לדעת שהעומס השתנה

עשרות עיתונאים, צוותי טלוויזיה ו־אנשי־רדיו צבאו על המפגין הבודד, בעל הפנים התמימות וההמושקפות, שעמד מול מישרד ראש־הממשלה. עשרות סקרנים נמשכו אל המולת העיתונאים. בין אלה כימעט נעלמו האוהדים המעטים, שבאו

אשכנזי (במרכז) בהפגנה
ההמונים לא באו

להפגין יחד עם מוטי אשכנזי.

המאורע היה עצוב. אשכנזי לא השתנה — אבל הנסיבות שהעלו בשעתו את מ־קד־המעון למעמד של עושי־מאורעות, הש־תנו לחלוטין.

באווירה המחושמלת שלאחר מילחמת יום־הכיפורים שימש אשכנזי בתפקיד ה־גפרור שהצית להבה. פעולת־היחיד שלו תאמה את מצב־הרוח של הרגע, והוא — יותר מכל אדם אחר — חולל את הפלא של תנועת־המחאה, שסילקה מן השילטון את גולדה מאיר ומשה דיין.

אוזניים ערלות. תנועה כזאת לא

(המשך בעמוד 23)

לנוחיותך
טופס לוטו
רב-שבועי
לחמש הגרלות
רצופות

סמן פעם אחת את המספרים והטופס
ישתתף בחמש הגרלות רצופות.*

הזוכה בפרס הראשון, השני או השלישי,
יוכל לקבל את הזכיה
עוד לפני תום חמש ההגרלות.

סכום הזכיות הכולל
של טופס רב - שבועי
יפורסם בתום ההגרלה החמישית

*מחיר טופס לוטו רב-שבועי
לחמש הגרלות רצופות - 20 ל"י.

לוטו
המפעל הלאומי

נחש נכונה ותזכה גם אתה - לוטו זו השיטה

בית ספר גבוה לציור בתל־אביב
רח' קלישר 5, טל. 57348, ת.ד. 29191
נמשכת ההרשמה לשנה"ל תשל"ה
למחלקות ציור חפשי ומונומנטלי
תכנית מתודית ופרטים במשרד ביה"ס בימים א־ה בשעות 9—1 לפנה"צ
ובימים ב' ו־ד' בשעות 6—4 אחה"צ
ליד בית הספר קיים חוג לציור
ההנהלה

עכשיו
פי שנים!

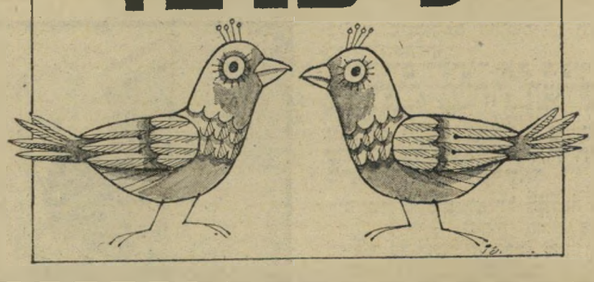

מיבצע מיוחד לחיילים
כל חייל שיחתום בחודש אוקטובר מנוי על
העולם הזה
יקבל הנחה של 40 אחוז
השבועון יישלח רק לדואר צבאי

סקופ

לפני 12 שנים האשים פקיד בכיר את מיכאל צור בלקיחת שוחד - אשכול הורה לחקור - אך ההוראה לא בוצעה

מעוז צור נופל

מיכאל צור
אשת המיסתורין חתמה

יונה חצור
המפקח האשים

צבי רכטר
המנכ"ל עזר

טיבור רוזנבאום
האחראים ישנו

כאשר הופיע ממלא־מקום שר־האוצר, חיים בר־לב, בפני ועדת־הכספים של הכנסת ביום הראשון האחרון, היתה בפיו רק בקשה אחת: כי הדיון יישמר בסוד. ואכן, הדיווח שמסר השר, ראוי היה כי ייגנז, אבל רק כדי שלא יסמיקו פני הציבור מאוזלת־היד והטימטום של האחראים לפרשיות הכשל של החברה לישראל והבנק של טיבור רוזנבאום.

למרות שבר־לב פתח את דבריו בהודעה כי יוצא צו־עיכוב־יציאה־מהארץ נגד מיכאל צור, וכי הטיל על הפרקליטות לחקור את הפרשה, לא נרגעו חברי הוועדה. אהרון אפרת תבע לדעת, האם קיבל מיכאל צור עמלות על ההפקדות של כ־25 מיליון דולר בחברות הוואדוזיות של רוזנבאום.

בר־לב לא יכול היה להשיב על כך, אבל לעומת זאת „בישר" לחברי הוועדה, כי הסכומים שהופקדו על־ידי החברות הקשורות בחברה לישראל אינם רק 23.4 מיליון דולר כפי שדווח עד כה (פרט ל־העולם הזה, שמסר עוד לפני שבועיים כי סך ההפקדות של חברות ישראליות בחברות הוואדוזיות מגיע ל־40 מיליון דולר).

מסתבר, כי נוסף ל־8.7 מיליון דולר הפקדות של החברה לישראל, 11.7 מיליון דולר של צ"ם ועוד שלושה מיליון דולר של בתי הזיקוק — התגלו עכשיו ל־ממשלה עוד שישה מיליון דולר, שהופקדו בידי חברה הקשורה בבתי־הזיקוק.

אם להוסיף לכך את המישה מיליון דולר הסתבכות של סולל בונה, הרי שהיום יודעת כבר הממשלה על 35.4 מיליון דולר — וזוהי רק ההתחלה.

שכן בר־לב בישר, כי הממשלה תהיה מוכנה להשקיע במצלת הבנק של רוזנבאום עד 20 מיליון דולר, כדי למנוע שואה מ־14 אלף המפקידים היהודיים שלו. הח"כ היחידי שתמך בשר בעניין, היה שלמה לורנץ מאגו"ש.

שוחד בסיארה־לאונה

מאחר שאין הסבר כלכלי להפקדות המטורפות של 35 מיליון דולר בחברות ללא ביטחונות, וזאת לאחר שיו"ר מועצת־המנהלים של החברה לישראל, הברון רוטשילד, הורה למיכאל צור לחסל כל פיקדון אצל טיבור רוזנבאום, הרי ההסבר היחידי הוא שמישהו נהנה וקיבל שוחד בגין הפקדות אלו.

יש די הוכחות כי בעבר, ולאורך כל הקריירה שלו, כבן־טיפוחיו של ספיר ו־ילד־הפלא של הכלכלה הישראלית, הועלו נגד מיכאל צור האשמות בדבר לקיחת שוחד.

המיקרה האחרון הידוע הוא משנת 1968. מיכאל צור היה אז יו"ר מועצת־המנהלים של בתי־הזיקוק. אלה יזמו הקמת בתי־זיקוק בסיארה־ליאונה, ולשם קבלת העבודה ביקש צור אישור לשיחוד שרים באותה מדינה, בסכום של כמה מיליוני דולרים. האישור ניתן, על־ידי האחראים באוצר לשיחוד באפריקה (באוצר היתה ועדה קבועה לשם כך, בה ישבו מנהל רשות החברות הממשלתיות, המפקח על מטבע זר והחשב הכללי). זמן קצר לאחר־מכן היתה הפיכה בסיארה־ליאונה, והממשל החדש חשף את פרשת השוחד.

כאשר פורסמה הפרשה ברבים, התגלה כי סכום השוחד שניתן היה קטן בהרבה מן הסכום שצור לקח לשם השיחוד. מבקר המדינה חקר את הפרשה כולה, ומסר את ממצאיו לוועדת־הכספים של הכנסת, שהחליטה על גניזת הממצאים.

המפקח שפתח פה — סולק

חקירה זו, והמעט שהתגלה בה, לא הפריעו לממשלה למנות את מיכאל צור, באותה תקופה בדיוק, כמנכ"ל החברה לישראל.

פרשת בתי־הזיקוק של סיארה ליאונה לא נחקרה חקירה מישטרתית, וועדת־הכספים של הכנסת עשתה הכל כדי לטשטשה. אולם פרשה זו מחווירה, לעומת פרשת עיסקות השוחד של צור בענף היהלומים, שחלקים ממנה פורסמו ברעש גדול בעיתונות בשנת 1962, עת התפטר המפקח על היהלומים דאז יונה חצור. האשמותיו של יונה חצור, סגן־אלוף (מיל.) ואחד מאנשי המימסד, מתפרסמות כאן לראשונה.

יונה חצור היה קצין הכנסת עת נלקח משם להיות המפקח־על־היהלומים.

מינויו בא לאחר ריונונים בלתי־פוסקים על שחיתות במישרד המפקח על היהלומים. ספיר הציג את חצור לפני מקורביו בגאווה, בציינו כי סוף־סוף נמצא אדם טהור ונקי־כפיים, לתפקיד המשחית.

הבקע הראשון חל בפברואר 1962, על רקע הפיחות. חצור סיכם, מייד אחרי הפיחות, עם היהלומנים על הסדרי המרת מלאי היהלומים שברשותם לפי השער החדש. יום לאחר הסיכום נודע לו כי מיכאל צור זימן את היהלומנים אליו, נזף בהם על שהסכימו להסדריו של חצור, והודיעם כי הוא יתן להם הרבה יותר ממה שחצור מוכן לתת.

נדיבות־ליבו של צור באה בשל רצונו להעביר הטבות לחברת היהלומים הממשלתית פיחות. כיוון שהחברה הפסידה כל הזמן, ביקש באמצעות הפיחות לתת סיוע כספי לפיחות, תוך ידיעה כי לשם כך יהא עליו לחלק מיליונים לכל היהלומנים.

ספיר אינו אמין

חצור החל מהרהר בדברים שראה וידע, החל רואה הכל באור עגום.

מדי יום ראשון, אחת לשבועיים, היה חצור לוקח את ספיר מביתו שבכפר־סבא לירושלים, ונהגו של השר, במכונית־השר (המיסחר־והתעשייה) היה נוסע מאחור. תוך כדי הנסיעה היה חצור מגולל באוזני ספיר מה קורה ביהלומים, וכן את חשדותיו כלפי מיכאל צור.

אחרי שצור שינה את הסדרי פיצויי היהלומנים בפיחות, אמר חצור לספיר כי בדעתו להתפטר, אבל ביקשו לא לגלות זאת לאיש, גם לא לצור, כדי שיוכל לסיים את הסדרי הפיחות עם סמכות מלאה. ספיר הבטיחו לא לדבר עם איש, ובאותו יום שלח לו חצור מיכתב־התפטרות בכתב־יד, ובו חזר על הבטחת הסודיות.

יומיים לאחר־מכן טילפן צור לחצור, ושאלו מדוע הוא מתפטר, ואמר כי שמע זאת מספיר. כשהביע חצור תמיהה על הפרת־האמון מצד ספיר, אמר לו צור כי ספיר אינו אמין.

כעבור ימים אחדים ביקר אצל חצור שגריר ישראל בחוף השנהב, אפרים בן־חיים, מראשי הקיבוץ המאוחד ושגריר ותיק באפריקה. הוא בא אל המפקח על היהלומים לשיחה בגלל פעילות חברת פיתוח הממשלתית באפריקה. בן־חיים שאל את חצור מה דעתו על יהלומן מסויים הפועל באפריקה, וחצור השיב כי הוא נוכל. השגריר תמה, ואמר כי צור המליץ עליו בכל פה. חצור השיב כי גם צור נוכל.

השגריר משכו בלשונו, וחצור סיפר לשגריר מקצת ממה שראה בעיסקי השחיתות והשוחד של צור בין יהלומנים. השגריר נסע לארץ בה היה מואזן, ושלח משם דו"ח מפורט על השיחה עם חצור, לשרת־החוץ דאז גולדה מאיר. גולדה הזדעזעה, ותבעה משר האוצר לוי אשכול חקירה מלאה.

ב־2 באפריל 1962 נקרא יונה חצור בפני לוי אשכול, פינחס ספיר, מנכ"ל מישרד־האוצר ד"ר יעקב ארנון ומיכאל צור. חצור סיפר על מיקרים בהם נוסע צור לחו"ל וזוכה באירוח מלכותי על חשבון חברות שמטרותיהן נוגדות את מטרות המדינה; על מיקרים רבים של חשדות לשוחד שקיבל צור; על הפרשה בה ניסה צור להכריחו למחוק חוב של חצי מיליון דולר של יהלומן ששקע ב־חובות וירד לבלגיה.

הוא סיפר על הידידות המוזרה בין צור וספיר לבין יהלומן בשם פסח ברמן שהוצא מן הבורסה בגלל חובות,

(המשך בעמוד 26)

האחראים

חוק החברות קובע כי חברי מועצת המנהלים נושאים באחריות למעשי המנהלים שהם מינו. החברה לישראל מינתה תשעה חברים למינהלה מצומצמת, הנושאים באחריות הישירה לכל מעשי החברה. מתפקידם היה לחקור ולשאול את מיכאל צור למעשיו, ובעיקר כשידעו כי החברה לישראל גייסה כ־60 מיליון דולר, מהם המחצית לא נוצלה.

מבין התשעה, שלושה אינם מתגוררים בישראל: דרך קבע: היו"ר, הברון אדמונד דה־רוטשילד, סם רוטברג ויוסף דומברגר. במקומם מכהנים (כפי הסדר) מר דיכי לימון, דויד גוזן — מנכ"ל הבנק הבינלאומי הראשון וד"ר ווקי צגלה.

חמשת הישראלים הם: יעקוב ברין (נציג הקבוצה הקנדית בעלת רשת „שופר־סל"), משה בנו גיטר (מראשי „בנק דיסקונט", מונה עתה לחקור את פרשת צור), מיכאל צור, אשר ירין (כשעבר מזכיר „חברת העובדים"), ברוך יקותיאלי, נציג „בנק לאומי". יקותיאלי הוא החליף את מנכ"ל בל"ץ, ארנסט יפת, עליו נמסר שפרש מכיוון שניהול החברה לא היה לרוחו. אם נכון הדבר, אחריותו רבה, שכן ידע כי משהו אינו כשורה — ובכל זאת מינה במקומו נציג אחר של בנק לאומי.

לפני פרשת המיתלה: סא"ל אריק שרון עונד את כנפי־הצניחה לרמטכ"ל משה דיין

המיתלה: מלכודת האש

משה דיין הגיש למצרים על מגש של כסף הזדמנות

לניצחון - ורק במיקרה הם לא ניצלוה ונמנע אסון

רב המיתלה היה אחד הקרבות המפורסמים ביותר בתולדות צה"ל. הוא נכנס לתודעה כקרב מזהיר, כמהלך מבצעי מזהיר של משה דיין, וכדוגמה שצריך לחקותה בהזדמנות מתאימה.

אך למעשה היה קרב המיתלה מהלך שאיים להפוך את מיבצע־קדש לכישלון. הוא הגיש למצרים, על מגש של כסף, הזדמנות להנחיל תבוסה מקומית לצה"ל, ולהנחית מכה ניצחת על חטיבת הצנחנים, שנחשבה אז לחטיבה המפוארת ביותר של צה"ל.

אם היה מיבצע־קדש כולו מיבצע כושל, שהוכיח את בורותו הצבאית של משה דיין, הרי קרב־המיתלה היה הדוגמה המובהקת ביותר לכך.

מהלך המיתלה הפך מיבצע מישני וטפל למרכז המערכה. הוא איים להעתיק את מרכז הכובד של המערכה למקום ולמועד המתאימים ביותר למצריים, והפחות מתאימים ונוחים לצה"ל.

רק בדרך מיקרה לא הצליחו המצרים ככך, ורק בפסע הפריד בינם ובין ההצלחה. גם כך עיוות, שיכש וקיוקל קרב־המיתלה את המערכה כולה.

קרב זה היה המיבחן הרציני הראשון של אריק שרון, מוטה גור ואחרים. הם עשו בו שגיאות למכביר, אחדות מהן חמורות ביותר. אך מכיוון שקציני

אם היה המיבצע כולו עדות לבורות דיין - זאת היתה הדוגמה המובהקת

צה"ל אינם לומדים מניסיון הזולת, אלא רק מנסיונם האישי, שימש כישלון המיתלה לאחדים מהם כבסיס להצלחות במילחמות הבאות.

הצנחנים במלכודת

כ יומה ומחצה לאחר תחילת מערכת סיני 1956 — בשחר ה־31 באוקטובר, היום השני ללחימה — הגיע המיבצע לנקודת־המשבר שלו: חטיבת הצנחנים נמצאה עתה בשטח שבין „מצבת פרקר" ובין מולג־הדרכים אשר ממיזרח למעבר המיתלה, כשהיא ערוכה להגנה בשטח חשוף, על תוואים נמוכים וקטנים מדי, הנשלטים מרכס הגבעות שממערבם (אותו חוצה מעבר המיתלה), עם נשק מסייע מועט ובלתי־מספיק, מרוחקת מכל כוח יבשתי ידידותי, ותלוייה לחלוטין, לחיפוי עליה ולאספקתה, בחיל־האוויר.

באותה שעה, היו מיצרי המיתלה תפוסים על־ידי חטיבה מצרית, וחיל־האוויר המצרי, שבסיסיו נמצאו בסמוך, יכול היה לתקוף ביעילות את הצנחנים, גם כאשר עשה חיל־האוויר הישראלי ככל יכולתו להגנתם.

גרוע מכל, חטיבת שיריון מצרית — הכוח המצרי — עם 70—100 טנקים ט־34 (המיספר המדוייק איננו ברור, לפחות מן הפיסרסומים הגלויים) היתה מרוכזת בבירגפגפה, מאיימת לרדת דרומה בביקעת המליין, הייישר אל חטיבה 202, שכל עוצמת הנ"ט שלה הסתכמה אז בשלושה טנקים אמכס 13 וב־4 תול"רים 106 מ"מ.

> **זוהי הכתבה השלישית של הפרשן הצבאי בנימין עמידרור בסידרה שנועדה לחשוף את השורשים העמוקים יותר להתמוטטות מערכת התפיסות והמושגים של צה"ל ביום־הכיפורים.**
>
> **בהקדמה שפורסמה לפני שבועיים, קבע עמידרור כי ה„מחדל" המפורסם של יום־הכיפורים מילא רק תפקיד קטן באסון שאירע באותו יום, וכי למעשה חיו סיבותיו עמוקות הרבה יותר: אי־תוכנונות להבחין בכישלונות, מיסוד תשגיאות שגרמו לכישלונות אלה, וקידוש תורות־לחי־מה פסולות ומוטעות לחלוטין, שהפכו לניכסי־צאן־ברזל.**
>
> **כמו כל המאמרים החתומים ב„העולם הזה", משקף גם מאמר זה את דעתו הבלתי־מצוזרת של הכותב, והוא לבדו אחראי לה. „העולם הזה" יפרסם ברצון דיעות סותרות, ברמה דומה, ומזמין את האישים המעורבים במאורעות המתוארים לחגיב בצורה הולמת מעל עמודי עיתון זה.**
>
> **— מאת בנימין עמידרור**

אכן צעד זה כבר לא כא בחשבון, משום שמזה יממה נמסר לשני הצדדים האולטימטום האנגלו־צרפתי, שיסוגו 15 ק"מ משני עברי הסואץ.

אולטימטום זה היה, כמובן, התירוץ לפתיחת מיבצע „מוסקטיר" האנגלי־צרפתי. ישראל, כחלק מן המישחק, נענתה לו ולא יכלה להפירו על־ידי הפעלת כוחות בתוך

השדיון המצרי יכול היה לעלות על הצנחנים - ולהרוס את מיבצע־קדש כולו

האיזור הכלול בו. המצרים, שלא נענו לאולטימטום, הגבירו את פעילותם האווירית, הן כמותית — מ־40 גיחות ב־30.10, ל־90 ב־31.10 — והן איכותית.

בבוקר זה היו הבריטים אמורים לתקוף את בסיסי־האוויר המצריים ולנטרל או להשמיד את עוצמת־האוויר של מצרים, אך שירכו רגליהם ולא תקפו (גם לא היה בידי ישראל לכפותם שיתקפו, אילו החליטו להשהות את מכתם האווירית יום או יומיים נוספים). נקודת האור

היחידה היתה סידרת התקיפות שערך חיל־האוויר על כוח־השיריון המצרי. אבל ככל שהיו אלו יעילות, עדיין נשארה לשיריון המצרי עוצמתו כמעט בשלמותה.

ניתן היה להבטיח הטבה את הצנחנים רק על־ידי שליחת כוח שיריון ניכר, שיירד אליהם דרך בירחסנה, ובכך ימנע מן השיריון המצרי את האפשרות לנתק דרך זו, שרק באמצעותה יכלו הצנחנים לקבל תגבורת ואספקה בקנה־מידה ממשי, וגם יתייצב במרחק כזה מן המציבה, שיוכל לחוש במהירות לעזרת הצנחנים, אם יתקיפם הכוח המצרי.

חוסר־התיכנון של דיין גרם לאבידות כבדות בקרב על אבו־עגילה

ואמנם נשלח גדוד הטנקים הקלים של החטיבה שבע (שעוצמתו היתה פלוגה שלמה, ועוד פלוגה מוקטנת) אל ביר־חסנה ותפס אותה בצהרי אותו יום (31.10). אבל במהרה הושב צפונה, כי חששו שהכח המצרי ינוע מיזרחה, ומח"ט "שבע" הכין לו מארב ליד ג'בל ליבני.

אילו היו המצרים...

כ? אותו יום קריטי, לא היה השיריון הישראלי מסוגל להגיש סיוע מספיק ובזמן לחטיבה 202, אילו הותקפה.

אפשרות זו לא היתה רחוקה ממימוש. עוד בליל 30־31.10 שקלו המצרים להוריד את השיריון דרומה, על הצנחנים, אבל לבסוף חזרו בהם והוא נע מיזרחה, מן המציבה והלאה, לתוך רדיוס־הפעולה היעיל של חיל־האוויר, שלא איחר לנצל הזדמנות זו.

בכך עדיין לא סוכם האיום; כי בכך רגע יכול היה המפקד המצרי להחליט שמוטב כי ישוב על עקבותיו וינוע דרומה, אל הטרף הנוח יותר, ולתחום כו תרד יעילות חיל־האוויר הישראלי ותגבר זו של המטוסים המצריים.

ודאי הדבר, שאילו רק היה השיריון מתחיל לנוע ברצינות אל המציבה, היה כל צה"ל נזעק. חטיבה "שבע" היתה מוצאת כולה מאבו־עגיילה ודוהרת אל בירחסנה, ומשם לכיוון המיתלה וחיל־האוויר היה מופסק תיכף מכל משימותיו האחרות ומופנה כולו למטריה אווירית מעל למיתלה ולתקיפת השיריון המצרי.

מאמץ משולב זה היה, קרוב לוודאי, לא רק מושיע את 202, אלא אף מחסל את כוח השיריון — אבל במחיר כישלונו האפשרי של מיבצע קדש. זאת, משום שבנסיבות האוויריות אשר תיארנו לא היתה מלאכתו של חיל־האוויר פשוטה או קלה, והוא היה נזקק למאמץ קשה, ממושך וגם מרובה יחסית באבידות, עד שהיה ממלא כהלכה את משימתו. חטיבה "שבע", גם אם יכלה להגיע ללא קושי מיוחד עד למציבה, היתה סובלת ביותר מקשיי אספקה ותחזוקה, שלא ניתן היה לה, בשום פנים, להתגבר עליהם במידה הנחוצה, משום שציר האספקה היחידי שיכול היה לשרתה כהלכה נשלט ונחסם לחלוטין על־ידי הפקד המצרי באבו־עגיילה.

הפחת־כוחות דרסטית וביתי־מתוכננת זו, בתנאים הביתי־נוחים בם היתה מבוצעת, די היה בה לעכב את מהלכו המחושב של קדש כיממה, ואולי בשתיים.

במיגבלות המדיניות שחלו על המיבצע, היה עיכוב כזה מונע ביצוע כמה מן המשימות החיוניות, או מפריע את השלמתן. במיוחד מדובר בכיבוש הרצועה ושארם־אל־שייך. בכך היה המיבצע כולו הופך כישלון ובי־

אריק הפר את פקודת דיין - אבל בהתנגשות זו צדק דווקא אריק

זיון חרוצים. אילו היה עבד־אל־נאצר הצעיר של 1956 מבין את היחס הישיר שבין אי־הצלחה צבאית מוחלטת של ישראל ובין מעמדה המדיני, יש להניח שהיה מורה לשלוח את כוח השיריון דרומה. אבל גם כך היה מהלך זה קרוב להתממש, מפני שיקולים אלה או אחרים של הפיקוד המצרי.

זו היתה החזדמנות אשר יצר דיין כמו ידיו עבור המצרים להכשיל באמצעותה את מיבצע קדש.

ביבוז חיל־האוויר

אך גם כזא שניצלו המצרים את האופציה הבלתי־צפוייה שהכין דיין בשבילם, ולא היפנו את השיריון אל המציבה, במקום לכיוון אבו־עגיילה, די היה ב־„מהלך המיתלה", כפי שתוכנן ובוצע, לגרום שיבושים וקשיים חמורים לקדש ביכללו, ולרוב הכוחות והמאמצים העיקריים שהופעלו במיסגרתו.

כבר הזכרנו כי עוצמת־האוויר שלנו „נשאבה" במידה מוגזמת אל המיתלה. איזור זה נמצא במרחק 20 דקות טיסה ויותר של סילונינו אז, ולכן יכלו אלה לשהות

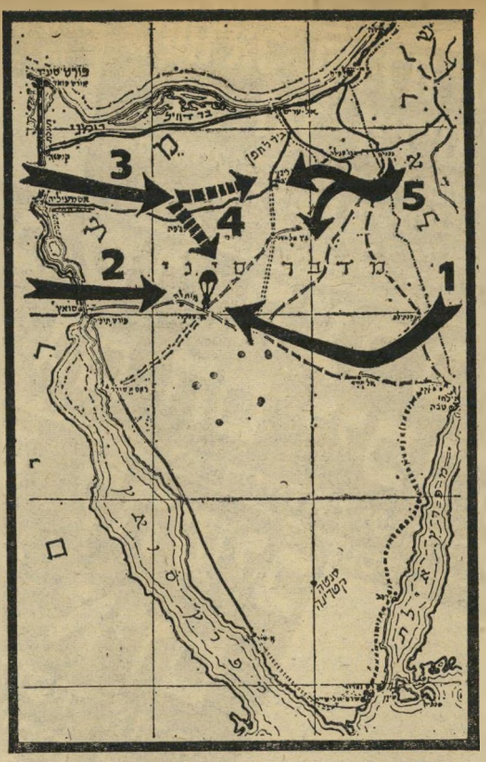

קרב המיתלה

המהלכים המיבצעיים: (1) חטיבה 202 (הצנחנים) חותרת להתחבר עם הגדוד שהוצנח ליד מזלג־הדרכים, ממיזרח למעבר המיתלה (מסומן במיצנח). (2) חטיבת חי"ר 2 המצרית נעה ותופסת, כמתוכנן מראש, את מעבר המיתלה. (3) חטיבת השיריון המצרית (צח"מ 1) חוצה את התעלה ונעה על ציר המרכז, ממנו. (4) היא יכולה להמשיך לכיוון אבו־עגיילה או לרדת מצפון על הצנחנים החשופים. (5) חטיבת שיריון 7 של צה"ל מוחדרת לעומק סיני, 48 שעות לפני המועד המתוכנן.

מעל לצנחנים 10 דקות בילבד. השדות המצריים נמצאו במרחק 2־5 דקות טיסה בלבד.

כך, בעוד שמבחינה כמותית יכולנו להעמיד מול 30 מטוסי מיג־15 של המצרים 16 מיסטרים (שאר סילונינו היו תת־קוליים, ולא יכלו להתמודד עם המיגים), הרי היחס הכמותי המציאותי הגיע לכדי 1:5 או יותר לטובת המיגים. בנתונים אלה, נקל לחשב כי גם אם הוצמדו כל המיסטרים רק למיתלה, לא היה ביכולתם לקיים בקביעות אלא צמד אחד של מטוסים שם. אבל גם כאשר נמצאו מיסטרים בשמיים לא יכלו תמיד לעצור את מטוסי האוייב.

בעת שהשתולל הקרב בתוך המעבר, הותקפו הצנחנים על־ידי ארבעה מיטיאורים מצריים. שני המיסטרים שבפטרול פנו ליירטם, אך במהרה הפכו נירדפים בעצמם, כי הותקפו על־ידי שישה מיגים, שנמצאו בחיפוי גבוה. כעבור כמה דקות נאלצו המיסטרים לשוב לבסיסם.

כתקיפה זו נגרמו לנו 10 הרוגים — מתוך 34 שנהרגו בכל קרב המיתלה — 20 איש נפצעו ושמונה משאיות הושמדו.

עוצמתו הכוללת של חיל־האוויר בקדש הגיעה ל־123 מטוסים, ומתוכם 53 סילוניים. חיל־האוויר המצרי מנה

כימעט בן־דגע התפורר הטור המשוריין של הצנחנים וחדל מהיות יחידה אחת

רק 99 מטוסי־לחימה, אך כולם סילוניים. אי־אפשר היה לשלוח מטוסי־בוכנה אל המיתלה, ולכן הוצמדו אליו בקביעות לפחות 20־30 אחוזים מעוצמת הסילונים של חיל־האוויר.

כנוסף למטוסי־לחימה, הוקצו למיתלה כל מטוסי התובלה של צה"ל. בכך חוסלה מראש וללחלוטין כל אפשרות לתספק מן האוויר חדירות עמוקות של שריון או של כוחות אחרים.

בזיון אבו־עגילה

הסחת עיצמת־האוויר, ככל שהפריעה, בכל זאת ניתן היה, אילו החליטו כך, להטותה בן־רגע מן המיתלה ליעדים אחרים.

לא כן כוחות הקרקע. הסחתם עלידי מהיך המיתלה, או בגללו, לא ניתנה לתיקון במיגבלות הזמן של קדש.

חטיבת הצנחנים היתה אז עוצבת החי"ר היחידה בצה"ל, אשר היתה אז בעלת רמת־ביצוע ומחץ־התקפי ראויים לשמם.

לכן עצם שליחתה מן המאמצים הראשיים, אל יעד שולי וחסר־חשיבות, היה בה כבר כשלעצמה חטא שאין להבילנו. בנזרות החיזניות ובעיקר באבו־עגיילה נזקקו לחטיבה זו כאוויר לנשימה, אבל חוטל עליה לשבת בחיבוקידיים ולהתבזבז בתפקיד חגנתי מובחק, הרחק מן המקומות שבהם הוכרע גורל המיבצע כולו.

בראש רשימת הגורמים אשר תרמו לכישלון שנחלנו בעת קדש באבו־עגילה, יימצא „מהלך המיתלה". על כך נרחיב במאמר הבא, וכאן רק נציין כי מחצית מעוצמת הטנקים של חטיבה „שבע" הוסחה, ישירות או בעקיפין, אל המיתלה. בכך נמנע מ„שבע" היכולת ליצור ולקיים לחץ ממושך ורציני על עורפו של מערך אבו־עגיילה, ומסיבה זו לא נפרצו מתחמיו העיקריים ולא נכבשו.

השפעה עקיפה אחרת של המיתלה לקילקול קרב אבו־

(המשך בעמוד 26)

המיתלה: הצנחנים חוזרים מתוך המעבר, אחרי הקרב לחילוץ הכוח

זאת תהיה המילחמה הבאה

מהלומה על הבית

לגבי ביטחונה של ישראל. בעוד שרבין איים כי אם יממשו מדינות ערב את איומיהם להפעיל את טילי הסקאד שלהם, ייפגעו גם הם — טען ויקטור שם־טוב כי שירותי החירום של הרפואה בישראל נערכים כבר לגבי הסכנות הכרוכות ב־טילי הסקאד.

אולם לגבי האזרח הממוצע בישראל נותרו הסקאדים בבחינת שם מופשט, ש־כימעט ואינו אומר דבר לגבי מהות הסכנה הגלומה בהם. העורף הישראלי, שבשלוש המילחמות האחרונות היה בלתי פגיע ומו־גן מפני אפשרות של פגיעה במטרות אזרחיות, ניצב אדיש מול סכנת הסקא־דים. איש לא טרח להסביר לאזרחי ישראל מדוע מסכנים אותם כל כך טילי הסקאד.

חשיפה גלויה של הסכנה הגלומה ב־סקאדים יש בה אולי כדי ליצור אימה וחרדה. עתונים זרים בחו"ל טענו לאח־רונה כי אם ישתמשו הערבים בטילי

מזה כמה חודשים מטילה סכנה חד־שה את צילה האימתני על פני יש־ראל.

זוהי הסכנה של טילי הסקאד.

כשם שטילי הסאגר האנטי־טאנקים ה־סובייטיים הפכו לסימלה של מילחמת יום־הכיפורים, כך עלולים טילי הסקאד לה־פוך לסימלה של המילחמה הבאה. לא עובר כמעט יום ששמותיהם של הטילים הטאק־טיים ארוכי הטווח, שסופקו על ידי ה־רוסים לצבאות מצריים וסוריה, אינם מוחדרים לתודעתו של האזרח הישראלי. אפשר למצוא את שמותיהם, נתוניהם, תיאורם ותיאור כושר ההרס שלהם, ב־ידיעות ובמאמרי פרשנות המתפרסמים ב־עתונים. הם הפכו לנושא העיקרי בהצה־רותיהם הפומביות של שרי ממשלת־יש־ראל.

רק בשבוע האחרון עסקו גם ראש־הממשלה, יצחק רבין, וגם שר־הבריאות בנושא טילי הסקאד, ובסכנה שהם מהווים הסקאד שבידם כנגד מטרות אזרחיות ב־ישראל, עלולה ישראל לנצל את האופ־ציה הגרעינית שלה. הזוועה הכרוכה ב־אפשרות כזו, הופכת אותה לבלתי נתפ־סת. אולם דווקא משום כך חשוב להתמו־דד עמה, ולוא רק כדי להבהיר שהסיבוב הבא של המילחמה לא יהיה בבחינת מה־

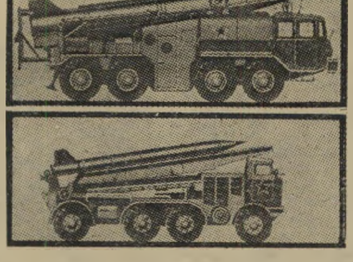

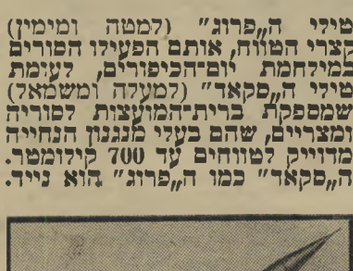

טילי ה„פרוג" (למטה ומימין) קצרי הטווח, אותם הפעילו הסורים במילחמת יום־הכיפורים, לעימת טילי ה„סקאד" (למעלה ומשמאל) שמספקת ברית־המועצות לסוריה ומצריים, שהם כעת מנגנון הנחיה מדויק לטווחים עד 700 קילומטר. ה„סקאד" כמו ה„פרוג" הוא נייד.

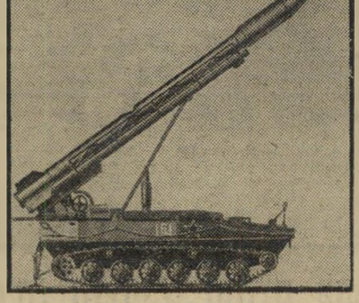

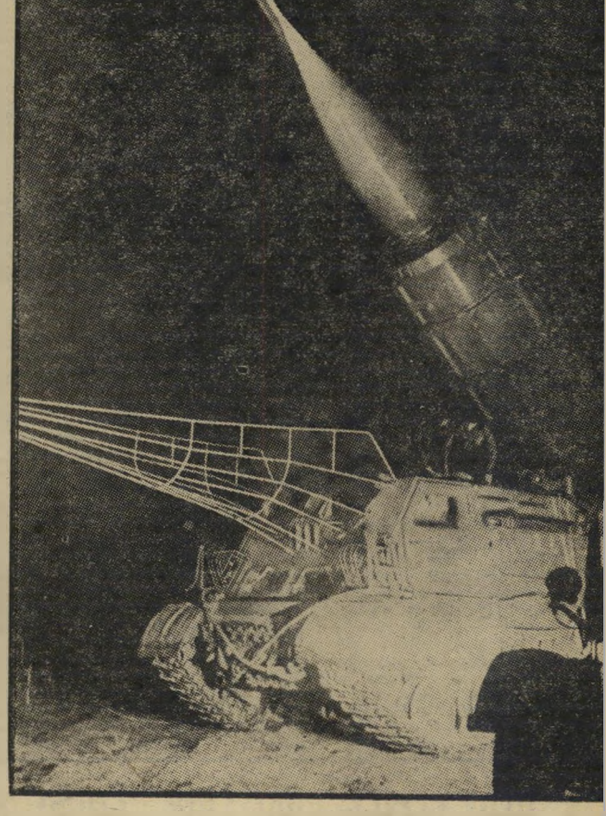

לומה מהירה, קצרה ואלגנטית שינחיל צה"ל לאוייביו, כדי להחזיר לעצמו את יוקרתו שנפגעה במילחמת יום־הכיפורים.

דור חדש של הרס

מ הו ה„מקאד"?

זהו טיל טאקטי סובייטי בינוני, שאורכו כ־13 מטר, משקלו כארבעה וחצי טון ומהירות מעופו המירבית היא פי חמש ממהירות הקול. הטווח האפקטיבי של הטיל, המצוייד במערכת הנחייה מדוייקת והנישא על גבי משגרים ניידים, הוא כ־700 קילומטר.

אם ירצו, יוכלו המצרים והסורים, להמטיר טילי סקאד לעבר מטרות כמו תל־אביב, חיפה, ירושלים וכל ישוב אחר בישראל. עוצמת ההרס שיכול טיל כזה לחולל במקום פגיעתו, בעיקר בריכוזים עירוניים צפופים, עולה על כל פצצה אווירית קונבנציונאלית אחרת שהשתמשו בה אי־פעם במילחמה.

מבחינה צבאית טהורה מיועד הסקאד לאר־דווקא כאמצעי להפצצת מטרות אזרחיות בעורף, אלא כאמצעי פגיעה בריכוזי צבא, שארטילריה או מטוסים אינם יכולים להגיע אליהם.

על פי נתוני מודיעין של הצבא האמריקאי, היו כבר במילחמת יום־הכיפורים מספר טילי סקאד במצריים. אולם הם נמצאו שם בכמות מצומצמת מאוד והפיקוח על הפעלתם היה נתון בידי מומחים סובייטיים. על פי אחת הגירסות, הפעילו המצרים את טילי הסקאד שבידם פעם אחת בלבד במהלך המילחמה, כאשר שני טילי סקאד נורו לעבר ראש־הגשר שהקים צה"ל על פני תעלת־סואץ. אולם עד היום אין כל הוכחה ברורה שאמנם היו אלה טילי סקאד.

במילחמת יום־הכיפורים ניסו צבאות מצריים וסוריה להפעיל טילים טאקטיים אחרים שהיו בידם. הסורים השתמשו בטילי הפרוג הבלתי מדוייקים, שטווחם כ־70 קילומטר. המצרים הפעילו בימים הראשונים של המילחמה טילי קלט שנורו ממפציצים מגביהי־טוס.

אולם אין שום מקום להשוואה בין טילי הפרוג והקלט, לבין טילי הסקאד. הסקאדים שייכים לדור שונה לחלוטין של טילים והסכנה שבהם עולה לאין שיעור על זו שבטילי הפרוג.

כוח ההרס של כמות מרוכזת של טילי סקאד המשולחים לעבר ריכוז עירוני, שווה בעוצמתו להפצצה מאסיבית ביותר של מפציצים כבדים, מהסוג שהחריבו ערים שלימות באירופה במילחמת־העולם־השנייה. ההבדל הוא רק בכך שנגד המפציצים ניתן להתגונן, באמצעות מטוסי יירוט או הגנה אנטי־אווירית. נגד טילי הסקאד, הטסים במהירות של 5 מאך, אין כיום מה לעשות.

אין כל ספק טילי הסקאד הם הנשק המשמעותי ביותר שסיפקו הסובייטים לצבאות מצריים וסוריה מאז מילחמת יום־הכיפורים. והם סיפקו אותם בכמויות מרביעות על הכוונה להשתמש בהם במילחמה הבאה ולא להחזיקם כאמצעי איום והרתעה בלבד.

נוכח אספקה מוגברת זו של טילים אלה, נשאלת השאלה: למה הם מיועדים?

לשבש את גיוס המילואים!

ב תנאים הקיימים בחזיתות שבין ישראל למדינות־ערב, אין שום משמעות ממשית לטילי הסקאד כאמצעי טאקטי צבאי. אין בכוחם של טילי הסקאד, אפילו בכמות גדולה, להכריע קרב או מערכה.

משום כך סביר יותר, שהם רוצים לנצל את טילי הסקאד לשם פגיעה בעורף האזרחי שבעומק ישראל. הפצצת מטרות אזרחיות בעורף עלולה להיות מהלומה מוראלית ופסיכולוגית, ולגרום גם לאבדות רבות בקרב האוכלוסיה האזרחית. אבל שוב, ספק אם מפקדי צבאות ערב מאמינים בעצמם שמהלומות מסוג זה עשויות להכריע את גורל המילחמה.

ברור להם שאם ינסו לפגוע באמצעות טילי סקאד במטרות אזרחיות, הם חושפים גם את עריהם ואת אוכלוסייתם האזרחית לפגיעות נגדיות מצד ישראל, העלולות לשבור באותה מידה את מוראל העורף האזרחי במדינותיהם.

קשה להניח, שרק לצורך ניסיון של שבירת מוראל העורף האזרחי, יחשפו מצריים וסוריה את עצמם לתגובות הקשות עלולות להיות מכאיבות להם פי כמה.

אם בכל זאת משליכים צבאות מצריים וסוריה את יהבם במילחמה הבאה על טילי הסקאד, המסופקים להם ביד נדיבה, ניתן להסביר זאת על סמך הלקחים שראשי צבאות אלה הפיקו ממילחמת יום־הכיפורים.

אם ניסו המצרים והסורים לנצל את גורם ההפתעה במילחמה עד הסוף, ולהפכו לגורם המכריע, היה זה רק משום שהיה ברור להם כי הם חייבים להשיג הישגים לפני שיגוייס מערך המילואים של צה"ל.

רק טבעי הוא שלאור לקחי מילחמת יום־הכיפורים, יחפשו המצרים והסורים דרכים חדשות ואמצעים חדישים, על מנת להתמודד עם הבעיה העיקרית שלהם: כוחו העיקרי של צה"ל — המילואים.

נראה שלפתרון בעייה זו הם מנסים להשתמש בטילי הסקאד.

סכנה ושמה: גזים

ל א צריך להיות מומחה צבאי על מנת להבין שבמילחמה הבאה שתיפרוץ, תהיה המשימה העיקרית של צבאות־ערב, לשבש ככל היותר את גיוס מערך המילואים הישראלי. סביר להניח, שבמקום לרכז את המאמץ העיקרי שלהם על פריצת קווי החזית ועל כיבוש שטחים בשלבים הראשונים של המילחמה, יפנו המצרים והסורים את עיקר מאמציהם במילחמה הבאה למנוע את גיוס המילואים ואת גיבוש הכוחות בעורף.

מטרה מעין זו ניתן להשיג בכמה צורות. כך, למשל, יכולים המצרים והסורים לנסות ולפתוח את המילחמה באמצעות התקפה אווירית מאסיבית לא על כוחות צה"ל בחזיתות, אלא דווקא על העורף. תקיפת עורקי־תחבורה, אמצעי תיקשורת, מרכזי ערים ומקומות ריכוז אפשריים של כוחות המילואים, אפילו במחיר של אבידות כבדות לחיילות־האוויר שלהם, עלולה להיראות להם ככדאית על מנת לשבש את גיוס המילואים.

מבחינה תיאורטית יש בידי המצרים והסורים אפשרות לנצל למטרה זו גם כלי־נשק לא קונבנציונאליים. אין זה סוד שעוד לפני שנות־השימים היו בידם האמצעים שיכלו לאפשר להם, למשל, לרחמת־גזים בהיקף נרחב.

ואומנם, בשלב מסויים במילחמת ששת־הימים, נראתה אפשרות השימוש בגזים על־ידי הצבא המצרי, כאפשרות ריאלית ביותר. לצורך זה הוחשו אז בבהילות לארץ מחו"ל אמצעי התגוננות אלמנטריים מפני התקפות גז.

למרות שבמילחמה האחרונה, על אף כל החששות, לא השתמשו הערבים בנשק הגז שבידם — וזאת על אף העובדה שבמילחמת תימן לא היסס הצבא המצרי להשתמש בגזים — נערך צה"ל גם לקראת סכנה מעין זו. אין הגז לא מומש במילחמת יום־הכיפורים, אולם אין כל ערובה שלא ישתמשו בו במילחמה הבאה. האיום ששימוש בנשק זה עלול להיות דרסטי, וכי אם ישמשו ערי ישראל מטרה להתקפות גזים עלולה גם ישראל להשתמש בלוחמה מסוג זה, אין בו כדי להרתיע את הערבים. לגביהם אין שימוש נגדי בגזים עלול לסכן את הפוטנציאל הצבאי.

אולם בעוד שקיימת סבירות נמוכה למדי שהערבים ישתמשו בכלי־נשק בלתי קונבנציונאליים כמו לוחמה כימית או בקטריולוגית, הרי שימוש בטילים טאקטיים נושאי ראשי־נפץ קונבנציונאליים, עלול להיראות בעיניהם סביר ביותר.

זוהי למעשה המשמעות האמיתית של הדיבורים החוזרים ונשנים מצד מנהיגי ישראל על סכנת טילי הסקאד. כולם יוצאים מתוך ההנחה כי מטרת ארסנל הטילים החדש המצטבר ההולך בידי מצריים וסוריה היא לפתוח את המילחמה הבאה במהלומה מוחצת של העורף, מהלומה על הבית ממנו עתיד לצאת חיל־המילואים אל החזית.

נכון שכל כמות של טילי סקאד שתהיה בידי צבאות ערב, אין בה כדי למנוע את גיוס המילואים של צה"ל. הם יכולים רק לשבש את הגיוס, להקשות עליו, וגם לפגוע במיספר ניכר של חיילים פוטנציאליים. כאן נכנס לתמונה גם הגורם הפסיכולוגי.

לגבי החייל הלוחם בחזית יכולה עצם הידיעה שהעורף חשוף לפגיעה, לפגוע במוטיבאציית הלחימה. לגבי חייל המילואים, הנמצא עדיין בעורף, והרואה מסביבו בתים קורסים, רחובות בוערים ואלפי נפגעים, עלולה להיות לכך השלכה חמורה יותר. רק טבעי שאיש מילואים כזה, הנקרא להתייצב ליחידתו, ידאג קודם לגורל משפחתו אותה הוא משאיר בעורף, בטרם יצא אל החזית. מנהיגי מדינות־ערב עלולים לכן לצאת מתוך הנחה, שפגיעה מאסיבית בעורף האזרחי עם פתיחת המילחמה, יש בה כדי להשהות במידה ניכרת את גיוס מערך המילואים.

אין זה עלול להיות בבחינת חרב פיפיות. רק לפני שבועות מיספר טען הפרשן הצבאי של העתון הלבנוני אל־דוסתור, שלנוכח האיום שמהווים טילי הסקאד על ישראל, עלולה ישראל ליזום מיתקפה מונעת תוך ניסיון להלום במהלומה הראשונה על מקומות הריכוז של טילי הסקאד, כדי להוציאם מכלל פעולה עוד לפני שהערבים ינסו להשתמש בהם.

גם אם תצליח מיתקפה מונעת מעין זו ביוזמת ישראל, ספק אם היא תוכל לחסל את כל טילי הסקאד שבידי צבאות־ערב ולמנוע אספקה מחודשת ומהירה של טילים כאלה מצד ברית־המועצות.

מי שחושב על כן, לגבי המילחמה הבאה, במונחים של „זבנג וגמרנו", נצחון צבאי מוחץ, או השמדת צבאות־ערב, חייב לראות גם את הצד השני של המטבע. זהו הצד של ערים עשנות, הרס וחורבן ופגיעה קטלנית באוכלוסיה האזרחית.

מילחמת העולם ה־2: העיר הגרמנית האנובר אחרי ההפצצות

עלבון ג'זעני? הגדרה של אופי? שם־חיבה?
סיגנון לבוש? סיגנון דיבור? סיגנון התנהגות?

מה זאת פרחה?

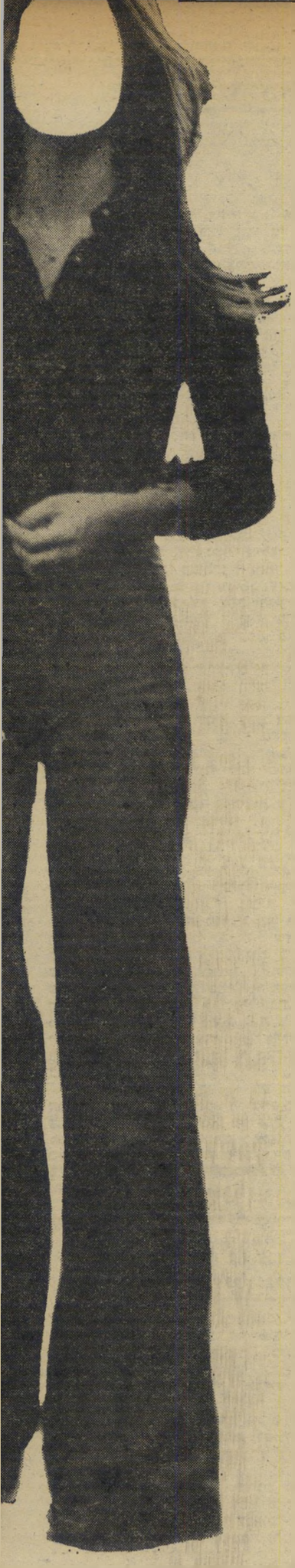

היא **יבושה** טיפ־טופ, על־פי מיטב האופנה האחרונה. לא זו של הבורדא, אלא זו של הרחוב. ומה שהיא עוד לא יודעת על אופנה, היא מעתיקה מהחב־רות.

היא מוציאה את מרבית משכורתה ה־חודשית — אם לא את כולה — על קניית בגדים, וקונה אותם בעיקר בחנויות ה־מובחרות, ולכן גם היקרות ביותר. ה־א תמיד מאופרת — בחום מקיץ ובצינת החורף. אך למי שמיטיב לראות, ברור כי לא פעם בא האיפור להסתיר פגמי־עור בלבד, ולא פעם הוא מופרז ומרושל.

היא חתיכה — בכך אין כל ספק. אינך יכול שלא לנעוץ מבט עורג במחשופים הנדיבים, במה שמעל ומעבר להם, וב־עיקר במה שבתוכם.

ובכל, מהו הדבר המייחד אותה משאר החתיכות ברחוב, מהי אותה תכונה מיוח־דת ומסויימת, הגורמת לך להפנות אחריה את הראש ולהפטיר, בגיחוך ובזילזול: „איזו פרחה!"?

חתיכה פחות או יותר

המונח, **השגור** כיום בפי כל כימעט, הוא חדש, יחסית, בשפת־הרחוב ה־ישראלית. יש שהוא חדש להם לחלוטין, לשם־גנאי לספרדים, פרח של בחורה; הגיר־סה הישראלית למושג האמריקאי „פריק," בפירושו בעגה אמריקאית „יוצא־דופן" או, פשוט, מושג הלקוח מן השפה הערבית (פרגית, בערבית, פרחה).

„זה מונח מערבית, אני חושבת," אומ־רת השחקנית חנה מילאת. „אני עצמי לא משתמשת במונח הזה."

או, כפי שאומר עורך־הדין גבי: „זה

כל גבר

הוא טוב בשביל פרחה. היא שוכבת עם גברים ללא אהבה. בחורה שעומדת עם שורטס ברחוב ועוצרת טרמפ, זאת פרחה," או־מרת רונית רוזנטל, תלמידת שמינית.

מתייחס לבחורה שהמוצא שלה מעדות המיזרח, **חתיכה פחות או יותר**."

„אני," אומר יוסי סעיד, עובד־סטייקיה תושב אום־אל־פאחם, „שמעתי שפרחה זה בחורה טובה, בחורה נחמדה. זה כמו פרח פתוח, שהגבר מסתכל על הפרח או הוא מקבל מצב־רוח מזה, והוא רוצה לתפוס את זה ולנשום מזה, למה שיש לזה ריח טוב."

בסך הכל, מסתבר, מיספר הדיעות או־דות המושג „פרחה", מקורו ותוכנו, הוא בערך כמיספר האנשים העוברים ברחוב הישראלי. לכל אחד מהם יש מה לומר, הסתירות בין הדברים אף הן רבות, אך בכל־זאת עולה מתוך הדברים השונים תמונה, שיש בה מכנים־משותפים רבים.

האופנה הפרחאית, למשל. זו מתבטאת היום, בעוד קיץ, בנעלי־פלטפורמה גבו־הות, מכנסי־ג'ינס מתרחבים, וחולצות־טריקו חשופות גב, רצוי ללא חזיה, ה־חושפות לעיתים גם נתח נכבד מן החזה עצמו, לעין השמש והמעריצים.

ויש גם דיבור פרחאי, שהוא דיבור מתמשך, כשהדגש בו הוא מלרע, כלומר על סופה של המילה. והדיבור כולו מלווה בתנועות־ידיים מוגזמות.

זרוקה ומתרוממת

יש **פרחה** אשכנזיה ופרחה ספרי־דייה, אך גם בעניין זה חלוקות הדיי־עות, כמובן. הרוב טוענים כי פרחה יכולה להיות רק בחורה שמוצאה מעדות המיזרח. אחרים, תיילים בעיקר, טוענים כי באו־

בפעם הראשונה

שאני שומע את המילה הזו," אומר מרסל, המלצר הוותיק של קפה כסית.

יש המכירים אותו שנים אחדות, אך אף אחד מאלה שנשאלו אינו מכיר אותו יותר משבע שנים.

גם מקורו של המושג אינו ברור, ולכן קיימות כמה־וכמה סברות וגירסות בקשר אליו. האחת טוענת כי „פרחה" הוא שם־התואר בו מכנים אסירים בבתי־הכלא את החתיכות, ומקורו מהמילה „פרח."

אחרת טוענת, כי מקורו של המושג בצבא, משפת החיילים, אשר מתוכה נול־דות מרבית המילים החדשות בשפת־הרחוב של ישראל. כאן, גורסים, מקורו של ה־מושג בשם המרוקאי פרחה (פא דגושה), והוא מתייחס **במישרין לבנות עדות־המיזרח, ובייחוד למרוקאיות שבהן.**

גירסות נוספות? בבקשה. צורת־נקבה

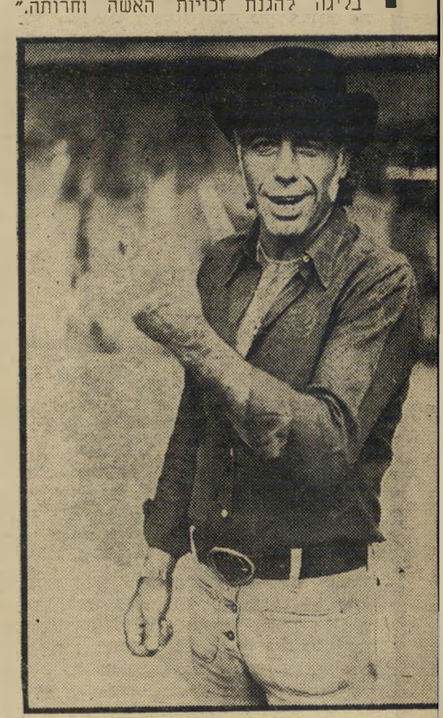

מחפרפרת

אחת שהולכת מבר לבר, זו שקופצת ממקום אחד לשני ובכל פעם אפשר לראות אותה במקום אחר," או־מר עמוס סחה מרחוב דיזנגוף.

גם אשכנזייה

יכולה להיות

פרחה, וגם אשכנזי יכול להיות פרץ," אומר דן בן אמוץ, „אם הוא חבר בליגה להגנת זכויות האשה וחרותה."

פשוטה

בחורה שלא עושה שום דבר, ושהמוצא שלה הוא ספרדי, שאפשר לראות עליה תיכף מה היא," אומרת תהילה, שלא עובדת ולא לומדת.

קלת דעת

מאמינה לכל דבר, הו" לכת עם כל מי שמציע לה. כל מה שמעניין אותה זה בילויים, בגדים ולעשות רושם," אומרת הספרית איב לוי.

פוסטמה

ביטוי מרוקאי לאחת שהיא פרחה," אומרת סם, שהיא אחות בבית־החולים **הדסה.**

מסתובבת

הרבה ברחובות, מוכנה לכל דבר. בדרך־כלל להצעות לא **על רמה גבוהה,** סתם פרפרית," אומרת הספרית **דבורה.**

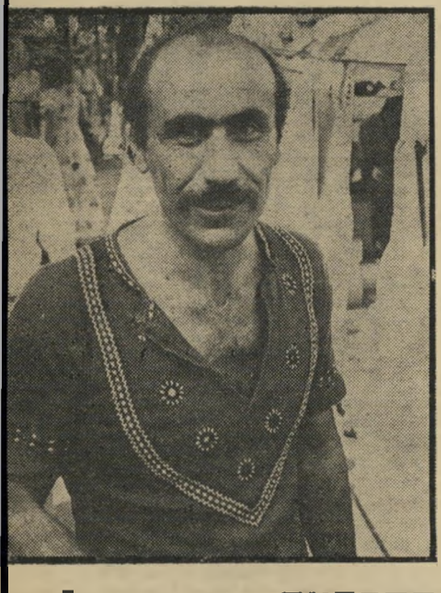

ספרדייה

פרחה, מילת־גנאי שהודבקה לבחורה מעיירות־חפיתות," אומר יוסי שילוח, שחקן.

זולה

פשוטה שלא עושה רושם הכי טוב, שאם מסתכלים עליה אז יודעים מי היא," אומרת השומרת מלי.

מתרוממת

זולה ללא טי" פת בושה, קלת דעת, קל להסתדר איתה," אומר דני ברכה.

לא קלאסה

כשאתה רואה אותה, אתה יו" דע שזה לא זה. יחסים עם פרחה זה עניין זמני," אומר אילן טופר, קבלן.

"פרחה זאת בחורה שנראית בסדר גמור," אומר דוסי פרישברג, כתב לענייני כלכלה של שידורי־ישראל, "עד שהיא פותחת את הפה..."

או, כדברי השחקן והזמר שמעון ישר" אלי: "פרחה זה בערך כמו צ'פצ'ולה, אבל הרבה יותר דומה."

וגם לתלמידות השמיניות יש מה לומר. "זאת בחורה עם דיבור זול, נראית זר" קה, מתרוממת," אומרת אורלי פנחס. "היא מוכנה לשכב עם כל אחד, עם כל מי שבא לה," אומרת אירית קפח.

ואולי קלע לעניין דווקא בעל־הסטייקיה שמואל רוסו, שטען: "פרחה זה פרחחית. פרחה זו אחת כמו שעומדת בכביש. היא צריכה להיראות קצת רזה, חיוורת, עצבנית בידיים. לבושה מיני או מכנסיים. יש פר" חות מכל המינים, אשכנזיות וספרדיות. "המילה פרחה זה כמו אופנה. זה תכל מילים של שבת. היום נכנסת המילה פר" חה, מחר היא יוצאת ובא משהו אחר."

תה מידה שיש פרחה ספרדייה, יש גם פרחה אשכנזייה, וכי ההבדל ביניהן מת" בטא רק בצבע העור ובמיבטא.

במילון לעברית מדוברת מוגדר המושג פרחה, כך: "תואר לנקבה, כינוי־זילזול לעלובת־נפש מכוערת."

אפילו באיות המילה פרחה קיימות גיר" סות שונות. יש הכותבים פ־ר־ח־ה, אח" רים מעדיפים בכ' (פרכה), ואילו המהדרין כותבים "פרעכה," בלשון האידיש.

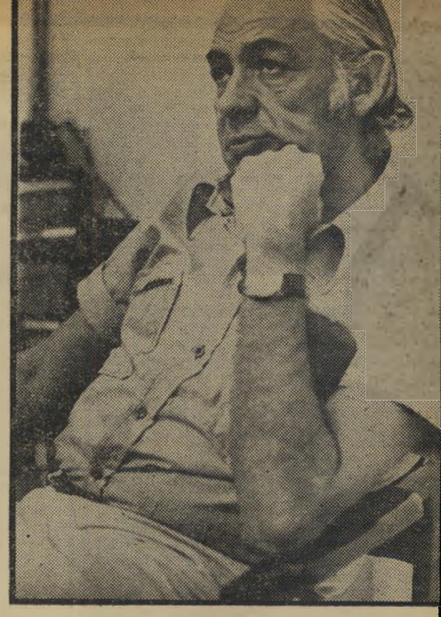

מנהל ד"ר פלבניק
לא יודע כלום

(המשך מעמוד 13)

„אני בטוח שגם פרופסור מן יודע זאת", המשיך מנהל בית־החולים. „אבל מה יכול היה לעשות? המצב העובדתי הוא, שמנהל מחלקה „חזק" יכול להורות לציוותו לא לשתף פעולה עם מנהל בית־החולים שלהם. הם יכולים לעשות מה שהם רוצים. וה־מסוכנים ביותר ביניהם, הם אלה שמכהנים בתפקידיהם כבר שנים רבות ברציפות. הללו מקדישים את מלוא מירצם וזמנם לפרקטיקה פרטית, בעוד שאין להם פנאי לעקוב אחר חידושים בתחום הרפואה. ה־מוחיות היחידה שלהם היא מציאת ש־טות כיצד למרר את חייו של מנהל בית־החולים."

מחלקות בתיה"ח, ממלכות פרטיות

ם ד"ר פינחס קורן שהיה, עד לפרישתו לגימלאות, מנכ"ל בית־החולים ביילינסון, ניסה ללחום בתופעה זו, אך ניכשל.

בחוג ידידים, התבטא ד"ר קורן: „בעיני, מנהל־מחלקה בבית־חולים, המציף את מחלקתו בחולים פרטיים, ולצורך הטיפול בהם נעזר בצוות של בית־החולים וב־מיכשור היקר של בית־החולים, דומה ל־קברניט מטוס. כזה, הלוקח מנוסע שממהר לדרכו סכום נוסף כדי להעדיפו, ומשלשל את הכסף לכיסו, ומשאיר מאחור, בגמל־התעופה, נוסע אחר שהיה אמור לטוס עימו, אך לא היה לו די כסף לשחדו.

„כשם שכל חברה מתוקנת לא תסבול התנהגות כזו של טייס, כך אין לסבול התנהגות דומה מצד מנהלי מחלקות בבתי־חולים, הנוהגים במחלקותיהם כאילו היו רכושם הפרטי, ואף מגדילים את רכושם הפרטי בד־בבד."

החלטנו לבדוק ביסודיות מה מתרחש כיום בין כותלי בית־החולים הלל יפה. בחרנו בבית־חולים זה מאחר שרצינו לב־רר אם אחרי שמנהלו הקודם, ד"ר חיימוב, אולץ לפרוש, החל מישרד־הבריאות עוקב אחר הנעשה במוסד רפואי זה.

בשבוע שעבר ביקרנו בבית־החולים שלוש פעמים. ניהלנו שיחות ארוכות עם הרופאים הצעירים, עם צוות האחיות דעם אנשי המנגנון.

כבר בביקור הראשון נדהמנו, מעוצמת ריגשות המרירות האוכלים כל חלקה טו־בה בקרב עובדי בית־החולים הזה.

אמר אחד הרופאים הצעירים (שמו שמור במערכת): „כואב לנו שהציבור אינו מבין אותנו. אנו עובדים קשה, ב־תנאים כימעט בלתי־אפשריים, ומקבלים משכורת מגוחכת. בציבור חושבים שכל הרופאים „עושים זהב." צריך למקד את הבעייה על הנושא המרכזי — מנהלי־המחלקות.

„כי כואב לא פחות מאשר לכל אז־רח אחר, כאשר עלי לטפל בחולה מפונק, ואני יודע שהתור לאיש־פוז הוקדם. ברור לי שהוא שילם למנהל המחלקה אלפיים לירות של אלפי לירות. זאת, נוסף לסכומי־הכסף ששילמו למנהלי המחלקות באופן פרטי.

ריישומים תמימים של נסיעות להשתלמות בחוץ־לארץ, היו למע־שה נסיעות בילוי של מנהלי־מחל־קות בלוויית נשותיהם, אשר עשו בכספי האגודה כאילו היה זה כס־פם הפרטי.

ואולם, לא רק המבקר הפנימי התרשל בתפקידו. אשמתו של פרופסור פדה חמו־רה לא פחות. לאחר שדווח לו כי מבחינה חוקית אין מניעה להקים אגודה כזו, וגם לאחר שהגיעו לאוזניו ידיעות כי אגודות דומות של מנהלי־מחלקות צצות כפטריות אחר הגשם בבתי־חולים שונים נוספים, הוא לא נקף אצבע כדי לחסל תופעה זו.

רק בשבועות האחרונים, אחרי שפרו־פסור הוכמן ניסה לטעון כי החולים שב־טיפולו תרמו כסף לאגודות עותמניות שונות שהוא עמד בראשן וכי הוא, אי־שית, לא קיבל כסף — רק אז התעורר פרופסור פדה לפעולה.

הוא הקים ועדה מיוחדת, שעליה הוטל לברר אם יש מקום לקיום אגודות עותר־מניות של מנהלי־מחלקות בבתי־חולים, ואילה סיניים חמורים יש להטיל עליהן, כדי שהמנהלים לא יוכלו לעשות בכספי האגודות שימוש לרעה.

שימוש פרטי בכספי האגודות

ל פני למעלה משנה, הגיע לבית־החולים הלל יפה מבקר פנימי של מישרד־הבריאות. הוא גילה שמיספר מנה־לי־מחלקות הקימו אגודה עותמנית, ש־נירשמה כחוק. מטרותיה המוצהרות היו תמיכה כספית בהשתלמויות רפואיות, וכל פעולותיה הכספיות בוקרו על־ידי רואה־חשבון.

המבקר דיווח על־כך למנכ"ל מישרד־הבריאות, הפרופסור ברוך פדה, וציין ב־כותרת ידיעתו כי אין כל הוראת־חוק או נוהל פנימי, האוסרים על מנהלי־מחלקות לה־קים אגודה עותמנית ולאסוף תרומות.

המנכ"ל פירק את האגודה, משום שלא ראה טעם בפעולתה כאשר כבר קיימת באותו בית־חולים עצמו, אגודה זתיקה ומכובדת בשם „שוחרי בית־החולים הלל יפה."

בזה נסתיים העניין. אך אילו התייחס המבקר הפנימי לתפקידו ביתר רצינות, אילולא הסתפק בביקורת שיטחית, היה מגלה בוודאי מיספר עובדות תמוהות.

רבים מבין החולים שתרמו כספים ל־אגודה, אולצו לתרום סכומים בסדר גודל

תורי־החולים נושאים רווח

ה קירת העולם הזה גילתה, כי ההמ־תנה הממושכת לניתוחים, לפעמים כדי שישה חודשים ויותר, משרתת אינט־רסים של מספר רופאים־מנתחים.

שינוי נוהלי רישום התור לניתוחים, עשוי לצמצם בצורה דרסטית את פרקי־הזמן שאותו נאלצים להמתין אלה הניז־קקים לניתוחים.

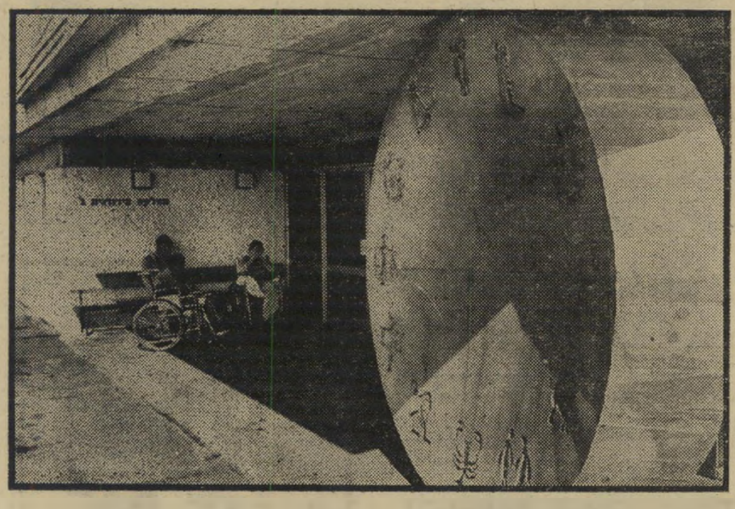

המחלקה הכירורגית ב' של „הילל יפה"
רשימת מועדפים־באישפוז

הערותיו כי אין כל הוראת־חוק או נוהל פנימי, האוסרים על מנהלי־מחלקות לה־קים אגודה עותמנית ולאסוף תרומות.

המנכ"ל פירק את האגודה, משום שלא ראה טעם בפעולתה כאשר כבר קיימת באותו בית־חולים עצמו, אגודה זתיקה ומכובדת בשם „שוחרי בית־החולים הלל יפה."

בזה נסתיים העניין. אך אילו התייחס המבקר הפנימי לתפקידו ביתר רצינות, אילולא הסתפק בביקורת שיטחית, היה מגלה בוודאי מיספר עובדות תמוהות.

רבים מבין החולים שתרמו כספים ל־אגודה, אולצו לתרום סכומים בסדר גודל

לא תמיד מעוניינים רופאים־מנתחים שהתור לניתוחים יקטן, ויש להם סיבות מוכות לכך.

לפעמים, אי־ביצועו המיידי של ניתוח, אין בו כדי לסכן חיי חולה. החולה יכול „לחיות" עם בעייתו עוד חודשים רבים. כאלה הם למשל ניתוחי בקע (שבר), פרוסטטה, עיניים וכדומה. הבעייה היא, כמובן, בכך שעד למועד הניתוח יתייסר החולה בכאבים קשים.

כעבור חודש־חודשיים של המתנה, מגיע החולה למסקנה שיש ביכולתו לקצר את תקופת סיבלו. אחר ייעוץ רפואי פרט־תמורת תשלום מתאים, יוקדם תורו ו־בעייתו תיפתר בהקדם. לכן יובן, מדוע תור מתמשך לניתוחים, לא תמיד מזיק לאינטרסים של מנתחים מסויימים.

חולים שאין ביכולתם לשלם לרופא, או שאינם מעלים על דעתם כי ניתן לשחד רופא, ממתינים לתורם חודשים ארוכים.

אותם חולים נדחים, לא־פעם, גם בהגיע תאריך הניתוח. כך אירע גם לציון מנטין ולנתן עזר. שניהם, בתאריכים שונים, התייצבו בבית־החולים בהגיע תורם להני־תח, אך שם נאמר להם כי עוד בבוקר אותו יום, נשלחו לבתיהם מברקים ובהם ניקבע להם תאריך חדש, מאוחר יותר.

אם מישרד־הבריאות אינו מתכוון להר־ליך שולל את הציבור הרחב ולחפות על מעללי רופאים בכירים — חובה עליו לג־הל חקירה יסודית ומקיפה במיספר מחל־קות בבית־החולים הלל יפה.

ד"ר יעקב
יודע יותר מדי

אנו מציעים למישרד־הבריאות לבדוק את כל רשימות החולים שאושפזו השנה במחלקות כירורגית ב', אורטופדית, ילדים ונשים, ולברר אצל אותם חולים אם היה קשר כספי כלשהו ביניהם לבין מנהל־המחלקה בה אושפזו.

רופאים ואחיות אחדים מסרו בידינו רשימה של חולים פרטיים שהועדפו באישפוז.

כיוון שהמדובר הוא בתחום כה רגיש כתחום הרפואה, חייב מישרד־הבריאות לב־רר, כיצד הצליח אחד ממנהלי־המחלקות, ד"ר יעקב ארווין, לצבור תוך שנים מוע־טות רכוש רב ונכסים. במשכורתו בלבד אין, לכל הדעות, כדי להסביר את שיגשוגו הפיננסי המדהים.

במיספר מחלקות בבית־החולים נערכו ניתוחים שאינם בתחום ההתמחות המוגדר של אותה מחלקה. מנהלי־המחלקות ביצעו אותם לחולים פרטיים. אחרי הניתוח אוש־פזו החולים, באופן פרטי, במחלקתו של מנהל־המחלקה.

ידי מנהל ביה"ח כבולות

ד "ר פלבניק, מנהלו בפועל של בית־החולים, לא יכול היה לשוחח עימנו. היו לו הוראות שלא לשוחח, אלא בהסכמת דובר המישרד, אך הסכמה כזו לא ניתנה.

ד"ר פלבניק, חבר קיבוץ רמת־השופט אינו מסוגל, למרות רצונו הטוב, לפקח ביעילות על מנהלי־המחלקות. הוא זוכר היטב מה אירע לקודמו, ד"ר חיימוב, שני־סה לחסל את נגע ההעדפה באישפוז ואולץ לבסוף לפרוש.

הוא גם אינו יודע כל מה שיודעים הרופאים הצעירים, בדבר נוהלי קבלת חולים פרטיים על־ידי מנהלי־המחלקות.

הגוף היחידי שיכול היה להיות לו לעזר בכך, הוא כמובן מישרד־הבריאות. אילו שיגר לבית־החולים מבקרים פנימיים מדי פרק־זמן סביר, היתה נוכחותם מורגשת היטב במחלקות.

אבל מישרד־הבריאות מקיץ מ־תרדמתו העמוקה, בבהלה, רק כ־אשר מתעוררת זעקת ציבורית. וגם אז מנפים ראשיו למצוא להם שעיר־לעזאזל, כדי שהם יישארו תמיד טהורים.

הפעם, שיטה זו לא „תעבוד."

נושא השחיתות־ברפואה בישראל הוא חמור עד מאד, אפילו בקנה־מידה ישראלי.

לא נרפה מנושא זה. כל אותם אינטרסנ־טים הנאלצים עתה להרכין ראש, המקווים כי הזעם הציבורי יפוג וישכך, משתעשעים בתיקוות־שוא.

אנו נחזור ונטפל בנושא זה שוב ושוב, עד שיבוא על תיקונו, כמקווה.

(כתבה אחרונה בפירה)

לא תמיד מעוניינים רופאים מנתחים שהתור לניתוחים יקטן. יש להם סיבות מוכות לכך.

(המשך מעמוד 14)

יכלה לחולל שינוי של אמת. מוטי אשכנזי צדק לגמרי כאשר קבע שחוץ מכמה חיילים אישיים, לא נשתנה דבר.

אולם הפעם נפלו דבריו על אוזניים ערלות. הצעירים, עקרות־הבית, החיילים המשוחררים, שנהרו להפגנותיו לפני עשרה חודשים, ושהטילו את מוראם על ראשי השילטון, נשארו השבוע בבית. ממשלת רבין לא הוזעזעה.

כדי לשנות באמת את יסודות החברה הישראלית, דרוש כיום יותר מאשר הפגנת־יחיד של איש תמים.

דיעות

האינקוויזיטור של התרבות

קנאת־הסופרים של משה שמיר מרכה גיחוך

שתי משמעויות יש למילה „שמיר" בשפה העברית. זהו שמה של אבן יקרה, שקופה וזוהרת וגם שמו של קוץ חד, יבש ודוקרני.

בשעתו נחשב משה שמיר ליהלום של הספרות העברית החדשה. אולם מאז החליף את הספרות בעסקנות פוליטית שוביניסטית, שינה את עורו הפוליטי ומאיש

חשוד שלמה לנדס
היא בהרון!"

השזמר הצעיר הפך לאחד מגביאי־השקר של ארץ־ישראל השלימה, הוא דומה יותר לדרדר.

מחקרים פסיכולוגיים הוכיחו כבר שכל מיליטאנטיות, שמאלנית או ימנית, כרוכה בחוסר־סובלנות, בדיעות קדומות ובאמונות טפלות. זה מה שאירע גם למחבר מלך בשר ודם ופרקי אליק. מרגע שהציב את עצמו בקצה הימני של הקשת הפוליטית בישראל, הוא הכתיר את עצמו גם בתואר האינקוויזיטור הראשי של התרבות בישראל. כל מה שאינו תואם את דיעותיו הוא פסול בהשמעה, ומי שמשמיע אותו ראוי לסקילה ולשריפה.

לפני שבוע יצאה חמתו של הסופר, שאבד לו מקור היצירה, על תוכנית הרדיו הפופולארית בירה ומצב־רוח. השבוע דן ברותחין, במאמר שפירסם במעריב, את תוכנית הרדיו, על פי קטע מפיזמון שהגיע לאוזניו, על פי הודאתו, ושנשמע לו כמטיף לשנאת העליה. רחמנא ליצלן, **שיטות בולשביקיות.** שמיר לא היה צריך יותר. מיד תבע „להסיר את איצטלת הממלכתיות מן 'הבירה ומצב־רוח'?" ולהפקיד על תוכניות הרדיו־הממלכתי „אנשים שיש להם קצת יותר הבנה, קצת יותר כישרון, קצת יותר השכלה וקצת יותר אחריות."

הבדיחה בכל הפרשה היתה שהשיר, שנכתב בידי דן אלמגור, לא היה כלל נגד העליה, אלא נגד יחס הציבור בישראל כלפי העולים החדשים. הוא בוצע לראשונה במופע של עובדי מישרד־הקליטה בנוכחות שר־הקליטה הקודם, נתן פלד. הוא נראה מתאים כל־כך למטרות קליטה עד שעובדי מישרד־הקליטה המליצו להשמיעו בכל הארץ.

נראה כי מה שהרגיז את שמיר לא היה השיר אלא העובדה שהרדיו הממלכתי מניח לאדם כמו יעקב אגמון, שדיעותיו שונות משל שמיר, להפיק תוכנית־רדיו בלתי שיגרתית. אמר השבוע אגמון, מפיק ומנהל תיאטרון: „זהי מילחמה אישית מצד שמיר, הקשורה אולי בעובדה שב־יוזמתי מנהל התיאטרון הקאמרי סרבתי לעלות שם מחזות שהוגשו לי על־ידו. „שום דבר לא השתנה בהשקפת עולמו

חשודה פני לנדס
300 לירות

הבולשביקית של שמיר. המטרה אולי הישתנתה אבל לא האמצעים. אם הייתי מנהיג ערבי ומשה שמיר היה מושיט לי את ידו לשלום — הייתי סופר אחר־כך כמה אצבעות נותרו לי ביד."

מישפט

רק לגברים מעל 60

אחרי מעקב של 4 חודשים, עצרה המישטרה גבר (34) ואישתו (23), שהיו שותפים בניהול בית־בושת לקשישים

פני לנדס הרימה את שפופרת הטלפון, שצילצל ברגע שבלשי מחלק־המוסר פרצו לתוך דירתה. פני, נערה נאה, מלאה ו־תמירה, השיבה: „תבוא מייד, ישנם פה שוטרים..."

שלמה (מוני) לנדס (34), מיהר לביתו שברחוב פרוסקור שור מיספר 3 בתל־אביב, ואז נעצר במקום, יחד עם אישתו, בחשד לניהול בית־בושת בביתם.

גברים למעלה מ־60. השוטרים ארבו, כנראה, ארבעה חודשים בשל החשד שבדירה זו מתרחשים דברים מרתקים ביותר. הם חיכו למישהו, זמן רב, ורק בסוף השבוע שעבר החליטו סוף־סוף לפרוץ פנימה, לתוך הדירה, לאחר שפגה סבלנותם.

בתוך הדירה מצאו גבר אחד, שמסר עדות על בית־הפגישות שבתוכו נתפס. חוקרי־המישטרה טוענים כי פני לנדס, אישתו של שלמה, היתה מזמינה לדירה גברים, מעל לגיל 60, ותמורת קיום יחסי־מין איתם, היתה מקבלת סכום של 300 לירות מכל אחד. את לקוחותיה היתה מביאה מבית־קפה מסויים, טוענים אנשי המישטרה.

התובע המישטרתי, רב־סמל־ראשון יחזקאל נחום, ביקש מבית־מישפט השלום בתל־אביב, להאריך את מעצרם של בני הזוג לנדס ל־15 יום, לצורך חקירתם.

השופט התורן עמיקם פיאלקוב, ציווה לעצרם לשיבעה ימים נוספים.

כאשר שמע הבעל את דברי השופט, בדבר הארכת מעצרם, החל משתולל, צעק והלם באגרופיו בספסלי האולם.

„היא בהרון!" צעק שלמה לנדס, „היא זקוקה לרופא! אותי שיעצרו כמה שהם רוצים, אבל אותה שישחררו!" רק אחרי שעורך־הדין אהרון בנימין, סניגורה של פני, עמל קשה כדי להרגיעו, הסכים הבעל לצאת את אולם בית־המישפט.

טוטו

ספורט־טוטו

מינימום הפרס הראשון השבוע ב„טוטו"
450.000 ל"י

* * *

מינימום כלל הפרסים
250.000 ל"י

* * *

יום חמישי — המועד האחרון למסירת הטפסים

עשה לך מנהג קבוע — מלא טוטו בכל שבוע!

המוצעה להסדר ההימורים בספורט

מלכת היופי הובאה לתחרות בארגז

הקהל הריע ממושכות למלכה הבלתי שיגרתית.

הפתעה גדולה נכונה לצופי תחרות מלכת היופי, כאשר לפתע, ממש ברגעי השיא של טכס הכתרה, הובאה מלכת היופי לחיכוך כתוך... ארגז.

המנחה כבר החל לקרוא לבמה את המועמדות הסופיות, כאשר ניגש אליו מנהל הטכס ולחש דבר מה על אוזנו. לרגע עבר רחש של הפתעה בקהל, והמנחה פנה למיקרופון ואמר: „נמסר לי ברגע זה כי מלכת היופי תגיע ברגעים אלה לבמה". הקהל החל למחוא כפיים ואל הבמה הועלה ארגז עץ מסתורי שהעלה לשיא את המתח בקהל. המנחה נתן אות ושני גברים הסירו במהירות את מכסה הקרשים ואז נתגלתה לעיני כולם ליידי קריסטל במלוא יופיה. מחיאות כפיים וקריאות סוערות ליוו את המנחה כאשר ביקש לערוך את ההצבעה ואמנם לא היה ספק בדבר. ליידי קריסטל נבחרה למלכת היופי — פה אחד.

בקול נרגש הציג המנחה את המלכה החדשה: ליידי קריסטל, עולה מצרפת עוסקת בששת הכביסה מזה שנים רבות ובעלת נסיון ומוניטין רב. מידותיה אידיאליות 80×40×60.

תכניותיה — כל תוכניות הכביסה האפשריות.

למחרת הטכס פורסמו בכל העיתונים פרטים נוספים על מלכת היופי החדשה.

מכונת הכביסה ליידי קריסטל היא בעלת כל היתרונות: הרתחה עד 100 מעלות, ציפוי אמאייל משובח ועיצוב מרהיב עין. אוטומטית לחלוטין וזוחה בהפעלה. אין יתרון שאינו נמצא בליידי קריסטל — מכונת הכביסה הטובה והחסכונית מכולן — שנבחרה פה אחד גם למלכת היופי.

בעיות ולבטים בחיי המין

מ א ת

חד"ר מרדכי זידמן

חוצאת רשפים

אולפן גרג (כר־קמא)
פותח ביום ג', 15.10.74
קורס ערב של חודש

ל־קצרנות

עברית ו/או אנגלית

הצלחה מובטחת! פרטים:
ת"א: גורדון 5, טל. 224532.
חיפה: בי"ס „במעלה".

חתיך השבוע

סמל של מעמד

קונובה המהולל היה ודאי משפיל את עיניו בבושה ופורש לפינה עם רשימת הכיבושים שלו, אילו הפגישו אותו עם איציק מוסטאנג הישראלי. את הכינוי איציק מוסטאנג הדביקו ליצחק דנין בן ה־38, מהרצליה־פיתוח, עוד בימים שהוא הוביל בהרה, בכבישי ישראל, את ידידותיו במכונית מוסטאנג הדורה ונוצצת.

בינתיים הוא כבר עושה אותו דבר בדיוק ובקצב עוד יותר מסחרר, במכונית ג'בלין יקרה, כחולה־כסופה. אבל אם מישהו יקרא לו איציק ג'בלין, ספק אם מישהו יידע למי הכוונה.

איציק, בעל הגיזרה הנערית והשיער הגולש, הוא כיום אחד מסימלי הסטאטוס של נערות־ישראל. רק מישהי היכולה להעיד על עצמה, עם קבלות ועדים, שיצאה, ולו ערב אחד בלבד, עם איציק דנין, זכאית למעמד של מישהי ש„הגיעה".

רק בודדות יכולות להתפאר כי בילו עם איציק יומיים־שלושה, אבל בוודאי לא ברציפות. ואם יש מישהי שזוכה לתפוס איתו טרמפ עד לאילת, שם הוא מחזיק את סירת־המירוץ שלו וחותך כימעט מדי־שבת את המיפרץ מאילת ועד נואיבה, על גבי מיגלש סקי־מים, אז זה כבר סימן שהיא „משהו."

עכשיו, אם מישהו סבור שנערות־החברה של תל־אביב וה־סביבה עומדות בתור עד שיתפנה עמוד אחד ביומן־הפגישות העמוס של איציק, משום שהוא הפלייבוי התורן של תל־אביב, הריהו עושה את הטעות של חייו.

קודם כל, מפני שאיציק הוא בן־אדם עובד, ועובד קשה, מהשעות המוקדמות של הבוקר ועד לשעות הערב. ואם נערות־הזוהר מתרוצצות סביבו כמו נחיל דבורים סביב יערת הדבש, אסור שזה ייצור פתח לתדמית מסולפת של האיש.

כי איציק דנין, יליד בולגריה, הוא סמל של הסלף־מיידמן הישראלי, ויחד עם זה הוא אינטליגנטי, איש־שיחה, עדין הלי־כות ובעל לב־של־זהב — תכונות ההופכות אותו ליוצא־דופן ועוד איך במיבחר המוצע לשוק החתיכות הישראלי.

אם הוא לא מתקשר חזק לבנות־ליוויתו המתחלפות בקצב מסחרר, זה לא משום שהוא רוצה להציב שיא חדש בתחום הזה. השיא הוא שלו כבר מזמן. הוא פשוט בררן, ואניין־טעם.

בחגים ובשבתות ובשאר מועדי ישראל, מעתיק איציק את

איציק מוסטנג
עושים חיים

הבסיס שלו מתל־אביב — לאילת. פעם הוא היה חורש את הים בכינרת. יש הטוענים כי מאז נטש אותה, ירדה עקומת התיירות בטבריה. ואם בעלי בתי־המלון באילת לא מתלוננים כל כך בזמן האחרון, ודאי יש גם לאיציק חלק בכך.

יש כמה חופים לאורך מיפרץ אילת, שהם כימעט בלעדיים שלו, כיוון שהגישה אליהם אפשרית רק דרך הים, והוא עורך לשם טיולים מודרכים לנערות הרוצות להתנסות בנודיזם, אבל בתנאי שיהיה באופן פרטי לחלוטין.

מה שלא ברור הוא, מתי האיש הזה מספיק לישון בכלל. אם מישהי תצליח לגלות את זה, אני מבטיחה לסדר לה סיבוב אצלו.

דוורים בעלי ייחוס

זוכרים שבשבוע שעבר סיפרתי לכם על המשורר **יוסי בן־גד**, שירד ירושלייממה והפך לדוור של מישרד־התיקשורת?

אז ידידי, ממישרד־התיקשורת עצמו עידכנו אותי. לא רק משורר עובד אצלם, כך סיפרו לי, אלא גם בתם המשותפת של לוחם־שלום ידוע, ואשת־חברה ידועה עוד יותר.

כן, עם צוות הדוורים של דואר ירוש־לים נמנית גם **שרונה נתן**, בתם היפה של **אייבי נתן והדוי**. גם האבא שלה וגם האמא שלה, שהתגרשו כידוע עוד לפני המון שנים, נמצאים כיום בחו"ל, כל אחד בעניין אחר במקום אחר.

שרונה הקטנה, בוגרת הכפר הירוק, גרה לה בכיף בירושלים. וגם חבר יש לה, לקטנה. הוא לא אחר מאשר איש־הטל־וויזיה, התפאורן של תוכניות רבות וטו־בות **איציק אלבלק**, שמספרים עליו ש־כשהוא עובר ברחובות ירושלים, צוע־קים לו הילדים: „פנאי לי! פנאי לי!" זהו, כידוע, שמה של תוכנית־טלוויזיה פו־פולרית לילדים, בה הוא משתתף, והעו־סקת ביצירת דברים שימושיים.

אבל מסתבר שבין פנאי לי לפנאי לי, יש פנאי לו גם עבור שרונה, מחלקת־המיכתבים.

ומישרד־התיקשורת סניף ירושלים מת־ברך בייחוסיו.

בן־הטיפוחים של
מרגוט קלאוזנר

הגברת **מרגוט קלאוזנר**, נשיאת אולפני הסרטה לישראל אשר בהרצלייה, ידועה כאשה שאוהבת לטפח אנשים צעי־רים וכישרוניים, שלפי דעתה עוד יגיעו רחוק ויקנו להם שם.

אחד מאלה שהגברת קלאוזנר טיפחה ועידלה, הוא המפיק העצמאי **יורם בן־עמי**. אני לא יודעת אם הוא הגיע רחוק, אבל עד ז'ואן־לה־פן שבריווירה הצרפתית הוא כבר הגיע.

בן־עמי, שהוא בן־טיפוחים ידוע של הגברת קלאוזנר, הוא בן־קיבוץ וחבר לה־קת הנוח"ל לשעבר. כשהשתחרר מהצבא, החל לעבוד באולפני הסרטה, ובעידודה של הגברת קלאוזנר — וגם בתמיכתה, אני מוכרחה לציין — נסע ללמוד טל־ויזיה בקנדה. קודם־לכן התגורר יורם ב־דירת־הגג שמחזיקה הגברת קלאוזנר מעל לדירתה־שלה, בשדרות הקרן־הקיימת ל־ישראל בתל־אביב.

כשחזר יורם מקנדה, עבד כמנהל־אולפן באולפני הסרטה. אחר־כך החל לעבוד כמפיק עצמאי בסרטים. הוא התחיל ב־נורית, עבר לקוראים לי שמיל, המשכנע, החייל האמיץ שוורץ ועוד כהנה וכהנה סרטים לא־מי־יודע־מה, ואחר־כך היה ה־מפיק־בפועל של סירטו של **אורי זוהר** ע־נים גדולות.

ההתחככות עם אבק־הכוכבים שדבק בו קסמה לו ליורם, מסתבר, וכשהגיע **אוטו פרמינג'ר** לארץ, כדי להשלים פה את צילומי סירטו רוזבאד, נבחר יורם לנהל את ההפקה בישראל.

אז מה לכל זה ולז'ואן־לה־פן, אתם בטח שואלים? או, אז את זה בדיוק אני הולכת לספר לכם.

פרמינג'ר, הידוע ביחסו הגס והנוקשה לעובדי צוות־הסרטה, נהג ביורם בן־עמי לפנים משורת הדין. הוא היה כל־כך מרו־צה מהאופן בו התנהלו צילומי הסרט ב־ישראל, עד שכאשר ערך מסיבה לכל מש־תתפי הסרט, ב־ז'ואן־לה־פן שבריווירה, שלח ליורם בן־עמי ולאשתו, התסריטאית **אני נדיבי** (המשכנע), הזמנה־זוגית ל־שהייה בת עשרים־וארבע שעות בריווירה הצרפתית.

יורם בן־עמי ואשתו היו היחידים מבין אנשי הצוות הישראליים שהוזמנו על־ידי הבמאי למסיבה הזו. במסיבה, שנערכה במלון הידוע ביותר בריווירה, הלא הוא הערן רוק המפורסם, נכחו כוכבים כמו **פיטר או'טול, ריצ'ארד אטנבורו, ראף ואלזה**, וכמובן כל החתיכות (ואיזה!) שהשתתפו בסרט.

אחרי המסיבה המשיכו רבים מהאור־חים להתגוד בדיסקוטק מקומי מפואר.

יורם ואני בן־עמי התעייפו כל־כך מ־אותן עשרים וארבע שעות ממושכות, עד שלקח להם איזה שבועיים להתאושש מהן. הם מתאוששו — בריווירה כמובן.

יופי הולך אל יופי

אלה מכם שראו את **חני פרי**, מלכת המים לשעבר, בטכס בחירת מלכת המים השנה, וחשבו שהעלמה באה אל המקום מטעמי נוסטלגיה גרידא, הוכיחו בזה מייד כי לא ניחנו בטבי־עת־עין חדה. אני, למ־של, ידעתי תיכף ומייד שיש דברים בגו.

הספיק לי להעיף מבט אחד אל הבמה, כדי להבין שיפהפייה מיקצועית כמו חני יכולה לבוא לשם, אך־ורק בשביל יפה מיקצועי כמו **דודו טופז**, שהיה כידוע מנחה הערב. כי יופי נמשך ליופי. בדרך־כלל.

דודו טופז וחני פרי
מתאהבים

והנה מסתבר, חברים, שזה לא חדש הסיפור הזה, בין חני ודודו.

זהו סיפור ארוך מאד, המשתרע על פני חמש שנים לפחות, עוד מהזמן שחני היתה ילדה יפה ודודו היה ילד יפה ולשניהם היה סיפור אהבה יפה עוד יותר.

אלא מה, במשך השנים הספיקה חני לא רק להיבחר למלכת־המים ולהפוך ל־דוגמנית בינלאומית מבוקשת המרוויחה 500 דולאר ליום־עבודה ומעטרת את שע־ריהם של מיטב שבועוני וירחוני־האופ־נה בעולם, אלא גם להתחתן ואחרי שנה להתגרש מאחד **יגאל רוזנברג**.

אבל בין הנישואין לגירושין, ובין הגי־רושין ועד שבאה לחופשת־מולדת, היו הטלפונים בין דודו לחני רצים במרץ, והמרכזנים במרכזייה הבינלאומית יעידו.

הפעם באה חני ארצה כדי להשיא את אחיה, ובאותה הזדמנות גם נפגשה עם דודו, ידידה משכבר הימים.

דודו, שהוא חתיך ורווק ידוע ומבוקש לכל הדיעות, מוצף בחתיכות עד מעל ל־ראש. אבל כשחני מגיעה ארצה הוא דואג תמיד לשריין לה זמן, וכל זמן שהיא פה, הוא מבלה איתה.

הפעם הביאה איתה חני גם חברה, דוג־מנית גרמנייה בשם **גבריאלה** ואתם רק יכולים לתאר לעצמכם איזו דיעה הביעה הגרמניה על דודו. כי יופי זה מושג בינ־לאומי, כידוע.

בינתיים חזרה לה חני לאמריקה, שם מחכה לה מיבחן בד חשוב אותו עורכת למענה חברת פאראמונט, ומי יודע — אולי בקרוב־בקרוב נתבשר על הולדתה של כוכבת ישראלית בינלאומית חדשה.

דודו, מצידו, יוצא בעוד כארבעה חוד־שים לסיבוב־הופעות בארצות־הברית, ו־אני לא אתפלא אם במקום לטוס מניו־יורק לתל־אביב כדי לראות אותו, תקצר חני את הדרך, ותטוס מהחוף המיזרחי לחוף המערבי.

בשביל אחד כמו דודו הייתי אני טסה אפילו יותר רחוק.

רחל מרחלת על כל השולם

חופשה באיי־הבתולה

תראו, תראו, לאט־לאט הם חודרים ל־חוגי־הסילון האמיתי, הישראלים האלה. ומי חודר? לא כאלה שיש להם איזה מטוס קטנטן שחונה בשדה־התעופה בהרצ־ליה, אפילו לא כאלה שיש להם חשבון תפוח בבנק, וילה בהרצליה־פיתוח, או כאלה שמקפידים כל חורף לנסוע לסן־מוריץ להתחכך עם האנשים שבעניינים.

סיפרתי לכם כבר, לא מזמן, על הסטו־דנטית היפהפייה **יעל אלניר**, שהיא חברתו של כותב־הפיזמונים **דייוויד גור־דון** שהוא גם אחיו של **קט סטיבנס**. אז יעל, למשל, מסתובבת בחברתם של אנשים הנמצאים בצמרת עולם הפופ.

ג'ין פונדה
מתבתלים

אבל הפעם אני רוצה לספר לכם על עוד ישראלי שהגיע לצמרת בלי להת־אמץ. שמו **יובל סיקולוס** והוא בן עש־רים־ושש, תל־אביבי שנולד פעם בנתניה.

אז יובל זה, שהוא ספר שעבד בזמנו במספרה של גבי ואסתר ברחוב ריינס בתל־אביב, נסע אחר־כך ללונדון, ושם עבד במספרות ידועות, כמו קרימפרס ו־ליאונרד.

אבל זה עוד לא הכל. יובל הנ"ל סיפר באופן אישי את שערן של דוגמניות־הצ־מרת **טוויגי** ו**ג'ין שרימפטון**, והפך להיות גם ידידן האישי של הנ"ל. קשריו עם צמרת עולם־הקולנוע והדוגמנות ב־לונדון עזרו לו גם להיכנס לעבודה בסר־טים, ובמשך תקופה מסויימת עבד בסר־טים שהוסרטו בספרד.

אחר־כך נסע הספר הנתנייתי לניו־יורק, וגם שם עבד אצל ליאונרד כנ"ל.

והנה, יום אחד נפתחת דלת המספרה, ונכנסת לא אחרת מאשר הלוחמת האמי־צה לזכויות האשה ולחירות האדם באשר הוא, כוכבת־הקולנוע **ג'ין פונדה**.

ליובל, שראה כבר הרבה כוכבת בחייו, נפלו המספריים מהיד מרוב התרגשות, מה־גם שהכוכבת פנתה ישר אליו. יובל טי־פל בה, וכמו שסיפר אחר־כך לידידיו בטלפון, מעולם לא עיצב תיספורת כל־כך מקסימה. אבל גם זה עוד לא הכל.

בימים אלה ממש טילפנתי למספרתו של ליאונרד בניו־יורק, כדי להחליף חוויות עם הספר מנתניה, והתבשרתי כי יובל סיקולוס נסע לחופשה באיי־הבתולה. ועם מי? עם הכוכבת־הלוחמת ג'ין פונדה.

מעניין מה יש לבעלה החדש של הלו־חמת להגיד על כך.

חגיגה בכוורת

זו היתה חגיגה צנועה מאוד, בחיי. לא היו שם כל המי־ומי, ולא דוגמניות־צמרת או שחקני־צמרת, ואפילו לא אלופי־מיל'.

כי חברי להקת כוורת, שהיא לכל הדי־עות אחת הלהקות הכי פופולריות בארץ חגגו את ההצגה האחרונה של תוכניתם סיפורי פוגי בשקט־בשקט, בביתו של **דני סנדרסון**, שהוא מה שנקרא מנהיג ה־להקה והרוח החייה שלה.

מה שכן היה שם, זה המון מצב־רוח ונוסטלגיה, והעלאת זיכרונות, כשבמשך כל המסיבה מקליטים החבר'ה את עצמם, ומשמיעים מייד אחר־כך את ההקלטות.

מי שעוד היה שם, זה כמובן האמרגן שלהם והאיש שנתן להם את ההזדמנות הראשונה, **אברהם דשא** הלא הוא פשה הגדול. והיו שם גם פועלי־הבמה שהם חלק בלתי־נפרד של כל הופעה, אם כי לא תמיד של כל מסיבה.

והיה שם **דורי בן־זאב**, שהקטעים ה־ראשונים של האופרה פוגי הושמעו אצלו בתוכנית גלי צה"ל ממנו אלי"ך.

מנחם זילברמן, מי שליווה את ה־להקה במילחמת יום הכיפורים, ושחלק מהסיפורים שלו הם הרפרטואר הקבוע של כוורת, דווקא לא היה. לא ברור למה.

בין השאר, כטוב ליבם ביין ובמטעמים, החלו **צ'רצ'ל** ודני סנדרסון להתחרות ביניהם מי ינגן יותר מהר בגיטרה. התח־רות הסתיימה בתיקו, כששני המוסיקאים מגיעים למהירות עצומה אבל זהה בדיוק.

אבל מסמר־הערב היתה, ללא ספק, ארו־חת־הערב המשגעת שאכלו החבר'ה, מע־שה־ידיו להתפאר של **פשנל**, שבא לחגי־גה בבגדי־השבת שלו, כלומר חולצה פתו־חה ומכנסיים קצרים.

וכך קרה שתוכנית א' נסתיימה, וכעת מחכים לתוכנית ב'.

להקת כוורת בפעולה
חוגגים ומתכוננים

יצירה של ילדים ומוסיקה

דרורה חבקין
יוצרים

איך להגיד, לפעמים משתרבבת אל תוך המדור שלי נימה לא מתאימה, שלא היתה בדיוק צריכה להיות בו. זה מה שקרה לי, למשל, בשבוע שעבר עם הסיפור שסיפר־תי לכם על הזמרת־מלחינה **דרורה חבקין** ועל ידיד שלה.

או הנה מסתבר לי, שהגיע לידי מידע לא־כל־כך מדוייק, ושהיחסים בין הידיד לדרורה הם באמת ידידותיים בלבד, והוא גר אפילו בבית משלו, לא אצלה.

לדרורה, שהיא זמרת־מלחינה רצינית כמו שכולנו יודעים, ושערכה וליקטה בז־מנו את שירי הרחוב הישראליים, אין פשוט זמן לשטויות. את זמנה היא מק־דישה כרגע להרצת תוכניתה החדשה בפ־ני קהל בקיבוצים, ולפני חיילי צה"ל. דרורה מגדלת את שני ילדיה במסירות, והם והמוסיקה שהיא כותבת מהווים את כל עולמה.

ואני יכולה להגיד לכם שזה מספיק בש־ביל למלא חיים שלמים של כל אחד.

יורש־העצר לבית לוקוב

לא קל להוודות על האמת, אבל הולך ופוחת דור היפים. הם מתבגרים, מתחת־נים, נעלמים מן השטח ומעל המפה, וכ־דרך כל האדם עושים ילדים ומתברגנים.

זה מה שקרה גם לידידנו־לשעבר, **יורם** („היפה") **לוקוב**. כן, נכון, צייר־החתיכות המפורסם.

זוכרים שסיפרתי לכם שיורם נשא לאשה עלמה צעירה בשם **נאווה** לבית **זדי־טופוליסקי**?

זוכרים שסיפרתי לכם שהוא ניתק את קשריו עם ידידיו הטובים מהבוהימה וחי לו בשקט ובאושר עם אשתו חטרייה וש־הם עומדים אר־טו־טו להיהפך להורים מאושרים?

זהו. זה קרה, כצפוי, בשבוע שעבר, ואנחנו התבשרנו על כך מעל גבי מודעה צנועה בעיתונים, שבישרה כי יורם ונאווה לוקוב שמחים על הולדת בנם בכורם.

ואני בטוחה שעם אבא כמו יורם ואמא כמו נאווה, התינוק שלהם יהיה משגע.

יורם לוקוב
מתברגנים

שחקנית עם ברכת־השם

היא היתה **בת־ישראל** כשרה וצנועה, כשהגיעה לראשונה לבית־הספר למישחק. לבושה בשמלות ארוכות ששרווליהן כיסו את מרפקיה. שיער קצוץ ומבט של איילה נפחדת.

מייד עם תחילת הלימודים התבלטה ככישרון אמיתי ויוצא דופן. בביתה שבפרבר תל־אביבי, היידוע בריבוי תושביו החרדיים, חיכו לה תמיד אביה ואמה שומרי־המיצוות, ולא־אחת נאלצה לטפס על המרזב אל חדרה שבקומה הראשונה, משהתאחרה השעה והיא לא רצתה להעיר את הוריה, שהיו בטוחים כי בתם ישנה לה בשקט ובשלווה בחדרה.

עם השנים גילתה אמה את הסוד הנורא, כי הבת לומדת לחיות שחקנית. אך ככל אם יהודייה שמרה על הסוד והסתירה אותו ביחד עם הבת מפני האב.

בת־ישראל הכשרה סיימה את בית־הספר למישחק בהצטיינות, ומייד נקלטה בשוק־העבודה המקומי. אולם היעדרויותיה מן הבית ופישרן נודעו לאביה הקפדן, והוא גירש אותה מהבית.

העלמה הצעירה מצאה לה מקום־לינה, באחד ממועדוני־התיאטרון שצצו בעיר כפיטריות אחר הגשם. באותה תקופה גם הכירה את ידידה הראשון, צעיר היפי לא־ישראלי. אך יש לציין שמשך זמן רב לא נעתרה עלמתנו גם לחיזוריהם של היפים והטובים במחזרים.

בהמשך הזמן, משהשתפר מצבה הכלכלי, עברה לדירת חדר במרכז תל־אביב. היא המשיכה לשחק בתיאטרון, ולאחרונה גמרה עליה הביקורת את החלל, ונראה היה כי עלתה על הדרך הנכונה. אלא שהשחקנית המוכשרת נאלצה לפרוש מן החצגה, בשל הסוד השמור ביותר בתיאטרון.

השחקנית היתה בהריון, ובחודש מתקדם. אבל אל דאגה.

ידידה הוותיק, ששהה תקופה ארוכה בחו"ל, שם ארצה בזמן, ונשא את השחקנית לאשה. וכך, ברוך השם, בא הכל סוף־סוף על מקומו בשלום.

(המשך מעמוד 17)

עגיילה גבעה מכך, שכבר ביום השני נוכח דיין כי התבססותו על כוחות עצמאיים, שינועו מהחל ועד כלה בלא להזדקק לאספקה שוטפת, אין לה כל אחיזה במציאות, וכי אם לא ייפתח במהרה כביש אבו־עגיילה, עלול מצבן של החטיבות „שבע" ו־202 להיות בכי רע.

לכן, הפעיל דיין לפתע לחצים כבדים לפתוח מייד את הציר ו־גרם לסידרת התקפות אשר בוצעו ללא תיכנון מספיק, בחיפזון וברשלנות. כוחן נחדפו באבידות כבדות, הכביש נשאר סגור, וקרב אבו־עגיילה כולו שוב ללא תיקווה.

לתוך לוע האריה

לקחים החשובים ביותר של „מלך המיתלה" מצויים ברמה האופרטיבית, ונוגעים לאיכות מצביאותו של דיין, לתוצאותיה ולהשלכותיה. אבל לפירסום זכה „קרב המיתלה" עצמו, אותו ניהלה חטיבת הצנחנים בתוך המעבר, אולי מפני שהיה זה קרב־גבורה — כלומר, עקוב מדם — אשר גם לווה בוויכוח פומבי (ראשון בסוגו) בין שרון לדיין. קרב זה היה גם כשלעצמו מאורע חשוב למדי, אבל לא מפני הגבורה והאבידות, כמו כדוגמה לאורח־לחימה שוגה ומוטעה בתכלית.

ביום ה־31.10, שעה 12.00 נערך ליציאה, ממוזג־חדרכים לכיוון מעבר־המיתלה טור ממונע, אשר אריאל שרון הציגו כ„סיור", אבל יעודו האמיתי היה תפיסת המיתלה, ולכך גם היה בנוי.

בראש הטור ניצבו תריסר זחלמים, ובהם שתי פלוגות של נח"ל מוצנח, ביניהם גם־כן צאו שלושת טנקי האמכש, שהגיעו עד למיתלה. מאחוריהם הסתדר טור משאיות, שכלל שתי פלוגות נוספות, מרגמות 120 מ"מ, סוללת תותחים 25 ליטראות, ומשאיות אספקה.

מפקד הטור היה רס"ן מרדכי (מוטה) גור, אשר נמצא בזחלם השלישי. כאחד הזחלמים שמאחריו נמצאו כ„אורחים" סגן מפקד החטיבה, סא"ל יצחק (חקה) חופי, ועימו רס"ן אהרון דוידי.

במיתחם נשארו הגדוד המוצנח, בפיקוד רפאל (רפול) איתן, והמח"ט, סא"ל אריאל שרון.

מצב־הרוח היה מרומם. הכל סברו כי המעבר ריק, וכי אם אפילו יימצאו בו מצרים, די בהסתערות עליהם היישר קדימה, ומייד יפוצו לכל רוח.

אולם מיצרי המיתלה היו תפוסים ובכוח ניכר, על־ידי שני גדודים מצריים מחטיבת חי"ר 2, כבר בליל הצניחה קיבלה החטיבה הוראת תזוזה, וגעה מייד ממחנותיה בשלופה, שליד התעלה, אל יעדה המתוכנן והמתורגל מראש — מעבר המיתלה. כמו בכל מקום אחר בסיני, עלה בידי דיין להפתיע לחלוטין את הפיקוד המצרי — אבל לא את תוכניות־ההגנה של האוייב.

עוד טרם עלה השחר הראשון של קדש, נמצאה פלוגת החוד של גדוד 5 המצרי ממערב למציבת פרקר, כאשר שאר הגדוד מצטבר אליה, ונערך להגנה במיצר המזרחי של המעבר, הקרוי מיצר חיטאן. ב־מרחק של כ־20 ק"מ מערבה, נערך גדוד 6 במיצר המערבי, הוא מיצר המיתלה (אשר על שמו נוהגים אנו לכנות את כל המעבר). בצהרי היום הראשון, 30.10, פתחו המצרים בהתקפות רגלים ומרגמות על הגדוד המוצנח ואז הופעל נגדם חיל־האוויר, אשר השמיד את רכבם וגם שיבש את הבאת הנשק הכבד ואת האצבתו. בעיקבות התקפות אלה נוצר הרושם המוטעה שהמצרים נסוגו ושהמיצר ריק.

בשעה 12.30 סימן גור למ"מ המוביל, אריה כספי, שיתחיל ב־תנועה. כעבור 20 דקות הגיע כספי למיצר חיטאן, ונפתחה עליו אש. כספי לא נעצר, לפי ההוראות, המ־שיך לנוע הלאה, אל תוך המיצר ואל האש הכבדה והוכה. דקות מעטות לאחר־מכן היה הזחלם ח־מוביל תקוע בצד, ורוב אנשיו הרו־גים או פצועים.

מפקד הכוח עצר לרגע במקומו, הורה לטנקים שלידו לירות לרכסים שבצדדים ואץ לחלץ את כספי. הדבר לא עלה בידו והוא המשיך לנוע בתוך המיצר המוכה ב־אש, עד שנעצר על־ידי משאית מצרית פגועה, וכל יושביו קפצו ממנו, להימלט מן האש אשר גוררתה מן הצדדים ומלמעלה.

ברגע זה אבדה כליל השליטה על ה־שדרה. מודרכים על־ידי הרפלכסים ש־ניטעו בם, הדהירו הצנחנים את כלי־רכבם קדימה, כאשר אנשיהם יורים לכל הכיוונים.

היה זה מעשה־טירוף. כמקום לעצור במקומם, לחלץ את עצמם ואחר־כך את חבריהם, זינקו הצנ־חנים אל תוך המעבר ההולך וצר. רק מחרך מצרי בקתי־מוסבר לא הפך את המיצר מלכודת מוות לי־כולם.

לאחר הקרב נמצאו במקום 12 תותחים נ"ט, כמה עשרות תול"רים, ומרגמות קלות ובינוניות. כל אלה לא הוצבו ולא הופעלו על־ידי המצרים.

התפוררות הטור המשוריין

הריצה קדימה הצטרפו גם שניים משלושת הטנקים, וכל הזחלמים העור־פיים, עם הסמח"ט. עוד רגע ושיירת המשאיות תיכנס גם היא לתוך התופת.

ממש ברגע האחרון, בפתח המיצר, עצר אותה רס"ן דוידי. 10 דקות לאחר שנפתחה האש, היה הטור מפוצל לשלושה: מעבר למיצר נמצאו שני טנקים ושני זחלמים, ועימם הסמח"ט. במיצר עצמו נמצאו כמה זחלמים תקועים, הטנק השלישי ומפקד הטור, בפתח המיצר נמצאו שאר היחידות וכלי־הרכב.

כך, כמעט כן־רגע, התפורר הטור וחדל מהיות יחידה לוחמת אחת.

מכאן ואילך, עד רדת החשיכה הגואלת — אז עדיין היו המצרים „חיילי יום" מוב־הקים, והלילה היה שייך לצה"ל — נמשך מאמץ של יחידים ושל יחידות, כאשר כל מפקד עושה כמיטב יכולתו ופועל לפי מיטב הבנתו — בלא תיאום מספיק עם האחרים, ולעיתים אף בניגוד להם. היה זה „קרב של חיילים" מלווה הרבה אומץ והקרבה, אך בלא הכוונה מרכזית אחת.

על כך נוספה עוד אי־הבנתם המוחלטת של כל המפקדים במקום בכל הנוגע ל־הפעלת שיריון וללחימה רכובה וממונעת. ליקוי זה התבטא, בין השאר, באי־ההבחנתם בכך, שמפני היעדר נשק נ"ט מספיק בידי המצרים, יכלו הטנקים לנוע בחופשיות ב־תוך המיצר. כמה לוחמים אמיצים גם חצו את איזור המארב הלוך ושוב עם זחלמים, גם את תכונות הארטילריה לא הכירו, ולא ידעו להפעילה בקרב. לכן, הניסיון להסתייע בה נכשל וגם גורם זה, אשר עמד לרשות הצנחנים וחסר לאוייביהם, לא נוצל. על כל אלה אירעה, בשעה 16.00, התקפת־האוויר הקטלנית שתוארה כאן קודם.

רק טיבם המעולה של הצנחנים כלוחמים עמד להם באותו קרב עקר, המצולה בהתקפת־סרק אחת אחרי השנייה.

הצדקה ממשית אחת ויחידה תימצא לכל המפקדים, אשר השתתפו בקרב המיתלה: כולם היו אז מפקדים צעירים מאוד, חסרי נסיון בלחימה ממש. מימיהם לא אומנו ל־לחימה סדורה במיסגרות שלמעלה מפלוגה, ובשיתוף שיריון וארטילריה — וכולם היו מוצרים אופנייים לצה"ל: היסטוריה צבאית לא למדו, ולכן מה שלא נתנסו בו בניסיון אישי, לא הכירו ולא ידעו.

מפקדים בצה"ל נזקקו לקרב זה כדי ללמוד אמיתויות עתיקות יומין וראשונה להן, שלחימה סכמטית, לפי הספר, תמיד משתלמת — אם רק בחרת את הספר הנכון ועידכנת את הסכימות הכלליות ב־התאמה לתנאין המיוחדים.

לחימה „מקורית", תוך זילזול ב„ספר" או הפרתו, תמיד תגרור כישלונות, או תשלום מחיר מיותר.

היה היה אריק?

טכניקה הנסיונית של תנועה אל מיצר הררי או בתוכו, קיימת עוד מימי הקדמונים, ומיסודה לא נשתנתה מאז. ב־ניגוד ללחימה במישור פתוח, למשל, לא שינו אמצעי־הלחימה המודרניים את ה־פרובלמטיקה הטקטית של התנועה במיצר באורח מהותי.

במיקרה הספציפי של המיתלה, היתה הי־ערכות האוייב במציאות עלובה כל־כך, עד שנקיטת הטכניקה האלמנטרית ביותר די היה בה לפתור את הבעייה מייד, וללא קשיים. אבל רק למחרת, משעשו הצנחנים ונכנסו למיצר נעו כבר לפי כל הכללים: סיורים על הרכסים בצדדים, סיור רגלי בערוץ, הרכב מאחור ובחיפוי. אבל הפעם היה המיצר ריק לחלוטין.

דברים דומים יש לומר גם לגבי הנטייה ל„הסתערות־פרא, שאחר־כך הפכה בשיריון לאידיאולוגיה, וחזיקה מעמד עד המילחמה הי־אחרונה. מותר החייל המוקצועי מן הלא־מיקצועי בשיקול־הדעת. בחי־תקות, יש קודם כל להיחזק. אחר־כך יש להכין את התגובה בנחת ובסיודיות, ורק אז, כעבור ההכנות, להסתער על האוייב.

כל ניסיון רלבנטי של צה"ל, לפני קדש ואחריו, מוכיח שה„איטיות" תמיד משתלמת.

לקח חשוב נוסף, שחזר והמחיש קרב המיתלה, נוגע למקומו של המפקד.

הקרב היה מפורק ומפורר בכל שלביו, מפני שלא נמצא במקום מפקד אחד לכל הכוחות. מוטה גור נמצא קדימה מדי, ולכן הסתבך בתוך המארב ולא יכול היה, טכנית, לפקד על כל היחידות ולנהל את כל הקרב. כל המג"דים של החטיבה נמצאו גם הם באיזור המיצר (רפול, שנשאר מאחור, נשלח על־ידי שרון גם הוא קדימה, „לייעץ") אבל, כעובדה, איש מהם לא השתלט על הקרב כולו. רוב כוחה של החטיבה — כלומר, בניכוי הכוחות ש־הושמטו בתמד ובנחל — נשלח לקרב או נסחף לתוכו.

הצורך ההכרחי בנוכחותו של המח"ט, ובמיוחד הפיקוד על ידיו היה כה ברור ובולט, שאין להבין למה העדיף שרון להישאר לבדו מאחור ולתת הוראות או עצות ב־אמצעות רצים או באלחוט.

קשה להטיל ספק בכך, שאילו היה שרון נע לפנים ומנהל אישית את הקרב, היה ביכולתו — ובנסיבות ההן, ביכולתו שלו בילבד — להפוך את המהומה המבולבלת והעקובה מדם לקרב מסודר ומאורגן. בכמה פירסומים מוסברת הישארותו של שרון מאחור בחשש מפני השריון המצרי, ה־מאיים מצפון. זהו גימוק רציני, אבל בהת־לט לא מספיק. יכולתו של שרון להתייצב בפני השריון המצרי היתה מותנית בכך שיהיה ערוך על הגבעות ובמיצר, ולא בשטח הפתוח שליד מולג־הדרכים; וה־כוח העיקרי שלו — כולל שלושת הטנקים היחידים שלרשותו — היה מסובך בקרב שבמיצר.

בקרב המיתלה מיקם שרון את עצמו יותר מדי אחורה ובכך שגה חמורות. שרון עצמו למד, ככל הנראה, היטב את לקחו, אבל לו היה הוא עצמו מציג כך את לקחיו מן הקרב הזה, ייתכן שכמה שגיאות דומות שעשו מפקדים אחרים במילחמות מאוחרות יותר היו נחסכות מעמנו.

דיין נגד אריק

לק נכבד מפירסומה של פרשת ה־מיתלה בא בעיקבות הוויכוח שבין דיין ושרון, בעניין עצם הכרחיותו של ה־קרב.

דיין טען כי שרון הפר את פקודתו ה־מפורשת שלא ינוע לתפוס את המיתלה, וכי בנסיבות ההן היה הדבר מיותר לחלוטין. די היה לצנחנים שיישבו במקומם, ליד המיתחם המקורי שלהם ליד מולג־הדרכים, ואחר־כך ינועו דרומה, לעבר ראס־סודר ושארם־אל־שייך, תוך עקיפת מעבר־המיתלה.

שרון טען, לעומת זאת, כי מצפון איים עליו השיריון המצרי, וכי המיתחם ליד מולג־הדרכים לא התאים לגודל של חטיבה, נשלט על־ידי הגבעות שבפתח מעבר־המיתלה, והשטח הפתוח והחשוף בו נמצא היה נוח במיוחד להתקפת שריון. להתגו־ננות נגד השריון לא היו לשרון הכלים המתאימים.

הסיכון שבהישארות במיתחם זה היה גדול כל־כך, שהצריק כי סיכון הכרוך בניסיון לתפוס את מעבר־המיתלה.

אחרי המילחמה נתמנה האלוף חיים לס־קוב כחוקר, ומימצאיו הובאו לידיעת בן־גוריון. בן־גוריון קיבל למעשה את דעתו של אריק שרון. (הדבר הסכיר את היחסים בין אריק ודיין למשך זמן רב.)

אין ספק שבוויכוח זה צדק אריק. מהלך המיתלה כולו היה, אמנם, מיותר ומזיק — אך מכיוון שנעשה, לא היה מנוס מתפיסת מעבר־המיתלה, לשם הבטחת החטיבה.

פרשה זו עוררה את הבעייה ה־עקרונית של הפרת־פקודה מצד אריק שרון — בצורה חדומה כי מידה רבה למאורעות מילחמת יום־הכיפורים. במיכצע קדש לא היתה זאת הפרת הפקודה היחידה, וכפי שעוד יסתבר לנו בהמשך, היה מפר־הפקודה העיקרי אלוף פיקוד הדרום, אסף שימחוני, שהפר את תוכניתו ואת הוראותיו של ה־רמטכ"ל משה דיין.

(הפרק הבא בסידרה: קרב אבו־עגיילה — הביזיון החמור ביותר.)

משוז צור נופל

(המשך מעמוד 15)

ושהיה מארח את צור וספיר בארח"ב, לשם ירד. ברמן היה היחיד שקנה יהלומים מלוטשים מחברת פיתחו, בניגוד להנח־יות מבקר־המדינה.

ספיר הפעיל את השפעתו

משך ארבע שעות רצופות העלה חצור חומר שדי היה בו לחקירה מקיפה מ־צד המישטרה, וכל העת ישב ספיר וראשו על ידיו, ועשה עצמו מנמנם. משסיים חצור, אמר ספיר מישפט אחד: כבר חצי שנה אני חושב שחצור לא מתאים לתפ־קיד (שבוע קודם־לכן שיבח ספיר את חצור בפני ראשי־מישרדו בכל פה, וניסה לשכנעו לא להתפטר).

שר־האוצר לוי אשכול קטע את דברי ספיר, אמר כי הוא מכיר את חיטב, וביקש כי חצור יכין דו"ח וימסרנו ל־אשכול, ואז תיבדקנה האשמותיו.

ביום המחרת, ניסה חצור לבוא למישרד המפקח על היהלומים ולגשת לכתיבת ה־דו"ח שביקשה ועדת־השרים. הוא גילה כי מונעים ממנו כניסה למישרדו, ולא נותנים לו גישה לתיקים להם היה זקוק להכנת הדו"ח.

כאשר נלחץ צור אל הקיר לסיבת ה־הפקדות, מעלים מקורביו את הסיבה כי למד מנגיד בנק ישראל משה זנבר, ש־הפקיד 30 מיליון מרק מיתרות־המטבע של ישראל בבנק ארץ־ישראל־בריסניה. מה שמותר לזנבר — מותר גם לצור. ה־הבדל הוא, כי זנבר הוא שליט כל־יכול על כספי בנק ישראל, ואילו צור לא יכול היה להעביר לבדו כספים בסכומים כאלה.

כאשר הצהיר צור כי אחרי המלחמה היה עסוק ולא התפנה לעיקוב אחר העב־רות הכספים, היה הדבר בבחינת תקיעת־סכין בגבו של אחד מגאמניו האחרונים, אשה אשר שירתה אותו משך 20 שנה בכל ליבה ומוחה — ועתה בגד בה צור: לובה טיגנר, קודם סגן־המנכ"ל של צור במישרד־המיסחר־והתעשייה, ועתה החשבת ה־כללית שלו בחברה לישראל.

לובה היתה ידידה אישית של צור שנים רבות, הלכה עמו בכל, והוא גמל לה בהעלאות־בתפקיד. הוא לקחה עמו לחברה לישראל. והנה, בחברות מקובל כי על כל שיק מופיעות שתי חתימות: של המנכ"ל ושל החשב. כאשר מודיע צור כי היה טרוד מכדי לעקוב אחר ההעברות לטיבור רוזנבאום, פירוש הדבר כי החשבת ה־כללית לובה טיגנר אחראית לכך. ווהי שיפלות, מצד אדם שעבר כה הרבה עם החשבת הכללית בתפקיד הקודם ומחוצה לו, והמקיים עמו ידידות עזה בחיים ה־פרטיים.

החוקרים הם גם האשמים

לובה טיגנר, שהיתה פעם האשה היפה ביותר במישרד־המיסחר־והתע־שייה, פיקחית דייה כדי לצאת מן המלכו־דת שמחל לה צור.

אולם האחראים להשקעות בישראל, חיי־בים לתמוה למראה הרכב המבקרים וה־חוקרים את פרשת צור: מועצת המנהלים של החברה לישראל מינתה שלושה אנ־שים לחקירת המעשה: משה בנו גיטר, גיבור אישורי־הדירה לנגיד בנק ישראל; יעקב ברין, מנכ"ל השופרסל, וברוך יקו־תיאלי מבנק לאומי. שלושתם היו כל העת חברי ההנהלה המצומצמת של החברה ל־ישראל, והאחריות לכל מעשה ומעשה נופלת בראש־ובראשונה עליהם. הם מן האשמים, ואילו עליהם הוטל גם לחקור מי אשם!

פרשת הסתבכותם של טיבור רוזנבאום ומיכאל צור היא רק התחלה של חשיפה כללית במשק. עובדה שנודעה רק עתה היא, כי סולל בונה הסתבכה בחברות הוואדוזיות של רוזנבאום בחמישה מיליון דולר לערך. מנכ"ל סולל־בונה צבי רכטר היה שותפו של רוזנבאום מטעם מפד"ל בחברות רבות שהקימה מפא"י עם הבנק של טיבור.

ברור כי צבי רכטר יעשה הכל — על חשבון חברת סולל בונה — כדי לעזור לטיבור, וישקיע בו כחמישה מיליון דולר, שרובם אבודים. אם על כספי החברה לישראל נאמר כי אלה הם כספי משקי־עים פרטיים, הרי כספי סולל בונה הם כספי חברי ההסתדרות.

סולל בונה טרם פירסמה את מאזנה לשנת 1973, אולי מפני שאינה יודעת כיצד להסביר את ההשקעות בחברות הוואדוזיות.

אהבה ראשונה

רק אתמול היו ילדים ושיחקו בארגז החול. היום הם כבר רוקמים רומן של אוהבים צעירים. עוד מספר שנים ירצו להנשא.

האם הבטחתם את עתידם? תוכלו לאפשר לילדיכם להתחיל בחיים חדשים ברגל ימין, ובמאמץ לא גדול - עם תכנית החסכון "יתרון דירה".

תכנית "יתרון דירה" של בנק דיסקונט ובנק ברקליס דיסקונט מעניקה משכנתא כפולה מסכום החסכון (עד 40,000 ל"י) ללא הצמדה ובריבית של 9% בלבד. תקופת החזרת ההלוואה ארוכה מאד.

בתכנית "יתרון דירה" ניתן להפקיד סכומים חודשיים נמוכים או הפקדות חד־פעמיות - והכסף שומר על ערכו הודות להצמדה למדד.

הסכום שתחסכו ב"יתרון דירה" גדל וגדל - וכבר בעוד 5 שנים תוכלו להעמידו לרשות ילדיכם.

בנק דיסקונט לישראל בע"מ | בנק ברקליס דיסקונט בע"מ

קשקשת 1936

הפעל את דמיונך ונסה למצוא כותרת מתאימה לציור שלמטה. שתכיר מה אתה רואה בו. הצעות לכותרות יש לשלוח לפי הכתובת: ת.ד. 136, תל־אביב, עבור „קשקשת". ההכרות הקולעות ביותר תפורסמנה.

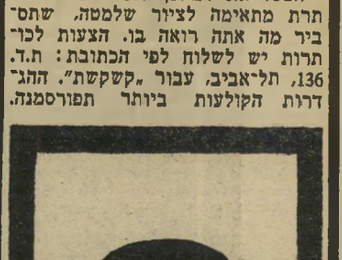

קשקשת 1934

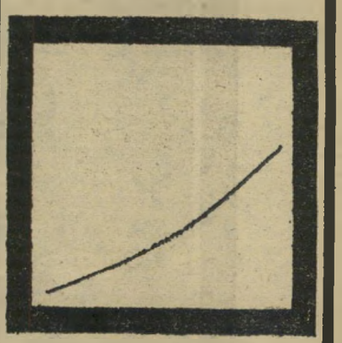

● גבול חביטחון.
יצחק שביב, אסף שמחוני 5, נתניה

● שרידיו של מהלך על חבל.
דני גספר, רח' רישפון 240 ב', נאות־אפקה

● אחד מחבלי הלידה של כניסת המפד"ל לממשלה.
י. זורקין, ירושלים

● צילום מקרוב של חבל הרטייה של משה דיין על קרחתו.
ניסן אלרואי, תל־אביב

● ההוכחה לאקסיומה: דרך שתי נקודות עובר גם קו עקום אחד.
מיכל אלפנדרי, בת־ים

בעלי התשובות שתפורסמנה יזכו בכרטיס כניסה זוגי לקולנוע דרייב־אין תל־אביב, קולנוע המכוניות היחיד בישראל.

השבוע ב„דרייב־אין"
הצגה ראשונה 7.15,
האגדה המוסיקלית
„הקוסם מארץ עוץ"
הצגה שניה 9.45
„חבר מרעים"

בסיטונות

● שמלות הריון
● מכנסי הריון
● טוניקות הריון
● חליפות הריון

כהן מודל

תל־אביב, רח' נחלת בנימין 4, קומה ב', דרך החצר
פתוח עד 7 בערב
(סגור בשעות 4—2)
להזמנות ע"י סוכן: טל. 50344, ת"א

תמרורים

נישאה. שחקנית־הקולנוע והבדרנית **לייזה מינלי** (28), למפיק **ג'ק חיילי הבן** (41), שהיה אישהפה בסרט הקוסם מארץ עוץ. אלו הם נישואיו הראשונים של הילי, השניים של לייזה מינלי, שהתגרשה לא־מכבר מבעלה, הרופא האוסטרלי **פיטר אדאן.** טכס־הנישואין התקיים בכנסייה פרסביטריאנית בסנטה־ברברה, קליפורניה.

נישא. שדרן גלי צה"ל ומגיש תוכנית לנוער בטלוויזיה עלמה עזרת־הפקה בשידורי־ישראל, **עודד בן־עמי** (23), **לאורנה יער,** טכס־החתונה, שהתקיים באולם בית החייל בתל־אביב, זימן למקום את מנהלי שתי תחנות־השידור, שדרנים, מפיקים ועורכי־תוכניות.

עומדת להתגרש. שחקנית־הקולנוע ובת־זוגו של **רוג'ר מור** ל־סרט חייה ותן למות **ג'ין סיימור,** שנפרדה מבעלה המפיק **מיכאל אטנבורו,** בנו של שחקן־הקולנוע והבמאי **ריצ'ארד אטנבורו.** עברה להתגורר בדירה נפרדת.

נולד. לקונסול־הכבוד של שבדיה והולנד בישראל ומנהל מלון מלכת שבא באילת, **ג'קי פריאל** (41), נכד ראשון. פריאל שהוא אב לשני בנים, ואשר בכורו **דודו** ורעייתו **זיוה** הם שהפכו אותו לסב מאושר, הניף את דגלי שבדיה והולנד אל ראש התורן ברגע היוודע לו על הולדת הנכד.

הוענקה. מדליית־זהב על הישגיו בתחום ניתוחי־הלב והקארדיולוגיה לפרופסור **מוריס לוי,** מבית־החולים בילינסון בפתח־תקווה. את המדלייה, שהוענקה ל־

רובינא
יום הולדת

לוי
מדלייה

פרופסור לוי ולעוד שישה רופאים מכל העולם, קיבל הפרופסור בקונגרס בינלאומי לקארדיולוגיה, שהתקיים בראשית החודש בבואנוס־איירס בירת ארגנטינה.

נחוג. יום־הולדתה ה־40 של כוכבת־הקולנוע הצרפתיה **ברוז'יט ברדו,** ש־החלה את הקאריירה שלה בשנת 1952, ומאז הופיעה ביותר מחמישים סרטים. את יום־הולדתה בילתה השחקנית היסהפייה בחברת ידידה הנוכחי, הסטודנט לרפואה **דורן וורנ'ס** בן ה־28.

נחוג. יום־הולדתה ה־85 של הגברת הראשונה של התיאטרון העברי, **חנה רובינא.** הגברת רובינא סירבה להיענות להצעת מוקירה לחגוג את יום־הולדתה באירוע סומבי, הסתפקה בהרמת כוסית על בימת החורות על מחזהו החדש של **ניסים אלוני,** אדיפוס, בו היא משתתפת.

נחוג. יום הולדתו ה־80 של **בנו כהן,** שנימנה בזמנו עם מנהיגי תנועת הנוער הציוני בגרמניה, בלאו־וייס. בין השנים 1933—1939 היה הכוח הדינאמי שהפך את ההסתדרות הציונית בגרמניה לגורם רב־עוצמה. עם עלייתו ארצה היה פעיל במיפלגה הפרוגרסיבית, ועם איחוד זה של זו עם הציונים הכלליים במיפלגה הליברלית, נבחר מטעמה כחבר הכנסת ה־חמישית (1965—1961). כמישפטן שימש מראשית שנות ה־50' כיושב־ראש בית־הדין המישמעתי שליד נציבות שירות־המדינה, והירצה שנים רבות בבית־הספר למישפט וכלכלה בתל־אביב. היה עד ב־מישפט אייכמן.

מונה. כדובר וקצין יחסי־הציבור של מישטרת מחוז תל־אביב, רב־פקד **משה שרף,** במקומו של סגן־ניצב **עמוס אריכא,** אשר יצא לחופשה ממושכת. שרף, מוותיקי הקצינים במישטרת מחוז תל־אביב, שירת עד לעת האחרונה כקצין בכיר באגף החקירות של מישטרת המחוז, ולפניכן במטה הארצי.

עירנות רוחנית תאפשר לך להתגבר על כל מיני התנגדויות צפויות ובלתי צפויות. רעיון מבריק, אם יבוסס על־ידי תיכנון לעומק, עשוי לעצב את עמדתך החיבורית בצורה ובמידה בתן טרם נתנסית. זהו שבוע טוב לביקור אצל חתורפרת או בתצוגות אופנה. אל תסמוך על ידידים. עשה את חכל בכוחות עצמך.

* * *

צורת הדיבור הברורה והמרשימה שלך בימים אלה, תזכה אותך בית־רון ובכושר לשכנע את־רים לרעיונותיך הבאים עכשיו לידי ביטוי מעשי, בתנאי שאתה מאמין בהם בלב שלם. ידיעה ממזל תאומים שתפגוש עשוייה להיות לך אשת שיחה מעניינת. אתה עלול להיסחף בשיחותיך על דת ומוסר ולהיצור בה את הרושם של מטיף דתי, המנסה לחנך את כל הסובבים אותו לערכים נעלים. זהו הזמן להיערכות לקראת העתיד.

* * *

צפוי לכם שבוע מעניין וסוער, הן מבחינה פיזנאנסית והן מבחינה רומנטית. אפשר שתעשו כסף בעזרת או כתוצאה מביקור רומנטי ואפשר שחרפת־קאה רומנטית תעלה לכם בכסף רב. השתדל לא לחמר ולא לסכן כספך שלא לצורך, כי תיגרר להוצאות כספיות.

עצבים חזקים! זה מה שאתה צריך השבוע. שב על אחוריך וחכה. השתדל לא לקפוץ מעל לקורקבן. השתמש במה שיש לך, אחרת תגיע למצב ממנו לא תצא בקלות. חסוך לשעת צרה, כי היא עומדת בפתח. ומי הוא החכם אם לא זה הרואה את הנולד? בת סרטן, לך מראים הכוכבים שבוע של אהבה ובילויים רבים. אך המוזנח „אהבה" איננו בהכרח אותו מושג שאת מתכוונת אליו. בת סרטן, היזהרי!

* * *

זהו שבוע הממזג את חמיסטורין של חייך הרוחניים עם כמה וכמה חישגים מוחשיים ביותר. שבוע טוב, במה שנוגע לחימורי־טוטו ומיס, לעיסקי־מניות או להימורי־אהבה. זהו השבוע בו מוטב לחיפגש עם זרות מאשר עם ידידות מוכרות, בו כדאי ללכת בשבילים לא ידועים, ולטייל במקומות לא כל־כך מוכרים. אלה המגזעים בלבם: יזהרו נא במיוחד, השבוע, מצב מצויין שורר בקרב המישפחה.

* * *

הענינה הגדולה שעלתה והוסרה מעליך, עדיין מאפשרת לך לזוז בחופשיות הרצוייה לבני מזל בתולה אופיריים. על כן דע לקחת את הכל בשקט, בשלווה יחסית, וללא חיפזון. זהו שבוע של תיכנון ושל זיכרון, שבוע של עבודת־בית ולא של ביצוע־חוץ. ידידים רבים יפקדו את ביתך.

את נמצאת — כרגיל — על פרשת־דרכים. אלא שהפעם לא תוכלי לשבת בחיבוק ידיים. הוא ידרוש ממך צעדים נימרצים, ועצם הדרישה הזאת תדרבן אותך לעשות דברים שישנו את כל חייך. בן מאזניים: אל תסתבך, דוקא עכשיו. אתה זקוק לכל חושיך. זהו שבוע קשה, אם כי לא מסוכן ולא תהיה כל־כך עצמאי. היה זהיר!

* * *

אם תפקח עין ותתבונן חיטב באנשים ובאירועים הסובבים אותך, צפויים סיכויים לרומן נעים, או לקידום הקאריירה ו־המעמד החברתי. משאומתן שהתחלת בו לפני זמן מה, ושנראה לך בשלביו הראשונים כרפתקאה פזיזה, עשוי להתגלות השבוע כצעד נבון מאוד, מלחיב ומרתק. מה שחשוב עוד יותר — הוא יישא רווחים גדולים בעתיד. נסה לפתור עכשיו את הבעייה המישפחתית המציקה לך.

* * *

אל תעשה צעדים דראסטיים. חכה עוד קצת לפני שתבצע את החלטתך. בת קשת — לא תפגשי השבוע את נסיך החלומות, למרות שבסוף השבוע יהיה נדמה לך שפגשת. כדאי שתנצלי את השבוע כדי לשפר את הרפעתך. התחילי בדיאטה, פעתך. התחילי בדיאטה, שני את התיסרוקת, והיי יפה ככל שתוכלי.

* * *

תקופת האושר בה את מצוייה נמשכת — אם כי ענני־סערה קטנים מופיעים באופק, בצורת התחייבויות עבודה, פגישות עם נושים או מריבות עם ידידות טובות במיוחד. אך אל דאגה, עם רצון עז את עשוייה לצאת מכל זה בשלום. אם את עוסקת בשני רומנים מקבילים — דעי לגמור עם אחד מהם, או לפחות לחסוות אותו, כך שלא יגרום להתפוררות כל החבילה ולא תצאי קרחת מכאן ומכאן. זהו חודש מסובך ומוטב שתתחילי אותו ברגל ימין. לבשי אדום!

* * *

הוריכוחים והמריבות שאתה שותף להם לא יעזרו להפגת המתח, אלא רק יגרמו לך לדפרסיה. במיוחד הימנע מאי־נעימויות עד יום ראשון, אז תתחיל להרגיש בהפגת המתח. התאזר בהרבה סבלנות. לך לראות סרט טוב, רצוי, לבד, או עם חברה, ותיווכח שצפוייה לך הנאה בלתי רגילה.

* * *

הגירעון הכספי לא מוצא השבוע פיתרון, ובכלל, יהיה זה שבוע איטי, חסר־קצב, וקצת משעמם. זה לטובה: נצל אותו לאגירת כוח לקראת הבאות, מאחר והחודש ידרוש את כל כושר חניתוח האינטלקטואלי שלך, בתוספת למידה לא מבוטלת של אומץ־לב. עד כמה שתוכל, התרחק מאלימות ותתרכז בצד העיוני של החיים. בת דגים: אחבה גדולה — תתחיל בסוף שבוע זה להאיר את דרכך.

במדינה

פשעים

בציפורני הסרסור והפרוצה

אשה נשואה שרכה עם בעלה, סיפרה שנפלה לידיהם של סרסור ופרוצה, שפיתו אותה לעסוק בזנות

הלקוח שילם לבעלי־הבית כפי שנדרש ממנו, ונכנס לחדרה של היצאנית, לגבות את התמורה. אך כאשר נסגרה הדלת מ־אחוריו, גילה האיש בתוך החדר אשה אומללה, שפרצה בבכי למראהו.

היא סיפרה לו שהיא אשה נשואה, שרבה עם בעלה ועזבה את ביתה. היא סיפרה כי הסתובבה ברחובות, וכאשר גברה עליה עייפותה נענתה להצעתה של אשה צעירה, שפנתה אליה והבטיחה ל־העניק לה מקום־לינה.

פרוצה בעל־כורחה. אך במהרה גילתה כי לאותו בית היו באים גברים, לקבל אהבה תמורת כסף. האשה הצעירה בעלת הדירה, רוחמה כהן, הביאה גם אל ה„דירת" החדשה שלה לקוחות כאלה, ואילצה אותה לשכב איתם. לרוחמה היה גם שותף. גבר צעיר, שחרחר.

לאחר שסיפרה את כל זאת לאיש, ביקשה ה„יצאנית" המאולצת מן הלקוח שלה, ש־ייגש למישטרה ויבקש שיבואו לשחרר אותה מידי הסרסור והפרוצה שבציפור־ניהם נפלה. היא אמרה לו שהשניים שומ־רים עליה, והיא אינה יכולה לצאת מן הבית.

הלקוח רץ למישטרה וסיפר את סיפורה של האשה. מייד יצאו שוטרים אל הבית, פרצו לתוכו, שיחררו את האשה הנשואה ועצרו בו־במקום את רוחמה כהן ואת שותפה, נחמיה מדואר.

שותפה של רוחמה נאבק קשות עם השוטרים, וכתוצאה מכך נותרו על גופו סימנים ברורים. לאחר מעשה ניסה לשכנע את שופט־השלום אריה אבן־ארי, כי נפל קורבן לניקמתם של השוטרים, כי חוא חף מפשע, כי מעולם לא שידל את האשה הנשואה לעסוק בזנות, ובכלל — אין לו מושג מה רוצים ממנו. סתם נטפלו אליו, וסתם חיכו אותו.

רוחמה כהן סיפרה לבית־המישפט, כי פגשה את האשה הצעירת ברחוב, כשזו מחכה ל„טרמפ". „לקחתי אותה אלי הביתה, ואז היא גילתה לי שיש לה בבית שלה שני ילדים," סיפרה רוחמה. „אז לקחתי אותה אצלי, כדי שתעבוד בבית."

כולם פרצו בצחוק. אלא שחיא לא פירטה, לאיזו עבודה בדיוק חיתה הכוונה. המישטרה ביקשה להאריך את מעצרם של שני החשודים ב־15 יום, והשופט העניק לה 10 ימים להשלמת החקירה.

בשמעה את הפסק, חטיחה רוחמת כהן בזעם לעבר חשופט: „בשביל מת 10 ימים?! ואחר־כך אתם עוד מתפלאים שהמישטרה דוחפת את האנשים להיות עבריינים!"

כל הנוכחים באולם, עצורים כשוטרים, פרצו בצחוק מתגלגל.

מישפט

המערב־הפרוע ברמת־אילן

קרבות־יריות, חיסולי־חשבונות, נשק חם ומצבורי־תחמושת — ליד אוניברסיטת בר־אילן

שני אנשי המישמר האזרחי, שפסעו להם לתומם, בעיניים פקוחות ובאוזניים כרויות, ברחובותיה של שכונת רמת־אילן, קפאו על מקומם. מעבר לעיקול הכביש הגיחה לפתע מכונית, וקרבה לעברם ב־מהירות עצומה.

„עצור!" קרא אחד מאנשי חוליית־המישמר לשעבר הנהג. אך זה אפילו לא האט. המכונית חלפה על־פניהם כאילו לא היו שם כלל. אנשי המישמר האזרחי דרכו את נישקם מייד, וירו בעיקבות המכונית הנמלטת.

היה זה בשעות הבוקר של יום השישי לפני שבועיים, המכונית נעלמה במהירות ברחובותיה המפותלים של השכונה, ה־סמוכה לאוניברסיטת בר־אילן.

לפני כחודש, ירו אנשי כנופיה מקומית על מתחריהם, אנשי כנופיה מקומית ירי־בה, ומאז היתה המישטרה מחפשת אחר דני דדון, שהפך חשוד בהחזקת ובשימוש בנשק חם לצורך חיסול־חשבונות.

אלא שהפעם, האיר המזל פנים לאנשי־החוק. מייד אחרי שאזרחים דיווחו ל־מישטרה על תקרית היריות של אנשי המישמר־האזרחי, גילו החוקרים בתוך סרדס, הסמוך לאוניברסיטה, מכונית נטו־שה. היתה זו המכונית שבעיקבותיה נורו היריות.

בתוך המכונית נתגלה שלל רב: תת־מיקלע עוזי, ומחסניות־תחמושת. מאותו מקום הוביל גשש מישטרתי את החוקרים אל מיצבור־נשק ממשי, לא הרחק מן המכונית. במיצבור נמצאו תת־מיקלעים עוזי, 16 מחסניות, רובה קארל־גוסטב רובת־סער מסוג קלאצ'ניקוב, 500 כדורים ועוד, מכל טוב.

צעירים ניסים הלפרין, משה הלפרין ודויד בתחילת חשבוע שעבר חובאו בפני שופט חשלום בתל־אביב, אריה אבן־ארי, ח־עזרא, כשזה האחרון מוכר גם כידידו של דני דדון, אותו מחפשת המישטרה כבר מזמן.

חוקרי־המישטרה טענו בפני השופט, כי שניים מן העצורים מתגוררים בקירבת־מקום לנקודה בה נתגלה מיצבור־הנשק.

(חמשך בעמוד 36)

דויד עזרא, משה הלפרין, וניסים הלפרין (עומדים) בכיתמ"ש ירושת ליד האוניברסיטה

קולנוע

סרטים

מותו של עולם המחר

בשנת 1990 פושטת החברה התעשייתית הקאפיטליסטית את הרגל, סופית, אחרי שנות גסיסה ארוכות. קומץ מדענים ואנשי־רוח מובחרים מקימים לעצמם קומונה מוגנת מפני כל השפעות חיצוניות. הם משתמשים בשיכלולים המדעיים המתקדמים ביותר, לנוחותם.

הקומונה, המכונה וורטקס (VORTEX — כינוי בלטינית למרכז־של־מערבולת), ממוקמת על שפת אגם, בעמק מוריק ו־יפהפה, ואמורה לשמש מחסן לכל הידע האנושי באשר הוא. תושביה אינם מיז־דקנים לעולם, הם גילו את סוד חיי־הנצח, וכולם בשנות ה־20 לחייהם. כולם חוץ מן ה„כופרים,“ אותם עבריינים קבועים על חוקי הוורטקס, שעונשם הוא — ה־זיקנה.

ככל שמעשיהם חמורים יותר, כך עולה מיספר השנים המתווסף לגילם. הם מהווים בוורטקס קהילה ממורמרת של ישישים חמוצי־פנים, שנידונו לחיי־נצח כזקנים.

כזה הוא הבסיס לסרט חדש בתחום המדע־הבידיוני, המכה עתה גלים רבים בעולם, סרט שיוצג בקרוב גם בארץ. שמו זארדוז והוא, כולו, יציר־דימיונו של ג'ון

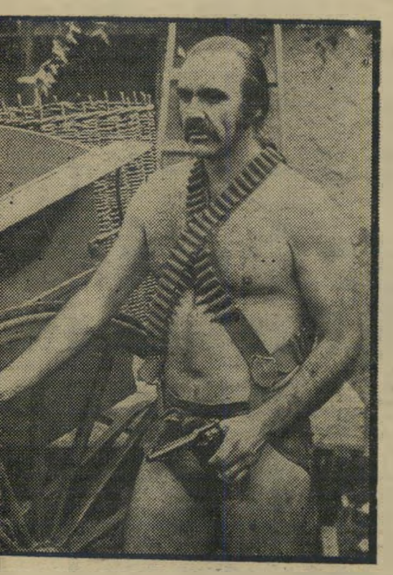

קונדי

שון קונרי בתפקיד המחסל „זד“, חריג הפורץ אל ער־לם הוורטקס המשוכלל, ומביא לשם משב רוח אנושי. תכונותיו החיצוניות, מוצאו העממי ורגישותו הרבה התאימו לתפקידו.

(גברים במלכודת) בורמן, שכתב את ה־תסריט, ביים והפיק את הסרט.

על יסוד רעיון הוורטקס, המשיך בורמן ובנה סיפור שלם, שככל סיפור מדע־בידיוני מתרחש בעתיד, אבל ליקחו מת־אים להווה.

חסל סדר מין. עלילת הסרט מתחילה בשנת 2293. הוורטקס הוא בן 300 שנים. תושביו, שאינם צריכים עוד לדאוג לקיום המין האנושי, מאבדים כל עניין במין. הם קשורים, בעזרת גבישים המושתלים ב־מוחם, למחשב מרכזי אחד, ודרכו מצביעים על כל החלטה העומדת לדיון לגבי ניהול הוורטקס.

המכונות מספקות להם את כל רצונם, הם חסרי־תוחלת ורכרוכיים. חלקם שקעו באפאתיה מוחלטת, אדישים לכל הקורה סביבם, קיומם מובטח על־ידי שאר חברי הוורטקס. הדמוקרטיה מושלמת, אין בתי־סוהר (העונש הוא הזיקנה), והבילוי ה־יחידי הוא מדיטציות, שקיעה בחוץ בעיות רוחניות אבסטרקטיות.

המוות אינו מהווה כל סכנה. הוא בפירוש אסור על תושבי הוורטקס, ואם קורה שאחד מהם מת בטעות, הרי כל אישיותו, הרשומה במחשב, וכל אברי גופו, ניתנים לשיחזור ולהחזרה־לחיים בשלמותם.

זארדוז — האל הפיקטיבי. מהות לוורטקס, שוכנות האדמות החיצוניות. שם שוכנים הפראים, השרידים האחרונים של העולם שניכחד, החיים בסביבה מזוהמת ובתנאים פרימיטיביים. עליהם שולטים ה־מחסלים, גזע אנושי קצת יותר משופר,

רוי שיידר והבלש: שוטרים עצמאיים

חוק נוחוץ לחוק

בולשת ניו־יורק 7 (תל־אביב, תל־אביב, ארצות־הברית) — עוד אחד מסידרת הסרטים על שוטרים עצמאיים הלוקחים את היוזמה בידיים, ונלחמים בפשע בדרכים שאינן כתובות בחוק. הפעם, מאחר שהבמאי הוא פיל ד'אנתוני (המפיק של בוליט והקשר הצרפתי), מסמר הסרט הוא מירדף מכוניות מטורף לחלוטין, המסתיים באורח עוצר־נשימה. אלא שזה גם הקטע המרתק היחידי בסרט, אשר בשאר חלקיו חוזר על שיגרות ודפוסים מקובלים, בכל מה שקשור ליחסים בין המישטרה לעולם התחתון, או ליחסים בין כנופיות שונות של אירגוני הפשע.

העלילה מתרכזת סביב פרשת סחיטה מכמה סנדקים שמנים בניו־יורק, סחיטה הנעשית על־ידי פושעים המתחזים כבלשים. העולם התחתון מגיב כדרכו, ואחד מבחורי יחידת משטרה מיוחדת־במינה (בולשת 7), נהרג כתוצאה מכך. חבריו־ליחידה הופכים את המשך החקירה לנקמה אישית, והמשך הוא סידרה של פעולות אלימות ושקשוחות, המש־תדלות כמיטב יכולתן להאפיל עוד קצת, על מה שנעשה עד היום על הבד.

אלא שהעניין כולו נראה מיכני לחלוטין. הדמויות אינן מעוררות כל רושם שהוא, כולן גם־יחד מכונות־הרג משומנות. הניסיונות הקלושים לעורר השתתפות־בצער, או הזדהות, נכשלים לכל אורך הסרט, ובסופו של דבר, זה לא חרבה יותר מכל פרק בסידרת־פשע בטלוויזיה (פרט למירדף שהוזכר). וגם זאת, רק תודות לעריכה דינמית של ג'רי גרינברג, שזכה בזמנו לפרס אוסקר עבור הקשר הצרפתי.

בורשטיין ובלייר: על רמת הקהל

הנוגעיל ו/או המוצחיק

מגרש השדים (אסתר ולימור, תל־אביב, ארצות־הברית) — אחרי כל המהומה שקמה סביב סרט זה, אין תרבה מה להוסיף על הנושא או הסצינות המרעישות שלו. מי שמאמין בשדים ורוחות, ומחפש בעולם הניסתר פיתרונות למה שלא מובן לו בעולם הנראה־לעין, אולי ייבחל עד צאת נשמתו. בעיני אחרים עשוי הסרט לעורר תגובה שבין חיוך לגיחוך, מה־עוד שגלגול מאוחר זה של „הדיבוק“ טובל במיסטיקה קאתולית, וקשה לו לצופה הישראלי להתרגש, שעה ששני ישועים מצווים על השטן שייטוש גופה של נערה „בשם ישו הנוצרי.“

המעשה בבתה של שחקנית, שהשטן נכנס לגופה, ומאמציהם של שני אנשי הכנסייה לגרשו משם, לקוחים כידוע מתוך רב־מכר שהופיע גם בעברית, ורב־מכר זה מבוסס על מיקרה שאירע לפני כ־25 שנים במדינת מרילנד. הספר, כמו הסרט, נמכר בעיקר תודות למשיכה חקיימת באדם אל דברים שהם למעלה מבינתו.

אולם, למען האמת, מה שהיה מעניין בספר יותר מן האוננות עם הצלב, מניבול־הפה ומצריחות־האימים היה דווקא תיאור חייהם ומינהגיהם של הישועים המכונים לא־פעם, בשל התנהגותם החופשית, „הגייס החמישי של הכנסייה“. מזה לא נותר בסרט מאומה. ואם הרבדים השונים חנוצרים בתוך תת־ההכרה של הילדה אכן עוררו עניין כלשהו במקור, בספר, הרי על הבד הם נרמזים רק בקושי.

אשר לטכניקה הקולנועית, אם מתבוננים בסרט בעיני כופר (בשדים ורוחות) ניראים אפקטים רבים מלאכותיים. הפרולוג, בחפירות הארכיאולוגיות בעיראק, הוא ארוך ומייגע, כאילו רצה פרידקין, שהצטיין עד חיום כבמאי דינמי חריף, להוכיח שגם הוא יכול להיות ברגמן קטן בסמלים ובסיוטים.

ברידג'ס ובראון: רחוקים מאגדה

אקדוחנים בחיתולים

חבר מרעים (דרייב־אין, תל־אביב, ארצות־הברית) — מערבון יוצא־דופן זה אינו מתרחש בעצם במערב, אלא בדרך אליו ממדינות החוף המזרחי, בתן משתוללת מילחמת הצפון נגד הדרום. גיבורי הסרט אינם מבוגרים הנלחמים על עקרונות, אלא קבוצת נערים, תוצר־שוליים של כל מילחמה, חיים מכל הבא ליד ומסווים את תמימותם הרבה מאחרי חזית נוקשה.

לכאורה, עוד כנופייה של פושעים צעירים. למעשה, אלה עדיין ילדים, המנפנפים באקדחים, אבל נגעלים עד־מוות למראה פשיטת עורה של ארנבת, ורועדים מפחד למראה ביריון אמיתי אחד. הם כולם בורחים מן היישוב המסודר, מסימסמאות המילחמה ומן העולם הממוסד, אל המערב הנראה בעיניהם כחלום ורוד של אושר, ובעיקר עושר.

העולם בתוכו הם נעים הוא קשוח ואכזרי, חסר אמון ואמות־מידה מוסריות, עולם רחוק מכל האידיאלים והמי־תוסים הנפלאים שאופפים מארבונים בדרך־כלל. חייו של אדם אינם נחשבים אף כקליפת השום, וקיטעי הפעילות בסרט הם מדכאים או מגוחכים, אבל לעולם־לא מרוממים, כפי שמקובל במסורת המערבונית הטובה והישנה. תחושת אמינות זו יש לזקוף לזכות התסריט של רוברט בנטון ודיוויד ניומן (מחברי בוני וקלייד), שהזריקו לכל־הסיפור חומור מר ואנושי, שהוא מצחיק בעצם רק ממבט ראשון.

בנטון, שאף ביים את הסרט, הביא את שחקניו הצעי־רים, ובראשם ג'ף (הצגת הקולנוע האחרונה) בריג'ס ובארי בראון, לדרגת הזדהות בלתי־רגילה עם דמויותיהם, הוא ניצל את גווני החום־אדום של הסתיו ואת קדרות המרחבים בעונה זו, כתוספת לאווירת הסרט, ונמנע בכוונה מאמירת דברים מפורשים. אבל כשיוצאים מן הסרט, אי־אפשר שלא להרהר בפני העולם, שלא השתנו כל כך בנופם האנושי, המוריש מסורת של אלימות וחלומות על ממון מדור לדור, ועל התהום הנצחית המפרידה בין אלה שיש להם, והם מגינים על רכושם בכל מחיר, לבין אלה שאין להם ורודפים אחרי רכוש בכל מחיר. בקיצור — סרט שכדאי לראותו.

„זארדוז":

עולם המחר: עלילת הסרט „זארדוז" מתחילה בשנת 2293 ומיתרחשת בעולם „הוורטקס" שהוא קומונה שהוקמה על ידי מדענים ניבחרים לבני אדם עליונים השומרים על נעורי נצח. אין בה אלימות ואין אפלייה. „זארדוז" הוא האל הפיקטיבי שהמציאו בני עולם סגור זה. זד, הגיבור שנולד מזיווג של בן עולם זה עם בת גזע המחסלים, מיתקומם נגדו כשהוא מקרין בפני מאמיניו חזיונות ארוטיים המשרדרים בם יצרים מיניים שאבדו מן העולם מזה 300 שנה ויותר.

הדואג להעביד את הפראים ולהעביר את תוצרתם לוורטקס. הם גם ממונים על הגבלת התרבותם של הפראים, ומחסלים מייד כל נטייה לילודה מוגברת, העלולה להוביל להתפוצצות אוכלוסין.

„כדור־אקדח טוב מזרע," מטיפים ה־מחסלים לפראים לפי תורתו של זארדוז, האל הפיקטיבי שהמציאו בני הוורטקס על־מנת להפחיד את תושבי האדמות ה־חיצוניות. זוהי מסיכה כפולה המקשטת את פני המחסלים, ובדגם גדול יותר היא מעופפת מעל האדמות זאף מובילה תוצרת מהם אל הוורטקס.

המין החזק: חנשים. אל תוך עולם מסודר זה מופיע חריג. שמו זד, הוא אחד

רמפלינג השחקנית הבריטית שרלוט רמפלינג, יריבתו של זד, בתחילת הסרט ובת זוגו בסופו. היום, אחת השחקניות המבוקשות.

המחסלים, תוצאת משופרת של ניסיונות־הזדווגות שעשה אחד מבני הוורטקס. הוא ניחן בכישורים שיכליים וגופניים שהם מעל הממוצע. בסופו של דבר, הוא יפרוץ אל הוורטקס, ויביא לשם משב־רוח אנושי שניטל מתושביו. זיכרונותיו האירוטיים של זד, המוקרנים בפניהם על מסכים, מעוררים יצרים ישנים שנעלמו מהם.

הכמיהה למוות, מיתפרצת בלב כמה מן התושבים. הצורך ליצור ולהזריע את מעגל החיים למתכונתו הטבעית, לידה, חיים ו־מוות, מתעורר שוב בוורטקס, ובעיקר ב־נשים שבו, אשר הפכו למין החזק, בהתגוון כוחם של הגברים. אשה אחת מצילה את זד מפני הכחדה כשהוא פורץ לוורטקס; אשה שנייה עוזרת לו במילחמתו, ושלישית הופכת בסופו של דבר להיות בת־זוגו, לקראת עולם שונה שייוולד מהתנגשות זו בין שני הקצוות.

תוצאת השובע — ניוון העולם.

אומנם, כל זה מתרחש בעתיד, אבל קל מאד להבחין מה יש לו לומר בהווה. חברות מתוחכמות הסוגרות את עצמן מפני השפעות זרות קיימות כבר היום. הניוון, שהוא תוצאה של שובע־יתר, מעסיק כבר היום סוציולוגים בכל העולם, ולחלוקות החברתיות שב„זארדוז" יש הקבלות מ־שיות גם בעולמנו.

השיכלולים הקיימים בוורטקס, הם כולם בתחום השגתו של האדם כבר עתה. מדע־נים טוענים כי מי שיחיה עד שנת 2000, טובים סיכויו להגיע לחיי־נצח. השליטה במזג־האוויר (בוורטקס — תמיד אביב) ופיתוח המחשבים, גם אלה אינם נראים היום דימיוניים במיוחד. והמסקנה שעתידו של העולם יכול להיות רק במיזוג שבין מעמדות שונים, ובשיתוף־פעולה ביניהם, הפך מסקנת־קבע של מרבית הפוטורולוגים (מדעני העתיד).

בורמן, שהוא חסיד גדול של סיפרי המדע־הבידיוני שאב, אומנם, השראה מ־רבים אחרים. אפשר למצוא כאן עיקבות של האכסלי (עולם חדש אמיץ), בראדבורי, וונגאט ורבים אחרים, בתוספת העוצמה החזותית שאיפיינה כבר את סרטיו הקוד־מים. בעזרתו של ג'וספרי אנסוורת, הצלם של קברט ואודיסיאה בחלל, השיג אפקטים מרשימים, בתקציב קטן יחסית, כשהוא משתמש בעדשות מיוחדות בפריזמות, ב־מראות ומראות כפולות, כדי להדגיש את ההבדלים שבין הוורטקס לבין האדמות החיצוניות.

מדינה אוטופית ופירושה: מוות.

„אם יש לקח כלשהו בסרט זה," אומר בורמן, „הוא שעולם־העתיד המתוכנן עבו־רנו עשוי לכלול בתוכו השלכות בלתי־צפויות." הוורטקס, מדינה אוטופית מוש־למת שאין בה אלימות, אין בה אפליה, כולם בה צימחוניים, קשורים רוחנית זה לזה (בעזרת מחשב), וכולם שווים לגמרי, הוא בכל זאת חברה מתה, שאיש אינו נולד ואיש אינו מת בה. שום דבר לא נוצר ודבר אינו חולף לאיבוד. חברה כזו, סופה שתיכחד."

זארדוז הוא גם תיאור פשיטת־הרגל של דת אוטוקרטית. בורמן, חניך הישו־עים, מקומם את גיבורו, זד, נגד האל זארדוז, סמל הסמכות שנוצרה כדי לרדות ולהטיל אימה. „אבל אין זה סרט אנטי־דתי," אומר בורמן, „משום שבסופו של דבר, זהו סרט על העימות בין מחיגיון והאינסטינקט, בין הרוח לגוף, והרי כל דת אמיתית מנסה למצוא פיתרון לעימות זה."

המחסל: שון קונרי. אשר לשחקנים בסרט, בורמן מודה היום שהיה בר־מזל. „פעמים רבות אתה כותב תסריט, ורואה בדמיונך דמות מוגדרת מאוד של שחקן, לתפקיד הראשי. אבל כשאתה מגיע לשלבי הצילום מסתבר פתאום, שהשחקן קשור בחוזים קודמים, שהסיפור אולי אינו מוצא חן בעיניו, ואז מתחילות הפשרות, כשאתה צריך להסתפק במי שמתאים בערך."

בסרט זה, לא קרו תקריות כאלו. בשון קונרי מצא בורמן בדיוק את משאת־נפשו, איש שבחיצוניותו מתאים לתפקיד המחסל זד; שמוצאו, ממישפחת פועלים אירית־סקוטית, מעניק לו את הרקע ה־עממי הדרוש, ויחד עם זאת הוא ניחן ב־רגישות שנידרשה כדי להבין את כל כוונות התסריט.

שארלוט רמפלינג, יריבתו בתחילת ה־סרט ובת־זוגו בסופו, היא כיום אחת ה־שחקניות והמבוקשות בעולם, ושרה קס־טלמן, המדענית שמצילה את חייו של זד, היא שחקנית־במה מפורסמת מאוד ב־אנגליה.

מי שאוהב לתדביק תוויות על סרטים ולהיפטר בנקל מכל חובה לרדת לעומקם, יכנה ודאי את זארדוז סיפור מדע־בידיוני נוסף, וזהו. (שמו של הסרט, אגב, הוא וריאציה על הקוסם מארץ עוץ, **באנגלית** — ויזארד אוף אוז).

מי שיתעמק יותר, יוכל למצוא משל רב־השלכות על ימינו, שאחד מלקחיו הלא־מבוטלים ה"א כדברי בורמן: „כאשר בני־אדם שוכחים את טעם המוות, הם מאבדים את טעם החיים."

תדריך

תל־אביב

★★★★ **הזיכיה הגדולה** (סטודיו, צרפת) — חברת השובע מתפקעת, ולכה למעשה, ממין ואוכל בכמויות גדולות מכפי שהיא יכולה לעכל. סאטירה חברתית פרו־עה ואכזרית של מארקו פררי, עם כמה מהשחקנים הגדולים של אירופה (מאסטרו־יאני, טוניאצי, נוארה ופיקולי).

★★★★ **כוכב הספרא** (תכלת, צרפת) — סרט מצוייר למבוגרים, סיפור מדע־בידיוני על עימות בין חברה מתוחכמת לחברה שאפתנית. הסיום תמים בהומניזם שבו, אבל האירים של רוּלאן טופור הם חווייה חד־פעמית.

הגזע החדש

תושבי עולם המחר, הוורטקס, חיים באפאתיה מוחלטת, כשמחוץ למדינתם מתקיימים הפראים, שרידי האנושות שניכחדה ובהם שולטים המחסלים, שהם גזע אנושי קצת יותר משופר שתפקידו להעביד את הפראים ולהעביר את תוצרתם לוורטקס. המחסלים עוטים מסיכות של האל זארדוז.

כתבה רביעית בסידרת דיוקנות פוליטיים מנקודת מבט אישית

ערק זחלאווי

בחג'גת חצי־יובל הכנסת: ריא נפגש עם ראשי המדינה

פ עם, בראשית היכרותנו, שאלתי את יוסף ריא היכן גולד.

„בעיירה קטנה שלא שמעת את שמה," השיב. „קוראים לה זחלה."

„זחלה?" קראתי, „מולדת הערק?"

הסברתי לו שבשביל בני דורי בארץ, השם זחלה מסמל את גן־עדן האבוד.

„ערק זחלאווי", תוצרת העיירה הלבנונית, הוא מלך־מלכי הערק. כל ישראלי, הזוכר את השם מלפני קום המדינה, רגיל לבטא אותו באנחה של געגועים, כאחד הדברים הבלתי־מושגים — עד בוא השלום.

כעבור כמה שבועות, הזמין אותי הביטוח לארוחת־ערב, עם שובו מביקור שיגרתי בלבנון. לפתע שם בקבוק־ענק על השולחן. קראתי את התווית הערבית: „ערק ערוס לבנוני, חברת ע'נטוס ואבו־רעד, טלפון 820561, זחלה, לבנון."

„זוהי מתנה מזחלה," אמר ריא בחיוך.

שתינו יחד מן המשקה החריף והזך.

מאז, בכל פעם שנסע לביקוריו התכופים בלבנון, הביא לי ערק זחלאווי. רק בעת תביקור האחרון חרג מכלל זה. כשיצא לפני חודש לביירות, כבר היתה בליבו החלטה נטושה להתפטר מתפקידו. בכנס הבישופים נאלץ להתגונן בלחט על עמדותיו. סביבו סערו הרוחות.

לא היה לו זמן לבקר בעיירת מולדתו, או לחשוב על ערק.

פיתגם אנגלי ישן אומר: „הפוליטיקה, כמו האהבה, יוצרת זיווגים מוזרים." אינך יכול לבחור לך את האנשים הצועדים לידך בהפגנה פוליטית. שותפות של השקפות או אינטרסים מקבצת יחד, לעיתים קרובות, אנשים שאינם אוהדים איש את רעהו, ולפעמים גם אנשים המתעבים זה את זה.

קוריוז בגלימה שחורה

ב זדמן לי בתקופות שונות, לשתף פעולה עם אנשים שעוררו בי אנטיפאטיה אישית עזה. לעומת זאת נאלצתי לא פעם לצאת למערכה פוליטית חריפה נגד אנשים שדווקא מצאו חן בעיני מבחינה אישית, אף שדיעותיהם מסכנות את עתיד המדינה. על כן למדתי להוקיר שבעתיים יחסים עם אנשים שעוררו בי סימפטיה פוליטית ואישית כאחת.

כזה היה הוד קדושתו, יוסוף ריא, הארכי־הגמון של עכו, חיפה, נצרת וכל הגליל.

מאת

אורי אבנרי

כיבדתי אותו כמנהיג פוליטי. מצאתי עניין בהשקפותיו הדתיות. למדתי להעריכו יותר ויותר ככן־אדם.

תחילה נראה לי כקוריוז. כימעט ואי־אפשר היה לסווגו. ערבי שנולד בלבנון, שחונך בפלשתינה (א"י), שגדל באמריקה, שהיה שותפו של מארטין לותר קינג במאבקים לזכויות הכושים באלאבאמה. אדם בגלימה שחורה, בעל ניצוץ של הומור בעיניו הממושקפות ותמונה של מרים הקדושה על חזהו. אדם שדיבר בסיגנון של דרשה קאתולית ונאום ציוני.

איך אוכלים דבר כזה?

קודמו בתפקיד, הארכיבישוף חכים, היה ציניקן גמור. הוא היה פוליטיקאי ערבי מהסוג הגרוע ביותר: פיקח, גמיש, משתף פעולה עם השילטון תמורת רווח אישי, טיפוס מובהק של קוויזלינג כנסייתי. לא האמנתי בישרו, ולא בזיקתו לצאן מרעיתו. נוכחתי לדעת שהוא משרת את השילטון בארץ, ומשמיץ את המדינה בחו"ל. בקיצור — פוליטיקאי ממולח ואיש־עסקים זריז בגלימה של איש־דת. אחרי כמה שיחות, ביתקתי כל מגע עימו.

איני אוהב אנשים כאלה כשהם יהודים. איני רואה כל צורך לאהוב אותם כשהם ערבים.

כשעבר חכים לביירות, הפך פטריארך וראש הכנסיה היוונית־קאתולית, ואימץ

ההפגנה בירושלים: ריא צועד בשורה הראשונה

מיכתב־הפרידה של
יוסוף ריא לידידיו

יקירי האחובים,

העובדה שאינני פונה אליכם במיכתב זה בשמו־תיכם, מהווה אות דווקא למידה גדולה יותר של אסירות־תודה. הבה נשמור בליבותינו את בושמה של הקירבה.

חב אני לכם ולידידי הגליל תודה מיוחדת, והס־בר. ויתרתי על תהילתי בהווה. מסרתי את כתב־הת־פטרותי מכהונת הארכיבישוף של עכו, חיפה, נצרת והגליל כולו. אך בכך נסתיימה רק צורה מסויימת של כהונה. צורה חדשה החלה כעת. אני חש בעימקי־ליבי, כי האל קורא לי להתייחדות ולתפילה.

אין בי חרטה. עליצות ממלאת את ליבי. תחושה של אושר אמיתי מרננת בי. מיזמור של שבח והערצה מבשם את חזוני החדש.

לפני שש שנים, כאשר בחר בי הסינוד של הבישו־פים המלכיתים* , נעניתי לקריאה ולאמון שנתנו בי בתחושות מעורבות של פחד, חוסר־ביטחון וחולשה. האחריות הכבדה עוררה בי חלחלה. היכולת לשרת את בני־האלוהים, ערבים ויהודים גם־יחד, היתה אתגר עצום שהבאיאני לידי התעלות־הנפש.

אותה התעלות חיתה בי במשך כל תקופת שש השנים של שירותי בכהונתי. מתוכה ליבלב חלום צנוע, כולן משל האל. בני־האדם, כל בני־האדם, קדושים הם, מקודשים וטובים. אך בני־האדם, כל בני־האדם, בני כל התרבויות וכל הדתות, זקוקים תמיד ל„הערבה.“ ה„העברה,“ או ה„המרה,“ היא פתיחות, הבנה, כבוד, ואפילו יראת־כבוד בנוכחותם ההדדית, ומחילה! זוהי ה„המרה„ אשר לה מטיפה הברית־החדשה. הבשורה העליונה חייבת להיות נר לרגלי האדם, ועמוד־העשן ההולך לפניו. ה„העברה“! ה„המרה“!

וכך השתדלתי להזדהות עם היהודים ועם הער־בים. זה אפשרי! סיבלותיהם ופחדיהם שלי היו אכז־בותיהם, וגם ניצחונותיהם ותיקוותיהם ושימחותיהם — גם שלי היו. כל הפותח ליבו לקראתם יוכל לראות, בפניו של כל אחד מהם, את פני האל. היהודים וה־ערבים רבגוניים הם, נדיבים ונכונים לאהוב ולתת. מחוננים הם בחמימותו של רחם־האם. הם חולקים עימך בנכונות גדולה את בתיהם, ואת ריגשותיהם ה־סמויים ביותר. אילו רק יכולנו ליצור הבנה גדולה יותר. ההבנה מוחה את החשד. כי־אז היתה האהבה מלבלבת ופורחת. אני ניסיתי זאת!

אהבתי גם את ארץ־הקודש. השתדלתי להביאכם לידי כך שתראוה, אתם, ידידי האהובים, אשר באתם לבקרני, אם בביתי או בדרכים ובנתיבות.

התעוררנו יחדיו, לא נוכח אבנים ומציבות, אלא נוכח האל. הוא הילך עימנו, שוחח עימנו, פקח את עינינו. כתלמידיו היינו: „הלא בוער היה לבבנו ב־קירבנו בדברו אלינו בדרך ויפתר לנו את הכתובים.“ (לוקס 24־32) שום מצבת־זיכרון או אתר ארכיאולוגי לא יוכלו להחיותנו כך. ומה יוכל להחיותנו? האווירה בה אפף עצמו ושאב והשיב עלינו. אותה אווירה היא!

„באתי לתת, וקיבלתי...“

החלום לחיות באורח שלם ומלא יותר את הברית אשר לה הקדשתי את כל מאודי.

באתי אל ארץ־הקודש כדי לתת. והנה! נדחמתי משפע הדברים שקיבלתי. באתי להעשיר ולטהר. והנה! אני הוא זה שהועשר וטוהר. אהבתי את מישפחת האל. היהודים והערבים גם־יחד — מישפחתו הם. אספתי אל ליבי את המוסלמי, הדרוזי, היהודי וה־נוצרי. כל מאמין ובלתי־מאמין, באותו חיבוק עצמו.

כמהתי לרחוץ את רגלי כולם ולאמצם אל ליבי, ולנסות להתיכם יחדיו, ללב אחד ונשמה אחת, ולחר־אות לכולם כיצד יוכלו לחיות יחדיו, לאהוב יחדיו ולראות את נוגה האל איש בפני רעהו.

האם לא זה היה חזונו של ישו בספר־הבשורה שלו?

והנה, בייעודי זה גם הצלחתי להפליא, וגם נכ־שלתי נוראות! אך התיקווה היתה תמיד בחירה ועזה. החזון גבר בי עם כל מגע אנושי, הן עם יהודים והן עם ערבים. החזון התחזק עם כל קושי וכל כישלון, הוכפל עם כל הצלחה שנקרתה בדרכנו. נתברר כי קי־רוב־הלבבות — אפשרי.

היהודים אינם חסרי־לב וקשי־עורף. הערבים אינם אכזריים ומבקשי־נקם. הערבי איננו עצל, מפגר או מטומ־טם. היהודי אינו חסר־מוסר וחסר־עקרונות. מה יפים הם כולם, במציאות, בנדיבותם ובטוב־ליבם! להכירם — משמע לאהבם. מי יתן וגל־השינאה יבוא אל קיצו. ולוואי וייבש גל ה„תעמולה“ מבשר־הרע.

היפעה האלוהית שבכל אחד מן הגזעים זקוקה רק להזדמנות הנאותה על־מנת שיתערבו זה בזה, יתחבקו ויחוללו. רבות היו ההזדמנויות לכך במשך שש השנים הללו! צלילי־אחווה רבים מילאו את חלל האוויר, מילאו את בתי־כנסיותינו ופעמו בליבות כולנו. צרי־כים היינו רק להכפיל את מיספרן של ההזדמנויות הללו, על־מנת להפכן לתופעה של קבע. ישוע לא שגה: „אם תאהבו כאשר אהבתי,“ יהיה העולם לגן־עדן. יום אחד תהפוך ארץ־ישראל הקדושה לגן־עדן אשר כזה.

כבישוון, כדרשן של הברית־החדשה, מעולם לא ני־סיתי „להעביר“ יהודי או ערבי־מוסלמי אל הנצרות. ניסיתי רק „להעבירם“ לכך שיהיו יהודים טובים יותר, מוסלמים טובים יותר, דרוזים טובים יותר. רואה אני את ייעודו של בישוף קתולי בתזדהות עם קהילתו, עם קהילת־האדם כולה.

כל התרבויות, היהודית והנוצרית והמוסלמית — אותה נשימה! נשימתו היא שהעניקה לנו חיים ואה־בה. אהבנו אותן אבנים עצמן שעליהן דרך הוא ב־רגליו, ואת אבק הדרכים ששאב אל קירבו. אימרו לי, „הלא בוער היה לבבנו?“

עתה, כאשר עוזב אני ארץ זו, עדיין יש בה אכז־בות רבות וחוסר־ביטחון, אך גם תיקווה רבה בה. מבין החרישות עולה חזון — מעיין של שלום ואהבה — אשר יפכח, נדיב ומלא־חיים דיו לכסות את הארץ כולה. בינות לאפלה השוררת בה כיום נחה העוצמה אשר תנץ ותאיר את העולם בנוכחותו של האל.

לא אטיל על כתפיכם, ידידי, את כל סתירות ה־כנסייה שלי. יש בי פצע מכאיב אותו השתדלתי לרפא בכל כנות לבבי, בד־בבד עם שמירת הכבוד והנאמנות שחב אני לרשויותיה הגבוהות של הכנסייה. אך מצפוני לא הניחני להכחיש קיומם של אי־צדק ואפליה.

תופעות אלו העיקו על בני־קהילתי. לא נותרה לי אלא ברירה אחת: לקטרג עליהם ובכך לעורר שינאה, פילוג ומבוכה, או לשים מחסום לפי ולהשלים עם ה־מצב הקיים.

מעדיף אני לוותר על מעמדי רב האחריות וחכבוד, ולישון במצפון נקי, אשר יקרבני אל האל.

יוסוף מ. ריא

---

* „מלכיתים“ הוא הכינוי שניתן בימי־הקדם לנוצ־רים האורתודוכסים, שנשארו נאמנים לכנסייה של המלך (הכוונה לקיסר הביזנטי), בניגוד לכיתות שפרשו מן הכנסייה הרישמית של הקיסרות.

לעצמו את השם מכסימוס, לא הצטערתי. כשבא במקומו ערבי מאמריקה, זהשמיע עם בואו סיסמות ציוניות חסודות, לא חשתי צורך להתוודע אליו.

מנהיג נולד

ד תחלתי לשים לב לריא כאשר התחדש המאבק להחזרת העקורים לאיקרית ולבירעם.

מאבק זה מתעורר ודועך לסירוגין. עקבתי אחריו מראשית שנות ה־50', כאשר ערי ז'בוטינסקי המנוח הביא אותי לעקורי בירעם. למדתי להעריץ את עקשנותם העילאית של העקורים הדבקים באדמת אבותיהם, המוכנים להינזק עשרות־שנים בתנאים חמורים, ובילבד שלא להסכים לפשרה שיש עימה ויתור על זיקתם.

הפעם התחדש המאבק כימעט במיקרה. צה"ל ביטל את ההגבלות הצבאיות באיזור, והתושבים החלו להסתנן חזרה לכפרים. רבים מאי־תנו בישראל, אשר פרשה זו מטרידה את מצפוננו, נחצנו לעזרתם.

החלטנו לארגן הפגנה בבירעם הנטושה, ולחפור חפירה סמלית באדמתה. נאמר לנו שגם הבישוף ריא יבוא. לא האמנתי. חכים לא בא מעולם להפגנה למען זכויות בני קהילתו. מדוע יעשה זאת יורשו? הרי גם הוא מעוניין, מן הסתם, לעשות עסקים עם הממשלה ולמצוא חן בעיניה.

ריא בא. התחבקנו בטכסיות רבה, נישקנו איש את לחיי רעהו, כדרכם של מנהיגי זמרחב, וריא עלה על מעקה־אבנים לנאום.

הנאום מצא חן בעיני. הוא היה תקיף וחכם. ריא תבע ליא רתיעה את החזרת העקורים ותיקון העוול, אך גם עמד על הצורך באחווה ישראלית־ערבית ובשלום של התפייסות. הוא תקף את מדיניות הממ־שלה, אך הבן על קיום המדינה. הוא העתיק את חוויכוח מן השטח הפוליטי לשטח האנושי־המוסרי. הקהל של דבריו חוצבי־להבות היה משולב בחושי־מידה מפוכח.

התרשמתי, אך לא שוכנעתי. אמרתי בליבי: הנה אדם פיקח. הוא מנגן על רגשות בני עדתו כדי למצוא חן בעיניהם. אחרי שייצא כדי חובה, ימשוך את ידו מן המאבק. הכנסייה היא ביזנס גדול, והוא לא ירצה לריב באמת עם השילטונות, המסוגלים לקלקל את העסקים.

היה זה יום ארוך. מבירעם עברנו לאיקרית, שתושביו־העקורים שייכים לעדתו של ריא (עקורי בירעם הם מארונים, עדה נוצרית אחרת, הקשורה גם היא בכנסייה הקא־תולית.) דיברנו שנינו, בכנסייה הנטושה, ודבריו שיכנעו אותי יותר ויותר.

בסוף חיום הייתי משוכנע שנודע מנהיג חדש לערביי ישראל.

ערביי ישראל הם שבט אומלל. במשך דור שלם הם נשחקים בין אבני־הריחיים של טרגדיה גדולה.

במילחמת תש"ח, ברחה כל העילית החברתית והאינטלקטואלית של הציבור הערבי שנותר בישראל. רק הפלחים ודלת־העם נדבקו לאדמה, למרות האימה הגדולה שנפלה על כל הערבים בהתקרב יחידות צה"ל לעריהם ולכפריהם.

אילו נקלטו הערבים במיבנה המדיני־החברתי של ישראל, בוודאי היו במשך הזמן מצמיחים עילית חדשה. אבל קליטה זו לא היתה. מצבם הכלכלי השתפר, מערכת־החינוך גדלה מבחינה כמותית — אך ערביי ישראל נשארו שבט תלוש. כל ערביי ישראל הם, מבחינה מסויימת, עקורים רוחניים במולדתם.

בעיני הישראלים, הערבים הם גיוס חמישי פוטנציאלי, ובמיקרה הטוב ביותר אזרחים נחותים. בעיני העיזם הערבי, ערביי ישראל חשו־דים בקוויזלינגים. הפלסטינים רואים בהם חלק מנוכר של עמם. הם עצמם אינם יודעים לאן הם שייכים, בעצם.

בין אבני הריחיים

ג ם מבחינה פוליטית, נשחקים ערביי ישראל בין שתי אבנים גדולות. הממשלה מקיימת כלפיהם מנגנון קולוניאלי מוסווה אך יעיל, התומך בראשי־חמולות ובשאר השרידים של החברה הפיאודלית הנחשלת. מטשטש טיפוסים מושחתים כמנהיגי־ציבור ומחניקה בעודו באיבו כל גילוי של עצמאות מחשבתית ופוליטית, יהיה כיוונו כאשר יהיה.

בקצה השני, משגשגת המיפלגה הקומוניסטית, שהיא חלק ממושמע של מחנה בינלאומי גדול. רק"ח מקבצת בקירבה את כל המרירות והתיסכול של ערביי ישראל, יוצקת אותם לתוך מיבנה מפלגתי איתן בעל ציביון לאומי, ומעמיד אותו לרשות המדיניות הסובייטית, תהיה אשר תהיה.

כל מה שנולד בין שני הקצוות העקרים האלה נדרס, נחנק, או נערק.

אחד ממכשירי־החנק היעילים ביותר היתה מפ"ם. היא דיברה על אחוות־עמים, משכה אליה ערבים לאומיים, וסירסה אותם. ערבי גא, שבא אל מפ"ם מפני שהבטיחה לו מאבק למען ישראל אחרת, מצא את עצמו בתפקיד־ סוכן של מיפלגה שהשתתפה כאנוסה־מרצון בכל ההרפתקות האנטי־ערביות של ממשלות בן־גוריון, אשכול וגולדה.

ראיתי כמה פעמים איך נשברים אנשים טובים תחת נטל זה. רוסטום בסטוני, ח"כ מטעם מפ"ם, היה ערבי לאומני, האמין בשותפות לאומית ישראלית־ערבית וב־מדינה פלסטינית חקשורה בישראל. הוא נחרס ונדרס במפ"ם, וסיים את דרכו כסוכן עלוב של המימשל חצבאי ועבד של מפא"י.

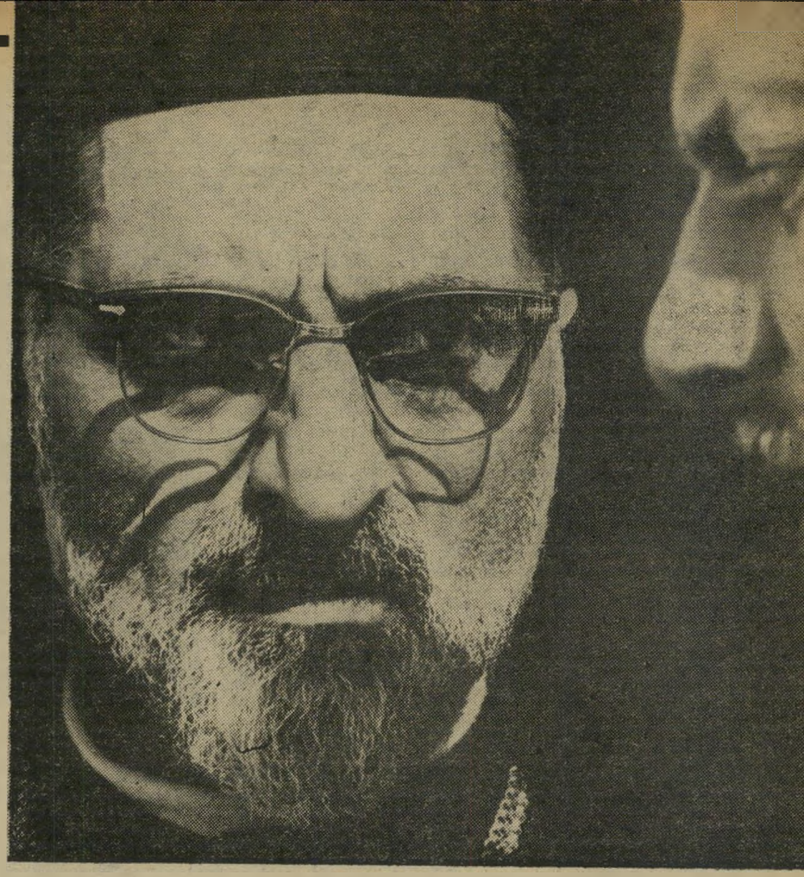

דו־שיח בשעת הפגנה: ריא מחייץ עם אבנרי

(המשך מעמוד 33)

צעיר מכוסית אחר, ידידי עבד־אל־עזיז זועבי, התחיל באותה צורה, התנגון כעסקן שיגרתי ואפור, ומת מתוסכל (ואולי מתיסכול).

בעיני, אין זו רק טרגדיה אישית, או טרגדיה של שבט ערבי. זוהי טרגדיה ישראלית. האמנתי תמיד שערביי ישראל הם נכס פוטנציאלי שאין שני לו, חשוב יותר מכל אוצרות המדינה.

אילו נקלטו בישראל, אילו הפכו באמת ישראלים בעלי־הכרה, מבלי לאבד את גאוותם הלאומית הפלסטינית־הערבית, יכלו למלא תפקיד ראשון־במעלה, כחוליית־הקשר בין שני העולמות העוינים.

ההשתלבות הישראלית־ערבית, שבילעדיה אין עתיד למדינתנו, יכלה להתגשם קודם כל בהם. אילו קרה הדבר, היה כל ערבי ישראלי הופך מיסיונר אוטומטי של רעיון השלום, דגם חי של המציאות המבוקשת.

חלום זה נגוז. המדינה לא ראתה בערביי ישראל מעולם יותר מאשר מיטרד או סכנה פוטנציאלית, מיעוט בלתי־רצוי אך נסבל, מחוץ למחנה. ערביי ישראל עצמם הגיבו בהכנעה או במרירות. בשתי הדרכים גזרו על עצמם ניכור ואי־השתתפות בעיצוב סגי המדינה.

בשנותי בכנסת ראיתי את התוצאה, בדמות הח"כים הערביים.

הח"כים של הרשימות הערביות היו „נפקדים נוכחים", עלובי־חיים שנעדרו ב־90% של הישיבות, והצביעו אוטומטית על פי פקודת האדונים בשאר הימים, לא פעם נגד עצמם, נגד אחיהם ונגד עמם. מכל התופעות המעוררות־סלידה בכנסת, היתה זאת התופעה המבחילה ביותר.

בקצה השני היו הח"כים הערביים של רק"ח, שהשמיעו את התלונות והזעמים של ערביי ישראל, מבלי שאיש הקשיב לחם.

כמה פעמים שאלתי את עצמי: מתי יקום סוף־סוף מנחיג ערבי־ישראלי אמיתי, אדם בעל זהות לאומית ערבית משכנעת, שיאמין בלב שלם בשלום ישראלי־ערבי, שיעורר כבוד בישראל ובעולם הערבי?

מדי פעם ראיתי צעיר מבטיח, תליתי בו תיקוות, והשתדלתי לעזור לו. הוצאנו מהדורה ערבית של העולם הזה, כדי לעודדם. ניסינו לדרבן כוחות פוליטיים חדשים. אך בכל פעם באה האכזבה. באווירה שנוצרה, שום צמח חי לא יכול היה לנבוט.

קמו משוררים מוכשרים, אך כולם הפכו נוכריים בישראל. כמה מן הטובים שבהם היגרו מן הארץ, הפכו תועמלנים של אירגוני הפידאיון. הרגישות המיוחדת של המשורר לא יכלה לעמוד במצוקה הכרוכה במעמדו של ערבי ישראלי במישטר תקיים. אחרים, שפנו לפוליטיקה, מכרו את עצמם, או נכנסו למבוי הסתום של רק"ח. מי שהתנגד, נמעך על־ידי „יועץ ראש הממשלה לענייני הערביים", שאינו אלא קצין־מחוז קולוניאלי במהדורה יותר מתוחכמת.

לכן, כאשר ראיתי את ריא — קפץ ליבי.

חנה נמצא איש. אדם שאי־אפשר היה למחוץ אותו, בגלל עוצמת הכנסייה שמאחוריו, אדם שלא ניתן לקנות אותו. אדם שלאומיותו הי ערבית חשתלבה בערכים כלל־אנושיים מושרשים. אדם שאהב את ישראל. אדם עדין. אדם לוחם. אדם כלבבי.

נשיקת איש־קריות

מ בין כל המאבקים שהיתה לי זכות להשתתף בהם מאז קום המדינה, נדמה לי שהמערכה לחחזרת עקורי איקריט ובירעם היתה היפה ביותר.

קודם כל, מפני שהוא התנהל למען עניין אשר ציידקתו חד־משמעית ומוחלטת. המתנגדים חמושבעים ביותר לא יכלו למצוא אף נימוק צודק אחד נגדו. גודדה נאדצה להסתמך על הטעמה חשדופה שעשיית חצדק, במיקרה זה, תיצור תקדים מסוכן לאחרים.

דבקותם של בני שני הכפרים באדמתם הפכה לאגדה. סילוקם היה פשע — מעשה בלתי־אחראי של כמה קצינים ממילחמת תש"ח, שפעלו בניגוד להוראות. אי־החזרת העקורים היתה סטירת־לחי לבית־המישפט העליון, פגיעה במילת־הכבוד של צה"ל, יריקה בפני המצפון הלאומי.

יותר מזה: היתה זאת איוולת פוליטית מזעזעת. דחיפת הנוצרים הערביים לידי הלאומנות האנטי־ישראלית הקיצונית, בעיטה בכת המארונים שנחשבה תמיד כבעלת־ברית סמויה של ישראל, ועלבון לכנסייה היוונית־קאתולית. אילו ניצח יוסף ריא. לא היתה אפשרית הפרשה של הילאריון קאפוצ'.

אבל היו למאבק זה רבדים עמוקים יותר. הוא גרם לדור צעיר של ישראלים להתמודד, בפעם הראשונה, עם השאלה המוסרית היסודית של הווייתנו הלאומית: זכותנו בארץ, גישת הציונות לעם־הארץ, היחס בין הצדק הישראלי והצדק הפלסטיני. התמודדות זו היא ראשיתו של תהליך מבריא, החיוני לעתיד המדינה.

מאבק זה הפך — יותר מכל מאבק במדינה עד אז ומאז — למיפקד האנשים החנונים, וממילא גם למיפקד האנשים הכנתי־הגונים. שני המיפקדים חצו את קווי רוב המיפלגות. כמה ממטיפי־המוסר המיקצועיים נתגלו כסמרטוטים מופריים, ואילו כמה מן הלאומנים הקיצוניים נאבקו עם מצפונם ויצאו מטוהרים.

כל זה לא היה אפשרי לולא דמותו של ריא, שהפך סמל המאבק ומנהיגו הרוחני.

הוא לא התערב מעולם בתיכנון המאבק לפרטיו. כל הישיבות התקיימו בחדר־האורחים הגדול של בניין המוסראן (בישוף), המשקיף על הנוף הנהדר של חיפה, כשתמונות קודמיו מביטות בנו מן הקירות. אבל כשעסקנו בתיכנון מדוייק של הפגנות ועצומות, עזב בדרך־כלל את החדר. יתכן שהייתי היחיד שידע כי הוא סובל ממחלת־לב, וכי הוא שוכב ונח בחדר סמוך.

אבל גם בהעדרו, הוא נכח בדיון. כאשר השתתף בו, נהג כרועה. בצורה עדינה מאד, בשפת רמזים, ידע לרסן קיצוניים וחמומי־מוח, לדרבן את המהססים ותפחדנים. (הוא ידע כי השילטונות קנו כמה מן העקורים. אחד מאלה, דמות נאלחת במייוחד, ניגש אליו פעם ונטע נשיקה מצלצלת על לחיו. „הנה יהודה אישי־קריות," לחשתי לו, והוא השיב בחיוך ללא־אומר.*)

גם כאשר גברה מרירות המערכה, לא איבד את חוש־המידה. רק פעם אחת נסחף בעצמו בלהט מאבק, והכריז שהוא מתכונן לצאת למסע־התעוררות ברחבי אירופה, כשעל גבו צלב־עץ. אחרי שמסר הצהרה זו, קרא לי ושאלנו לדעתי. אמרתי לו שזהו רעיון פסול, מפני שהוא יגרום למילחמת־דת. בצד אחד תעורר רגשות אנטי־שמיים עמוקים ובצד שני תגובה אינסטינקטיבית של התלכדות יהודית דתית־לאומנית. הבעייה היא שאלה מצפונית־פנימית של העם הישראלי — ובזירה זו לבדה עליה לבוא לידי הכרעה.

כשסיימתי, תלה בי את עיניו המתנכוויות ואמר בשקט: „אתה צודק. אחזור בי רישמית מדבריי." וכך עשה, בלי כחל ושרק.

יום יבוא!

ה עבודה המויטיטת היא כימעט תמיד מתסכלת, ולעיתים קרובות היא מהפכת את הקיבה. כמה פעמים השתתפתי בישיבות שבהן נדונה פעולה למען עניין נשגב — ואילו הנוכחים הקדישו את כל מרצם לקטטות אישיות וכיתתיות עלובות?

מה שקרוי „מחנה השלום" מקולל במייוחד בגידול ממאיר זה. כל ישיבה שלו, על כל נושא שהוא — ויהיה קדוש כמניעת־מילחמה והצלת־המדינה — עומדת בסימן של „אני לא אלך על פלוני," או „אני לא אלך בלי אלמוני." שינאות, קינאות, התרמות ופחדים מתחילים להשתולל ברגע בו מתקבצים שלושה אנשי־שלום ישראליים.

כל זה נמנע במערכת־כיריעם־איקריט — בזכות הכישוף. אוזי מפני שלא היה ישראלי. אצלו לא היו חוכמות: מי שתומך בעניין כתום־לב, הוא שותף רצוי. מי שמחרים מישהו — פוסל את עצמו. שוללי קיום המדינה לא הוזמנו. בפני כך השאר היתה חדלת פתוחה.

לפעמים אף הפריז בגישה זו. כאשר קיים את מסיבת־העיתונאים הגדולה בשיא המערכה, לעיני מצלמות־הטלוויזיה של הארץ והעולם — ראה אותי יושב בין העיתונאים. הוא קרא לי לשבת לידו, בראש השולחן, וביקשני לתרגם את דבריו (הוא למד עברית, אך לא שלט בה במידה מספקת כדי לנאום בה.) אמרתי לו שאין הדבר רצוי, שמא נעזור לירידים המבקשים לזהות את המאבק עם פלג ישראלי מסויים. למה לו להפגין פומבית ידידות הדוקה עם אדם שאינו פופולרי בחוגי המימסד הישראלי?

ריא דחה את הדברים מכל וכל. „אתה מכיר את מחשבותיי, ועל כן תיטיב לתרגמן," אמר. „השאר אינו חשוב." ניהלתי את המסיבה, תירגמתי את דבריו, ואכן מיהרו כמה מכתלבי המימסד להדגיש עובדה זו בדיווחם, בכחינת: „אבנר השתלט על העסק."

ריא לא היה נאיבי. לגמרי לא. הוא הבין היטב את אווירת התכיכים העכורים השוטת בזירה הציבורית בישראל. אבל הוא האמין שרק מי שמתעלם ממנה כליל יכול להישאר דבק במשימה מופרית. החתפשרות הקטנה ביותר עם חזוהמה תלכיך את העניין כולו לזיא־תקנה.

משום כך היו כל הישיבות עימו בימי המאבק תעונג טהור. יכולנו להקדיש את כל מירצנו לתיכנון ולניהול המערכה עצמה.

האם נכשלנו? המאבק עצמו הגיע לסיום פיתאומי, כאשר נרצחו הספורטאים במינכן. ההתרגשות המובנת שאחרי הטבח ריפתה את ידי מרבית הלוחמים. ריא, שפירסם מייד הצהרת־גינוי חד־משמעית, הבין זאת. הפידאיון במינכן הצילו את גולדה מאיר.

אני משוכנע היום, כמו אז, שעקורי בירעם ואיקרית יחזרו לכפריהם. אני מאמין שממשלה ישראלית תצווה על כך, אפילו אם הממשלה הנוכחית, הפוחדת מפני צילה של גולדה, עדיין לא עשתה זאת.

היום יבוא, וחוא יחיה יום גדול לישראל. אני מקווה שיחיה זה יום גדול גם לריא — במקום שיימצא בו אז. אמונתו בישראל? תימצא צודקת.

על"ה על המוקד

ך גם, גם מבין תומכיו של ריא, תאמינו בסתר ליבם שהצהרותיו הבלתי־פוסקות על אהדתו לישראל חן בבחינת תכסיס נבון, סוכריה חניתנת לילד כדי שייקל לו לבלוע את הגלולה המרה של החזרת העקורים.

גם אני סברתי כך, תחילה.

אנו, הישראלים, איננו אוהבים הצהרות סטריוטיות מוגזמות. אנו נוטים להשוד באדם המדבר יותר מדי על אהבתו לישראל. כשהדובר הוא ערבי, הוא חשוד שבעתיים.

עבר זמן עד שהבינותי כי ריא מדבר באמת בקרב־לב, וכי הוא מאמין לכל מילה. הוא חזר על הדברים, גם בשיחות הפרטיות, כשכבר שררו בינינו יחסי־אמון מוחלטים.

חשקפתו על ישראל היא דתית ביסודה. היא היתה קיימת אצלו לפני שקיבל את המינוי לכהונתו בארץ, והיא מעוגנת במעמקי עולמו הנפשי. דווקא משום־כך יכול היה ריא להיות נכס למדינה, למרחב ולי־שלום — לולא קרה מה שקרה.

קשה לדעת איך בדיוק הופל, ומי הפיל אותו. אדם בעל חוש־ריח מפותח למזימות יכול היה להתפתות להאמין שהיתה פה קנוניה בין ממשלת ישראל ובין הפטריארך מכסימוס, האנטי־ישראלי. מכסימוס — אותו חכים לשעבר — השתמש בארץ בנכסים העצומים של הכנסייה לטובת עצמו. ריא רצה להשתמש בהם לטובת העדה. כמה מגבירי העדה, בשיתוף עם מכסימוס, השתדלו לסלק את ריא, אחרי שחשף טפח ממה שהתרחש בניכסי הכנסייה לפני תקופת כהונתו. איני יודע את הסרטים, כי ריא מעולם לא גילה לי אותם אף ברמז.

כעילה להתפוצצות שימשו הכרזותיו של ריא על ירושלים. הוא הוזמן אל הסינוד (כנס ראשי הכנסיה) בעין־טראה בלבנון, כמו שהוזמנו בימי־הביניים המהפכנים הדתיים הגדולים להתייצב בוועידות־הכנסייה, לפני שהועלו על המוקד.

השבוע שלח לי ריא את תמצית דבריו על „ירושלים והנצרות," כפי שנשא אותם באותו כנס. זהו מיסמך מרתק.

ריא חשמיע תוזה שכוודאי פימרה את שערות שומעיו. הוא טען כי לירושלים יש משמעות ליהודים ולמוסלמים — אך לא לנוצרים.

בשביל היהודים, ירושלים היא הגורם המלכד. יהודים דתיים וחילוניים מאמינים

*) לפי האגדה של הברית החדשה, מסר יהודה, אחד מתריסר תלמידיו של ישוע, את מורו בידי אנשי השילטון. כדי לזהותו, נישק אליו ונישק אותו לעיני השוטרים.

כי ירושלים היא מרכז העולם. „ליד הכותל המערבי מאוחדים כל היהודים באהבת אלוהים... כל חילוקי־הדיעות ביניהם נמסים ונעלמים... אלוהים שוכן בקירבם."

הוא הדין לגבי המוסלמים, העולים למיסגד אל־אקצה. „מי שראה פעם את ההמונים מתאספים במיסגד וסביבו, ולייד כיפת־הסלע, די לו בכך כדי לחוש שלמען המוסלמים זהו הרגע של כניסה לתוך ‚יראת־אללה'. המתפללים מתמזגים יחד באחדות של הלל לאדוני. עצם נוכחותם במקום קדוש זה ממלאת את ליבם ביראה ובתחושת נוכחותו של אלוהים, אשר תחת כנפיו מוצאים כולם מחסה שווה, ושיוויון של אדם עם רעהו."

הקבר הוא ריק

לא כן לגבי הנוצרים. לנצרות אין בית־מיקדש. כאשר גירש ישוע את הסוחרים וחלפני־הכסף מבית־המיקדש, נדרש להציב הוכחה לסמכותו. הוא השיב: „הרסו את המישכן הזה, ותוך שלושה ימים אקימו מחדש." לדברי הברית־החדשה, התכוון ישוע לומר שגופו שלו, אשר קם לתחייה, הוא המישכן החדש. בו שוכנת השכינה.

ישוע נמצא בכל מקום. לאשה השומרונית, ששאלה אותו היכן המקום הנכון לתפילה, השיב: „האמיני לי, אשה, בוא תבוא השעה כאשר תתפללי לאב לא בהר זה ולא בירושלים. אלוהים הוא רוח, ומי שמתפלל צריך להתפלל ברוח ובאמת."

טען ריא: בניינים מפוארים ובגדים מהודרים אך מסיחים את דעת הנוצרי מאמונתו, וגם מן הכבוד שהוא חייב לאמונות אחיו, המוסלמי והיהודי.

לפני קרוב לאלף שנה יצאו אלפי נוצרים מאירופה כדי „לשחרר את הקבר הקדוש מידי הכופרים." סיסמתם היתה „אלוהים רוצה בזאת!"

ריא אינו מדבר על מסעי־הצלב העקובים־מדם, אך כל אחד משומעיו היה מודע להם, כאשר הזכיר להם כי ישוע קם מקיברו בתום היום השלישי — וכי־על־כן אין כל קדושה בקבר.

„חרי מזקך אמונתנו הוא שהקבר ריק! מדוע אנו לוחמים עליו?" קרא בלהט טיעונו.

לדבריו, אין הנצרות יכולה להפוך מקום כלשהו לעניין של פולחן. יצירת פולחן זה היא עיוות האמונה הנוצרית, ובאה בעיקבות חדירת יסודות פגניים־מאגיים לתוכה בתקופת הקיסרות הרומית.

בסוף דבריו התקומם ריא נגד האפוטרופסות של הכנסיה המערבית העשירה על הנוצרים בארץ, ונגד חלוקת כספי־השבור של בני־אירופה כנדבה לנוצרים המקומיים. „להעשיר אדם במחיר כבודו, פירושו לעשותו עני מכפי שהיה קודם לכן."

כל הטיעון חתר תחת עמדת הוואתיקאן בעניין ירושלים. הוא לא הצדיק שילטון יהודי בילעדי בירושלים, כפי שנדמה היה לרבים — אלא פסל כל תביעה נוצרית לחלק בשילטון על העיר, ותבע להשאירה ליהודים ולמוסלמים.

בימי הביניים, נשרפו כמרים בעוון דברי־כפירה פחותים מאלה.

מרילין מונרו הקדושה

עריב צאתו לכנס בלבנון, הזמין אותי ריא לארוחת־ערב. לייד השולחן התפתח ביניינו ויכוח על מהותה של הדת, ולפתע פיתח באוזני תורה דתית שלמה.

לא היה לי מושג על המתרחש מאחורי הקלעים, ולא ידעתי שתהיה זו פגישתנו האחרונה, לזמן רב. אחרת הייתי, אולי, רושם את הדברים מייד בחוורי הביתה. עכשיו אני יכול לצטט רק מתוך הזיכרון.

אלוהים, אמר, הוא בכך שלמות. כך מי שחותר לשלמותו, כך מי שמשתדל להגשים את מירב היכולת הגנוזה בו, מתקרב לאלוהים.

מה ביחס לפושע, החותר אל הפשע המושלם? — שאלה אשתי, בנימה ספקנית.

ריא לא נרתע. ייתכן שאפילו הפושע הזה חש בתוכו כמיהה אל הקדושה, וחותר אליה בעיניים עיוורות. החתירה לשלמות היא זיק של קדושה.

זמר הפופ, היוצר שיר המרומם את לב שומעיו, הצייר, המלחין, המשורר, כל מי שנכסף אל ההתעלות — הריהו מתקרב לקדושה. „מרילין מונרו היתה קדושה, כי היא נתנה לנו יופי מושלם! היופי הזה הוא קדוש!" קרא.

התדהבותו דבקה בנו. „אינני יודע איזו מין דת זו!" הפלטתי, „אבל היא מוצאת חן בעיני!"

תוך כדי מהלך אותו ערב שמעתי רמזים סתומים. הרגשתי שריא מאותת לי משהו, מבלי שיוכל לומר זאת בגלוי. איכשהו, לפני סוף הערב, הרגשתי שזוהי סעודת־פרידה.

בתום הארוחה ניגש ריא למיטבח, והביא ילד כבן שמונה. „אנא, שיר לנו," ביקש.

הילד ניפח את ריאותיו ופתח בשיר כנסייתי. קולו הילדותי בקע מתוכו בזרם איתן, והנעימה המתוקה מילאה את החדר. ישבנו רתוקים. לפנינו עמד זמר גדול.

„זה אחד מנערי־המקהלה שלנו," אמר ריא. אחרי שהודה לנער בכובד־ראש.

חשתי שהכישוף מכטא משחו. עכשיו אני יודע שנפרד מעדתו.

לא ראיתיו עוד בחזרה מלבנון. הוא לא רצה עוד להיפגש עם איש. אולי לא רצה להתחלק בריגשותיו. גם בקבוק ערק לא הביא לי.

משום־מה אני נזכר בערק. משקה חריף, אך צח ונקי. משקה השייך לחבל־ארץ זה. אולי הוא מסמל, איכשהו, גם את רוחו של יוסוף ריא.

באותה פיתאומיות בה הופיע בשמי הארץ, נעלם. עסקנצ'יקים ערביים, פקידונים ישראליים, הנוכלים והצבועים מכל הסוגים, בוודאי נשמו לרווחה עם לכתו.

מול הכנסת: ריא שובת רעב בפרשת בירעם ואיקרית

תשבץ השולם הזה 1935

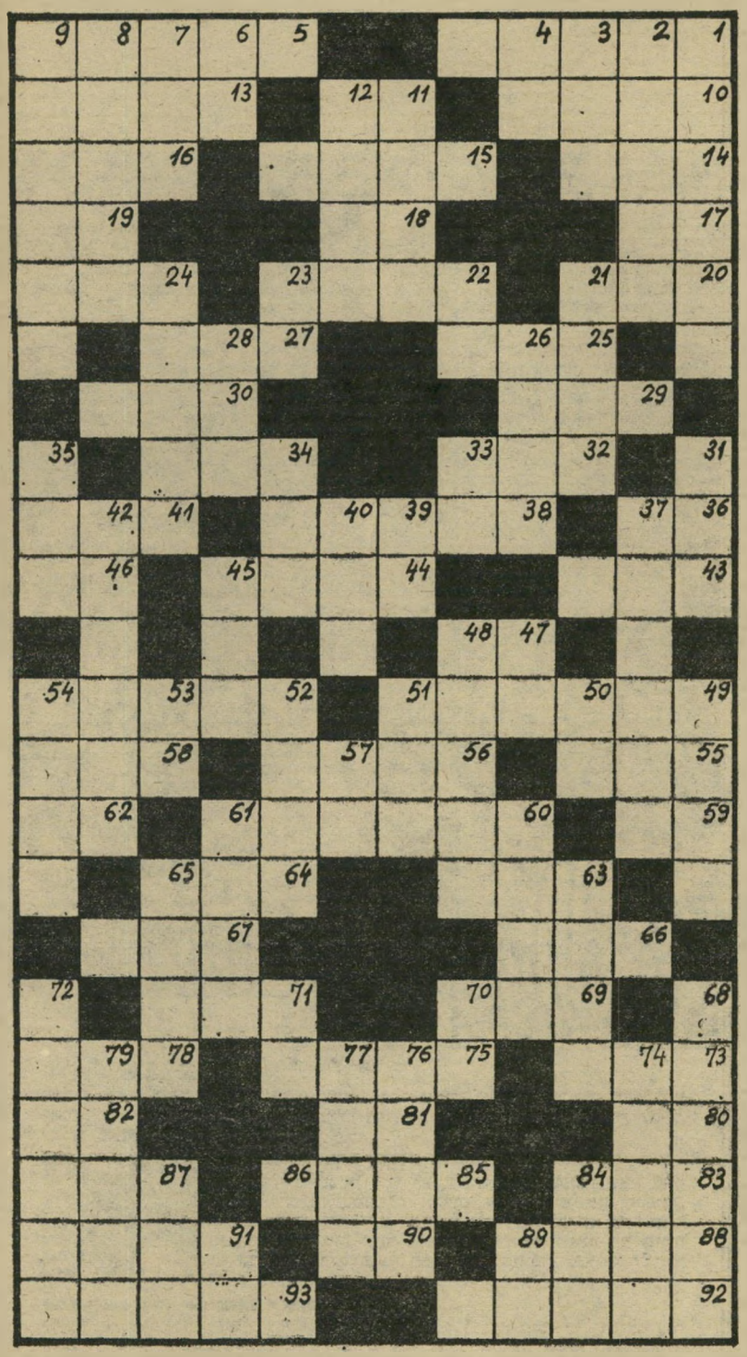

מאוזן: 1) אותם טווה העכביש. 5) מביע הוקרה. 10) יישן. 11) ארבעים־ואחד. 13) המן בן־ה... 14) התחשק לו. 18) מילת־בקשה. 19) מחצית היריון. 20) זה הוא (הפוך). 22) חד. 24) קש מפורר. 25) מיספר האברים בגוף. 27) מישחק־הרכבה פופולרי. 29) התיכה גדולה מוצקה. 30) זאת עשה האריה. 32) זכר בעיזים. 34) אגף־מודיעין (ר"ת). 36) מכסה את הבית. 38) פרוייקט־דיור גדול. 41) תנו! 43) הביט. 44) כלל הכלים והמכשירים. 46) ראשי־תיבות (ר"ת). 47) אבל, אולם. 49) נסיכות דנית. 52) רסיס. 55) מחלקי ה־יממה. 56) זוהר. 58) תעלת־שפכים. 59) מבלא־מקום (ר"ת). 60) מסבע שחוקה. 62) אותו אכלו אבותינו במיבדד. 63) מחבר „החיים כמשל" (ש"מ). 64) מונרך. 66) אבן יקרה. 67) ערוץ. 69) יהיה. 71) יתיזו. 73) באר. בערבית. 75) עונת חרישת־האדמה. 78) זמן קצר בלתי־מוגדר. 80) הבל. 81) בוא החוצה! 82) קריאת־יגון. 83) זיהום. 85) הגז העוטף את האדמה. 87) אירך אופנתי מאד. 88) דוכן גבוה. 90) מאור קטן. 91) תוכניתה הראשונה של להקת כוורת. 92) גמדים. 93) פדות.

מאונך: 1) שכונה ליד אוניברסיטת בר־אילן. 2) עיר־מים באיטליה. 3) שתה מים די־צורכו. 4) מיקוה־מים ענק. 6) קול הפרה (הפוך). 7) נקב חור. 8) עיר קדומה במצריים. 9) מיספר סודר ליחידה. 11) מחסן לשמירת תבן. 12) האבא שלו. 21) יציאה מן הכלל. 22) אומר, מספר. 23) נזכר לעיל (ר"ת). 24) תירוץ. 26) בר־מימוש. 28) יבוא עם הסתיו. 31) אסף, צבר. 33) מתנה. 34) אנחנו. 35) סימן. 37) מושב בארץ. 39) כהן־צדק (ר"ת). 40) נוגה (הפוך). 42) ברושים. 45) נתיבה. 47) מילת־בירירה. 48) רחצה את בגדיה. 49) היה החכם מכל אדם. 50) זכרונו־לברכה (ר"ת). 51) עם. 52) אתר. 53) עיר קדומה ב־מצריים. 54) עץ חום־שחור קשה וכבד. 57) גוף שלישי רבים. 60) תנועת־גלים קלה. 61) סוטה מן הדרך הישרה. 63) בר־שבירה. 65) כלי־מישחק פופולרי. 68) שר־החוץ לשעבר. 70) מבני־המישפחה. 71) קיים. 72) ישוב ערבי בגליל. 74) שר־החינוך (ש"מ). 76) חשק. 77) זאת יעשה 90 מאוזן. 79) יער־עד. 84) עוול, רשע. 87) היו שווים ל־. 89) מילת־קריאה. 91) האות ה־17.

(המשך מעמוד 29)

את החשודים ייצג עורך־הדין יואל לוי, אך הם העמידוהו במצב מגוחך.

כאשר דיווח התובע המישטרתי על ה־מרחק מבתיהם ועד למיצבור־הנשק, מהו על דבריו. שני ההלפרינים טענו מייד, ב־אוזני השופט, כי המרחק הוא גדול עוד יותר, ולא כפי שמסר איש־המישטרה.

„מניין לכם ?" שאל השופט מניה־וביה.

„מניין לכם היכן היה מיצבור־הנשק, אם אתם כופרים באשמה ? ואם באמת אין לכם כל קשר למיצבור־הנשק שבו מדובר, אולי תואילו לגלות למישטרה היכן נמצא מיצבור־הנשק שעליו אתם מדברים ?"

„לא !" השיבו השלושה במקהלה.

חוקרי־המישטרה טוענים, כי אנשי ה־כנופיות שפעלו לאחרונה באיזור שכונת רמת־אילן, הפחידו את תושבי המקום, ולכן יקשה על המישטרה לגבות עדויות מן הדיירים, אם אכן ישוחררו העצורים.

השופט השתכנע. הוא ציין כי שלושה החשודים נראים לו כמעורבים, במידה זו או אחרת, בעריכת נסיונות לחיסול־חשבונות באמצעות נשק חם. הוא ציווה לעצור אותם לתישעה ימים, להמשך ה־חקירה.

עיתונות

השחיל שצמח לעיתון

כתב־הספורט ברדיו ובטלוויזיה הקים עיתון מקומי בלתי־תלוי — והכנסותיו מתקרבות למיליון ל"י

„אם הכתבה הזו תופיע בעיתונך, אני מבטל את המודעה שאתה מקבל באופן קבוע," הזהיר הפקיד הבכיר של אחד

בעל־עיתון שתיל •
עזר־ג'עצמו

המוסדות החשובים בבאר־שבע, בירת ה־נגב, את יצחק שתיל.

שתיל לא נבהל. הכתבה הופיעה, והמו־דעה בוטלה. אך כעבור מיספר שבועות התבקש יצחק שתיל, העורך ובעל העיתון המקומי ידיעות באר־שבע, לשוב ולפרסם את מודעותיו של המוסד החשוב. הרוגז חלף, העסקים גברו על כל החישובים ה־אחרים.

הממעביד של עצמו. לפני ארבע שנים החליט יצחק שתיל (33), יליד תל־אביב, ג'ינג'י ואב לשני ילדים, עיתונאי במיק־צועו, להקים עיתון מקומי, בלתי־תלוי. שתיל עבד אז ככתב של העיתונים חרות, היום וידיעות אחרונות, ובשנים האחרונות היה מופיע על המסך הקטן במוצאי־שבתות, כשחוא מסקר עבור הטלוויזיה הישראלית מישחקי־ספורט ברחבי המדינה. בנוסף, היה משדר בגל ב', בתוכנית בחצי היום.

יום אחד החליט לקום ולעשות מעשה, להפוך למעביד של עצמו. כסף לא היה לו, אך חברים, עיתונאים־מקומיים, היו לו. הם עזרו לו, כתבו כתבות ללא תשלום, ומסרו חדשות שוטפות למערכת ידיעות באר־שבע.

העיתון החל מופיע פעם אחת בחודש, אחר־כך פעמיים בחודש, וחולק לתושבי העיר ללא כל תשלום. עיתונו של שתיל חי מן המודעות שנמסרו לפירסום בו, וב־שלב מאוחר יותר החל מופיע אחת לשבוע (ב־5000 עותקים).

בוקר אחד קם יצחק שתיל, וגילה כי מפיצי העיתונים בנגב החליטו לא לחלק יותר את ה„בייבי" שלו. כל סיבה לא נמ־סרה לו. פשוט, החליטו לסרב להפיצו, וזהו. עד אז חולק ידיעות באר־שבע במצורף לעיתוני־הצהריים. המצב הגיע לידי כך שאם אזל, במקרה, עיתונו של שתיל, היה הקונה מוותר על עיתון־הצהריים ופונה לחפש במקום אחר, ובלבד שיקבל יחד עם עיתון־הצהריים שלו גם את העיתון המקומי. משום כך הגיעו ה־מפיצים לאותה החלטה שלהם.

אך בכך רק החלו צרותיו של יצחק שתיל, הידוע כמי שאינו נכנע בנקל.

יהודית שתיל
עזר־כנגדו

לפני שנים אחדות גילו הרופאים ברגלו מחלה חמורה, שלעיתים אינה נרפאת גם לאחר שקוטעים את הרגל. שתיל ידע זאת. אך הוא נאבק על רגלו ועל חייו, ובעזרת הרופאים ניצח.

מקופים בבאר־שבע. גם כאשר נודע לו, באותו בוקר, כי ידיעות באר־שבע שלו „חוסל" בקיוסקים ובדוכני־המכירה בעיר, לא הרים ידיים.

העורך הג'ינג'י הפך עולמות, והציל את העיתון. היום כבר אין ידיעות באר־שבע מחולק חינם. הוא נמכר, גם מחוץ לעיר, ברחובות תל־אביב, לתושבי באר־שבע העושים לרגל עסקיהם בעיר ה־גדולה.

כיום מגיעות הכנסותיו של העיתון מן המודעות שהוא מפרסם, ל־750 אלף לירות, ועוד ידו של בעליו הנימרץ נטוייה.

העיתון מרמז על פרשיות־שחיתות מקו־מיות, ועל המתרחש מאחרי הקלעים ב־רשויותיה של באר־שבע. שתיל, חבר תנועת החרות, אינו מערב פוליטיקה ב־עסקים, ומשתדל בכל יכולתו שעיתונו אכן יהיה בלתי־תלוי מכל הבחינות, כפי שהוא מכריז על עצמו.

האשה נשאה בעול. אך את המיבחן הגדול ביותר שלו עבר ידיעות באר־שבע בימי מילחמת יום־הכיפורים ואחריה. שתיל, העורך הראשי, היה מגוייס. להמשך עבודתו הרגילה של העיתון נרתמה אז יהודית שתיל (32), רעייתו של יצחק, ש־היא גם מנהלת העיתון, אשר דאגה לערי־כתו ולהדפסתו הסדירה עד שחזר בעלה משירות־המילואים שלו.

על רעייתו, יהודית, מספר עורך ידיעות באר־שבע, כי היא יודעת אפילו כמה דמי־כיס הוא נוטל לעצמו. ווזהו, כנראה, אחד מסודות הצלחתו של העיתון המקומי — חאשה שמאחרי חסיפור.

• ליד שלם ועליו שלושה כיוונים: איסמאעיליה, קאהיר ואבו־סולטאן.

o.b.

הטמפון הקטן שכבש את העולם

(1,400,000,000 טמפוני o.b. נמכרו בשנה שעברה ב־106 ארצות)

חיי חופשיה עם או־בה

טמפון o.b. הטמפון הקטן, הנוח והבטוח ביותר בעולם נותן לך הרגשה משוחררת וחופשית. תוכלי ללבוש מכנסיים קצרים והדוקים או ביקיני. תוכלי לרקוד, לטייל, לטבול באמבט ולרחוץ בים בבטחון מלא.

כושר ספיגה הטוב בעולם מבטיח אטימה מוחלטת

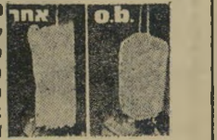

לטמפון o.b. העשוי צמר גפן בכוש כושר ספיגה שאין לאף טמפון. לעומת טמפונים אחרים המתארכים עם הספיגה, טמפון o.b. מתרחב עם הספיגה ולכן, ככל שהוא סופג יותר כן הוא סוגר טוב יותר את פתח הנרתיק ומונע כל תזוזה או דליפה. (טבלי טמפון בכוס מים ותיווכחי בכושר הספיגה המצויין שלו).

טמפון o.b. חוסך יום במחזור ומונע ריח רע

טמפון o.b. סופג את הדם מיד עם צאתו מן הרחם לכן, הוא חוסך לך יום במחזור החודשי כיוון שבאופן טבעי, עושה הדם את דרכו החוצה במשך 24 שעות. האטימה המוחלטת של הטמפון o.b. מונעת היווצרות ריח רע חנגרם כתוצאה ממגע חמד עם האויר.

טמפון o.b. נוח ביותר לשמוש

טמפון o.b. קטן משפתון ולכן קל ונוח לשאתו בארנק. טמפון o.b. נכנס לתוך גופך בקלות תוך שניות בעזרת אצבע — חנשארת נקיה! ללא כל אביזרי עזר שיש צורך להפטר מהם לאחר השמוש.

טמפון o.b. מתאים למבנה האנטומי הפנימי

טמפון o.b. תוכנן ופותח ע"י צוות גיניקולוגים מומחים, כך שיכנס עמוק לתוך הנרתיק לאיזור בו אין עצבים רגישים הגורמים לכאב, או אי נוחות.

הכנסה נכונה הכנסה לא נכונה לא מספיק עמוק

o.b. חדש-לבתולות ולנערות צעירות

חחידוש הבלעדי מאחרון של o.b. הוא טמפון מיני המיועד לבתולות ולנערות צעירות. עם o.b. מיני אין כל חשש לפגיעה בקרום הבתולים, כיוון שהוא בח קטן ונכנס בדיוק לפתח בקרום דרכו עובר חדם.

(במקרח של כאב קל בשמוש חראשון, יש לדחות השמוש ב־3—4 חודשים).

חדש

o.b. ב־3 דרגות ספיגה

נורמל — למרבית הנשים.

מיני — לנערות, לבתולות ולנשים עם דימום מועט — בעיקר בימים האחרונים של חמחזור אצל נשים המשתמשות בגלולה למניעת חריון.

אקסטרה — לנשים עם דימום רב בעיקר ביומיים חראשונים של המחזור.

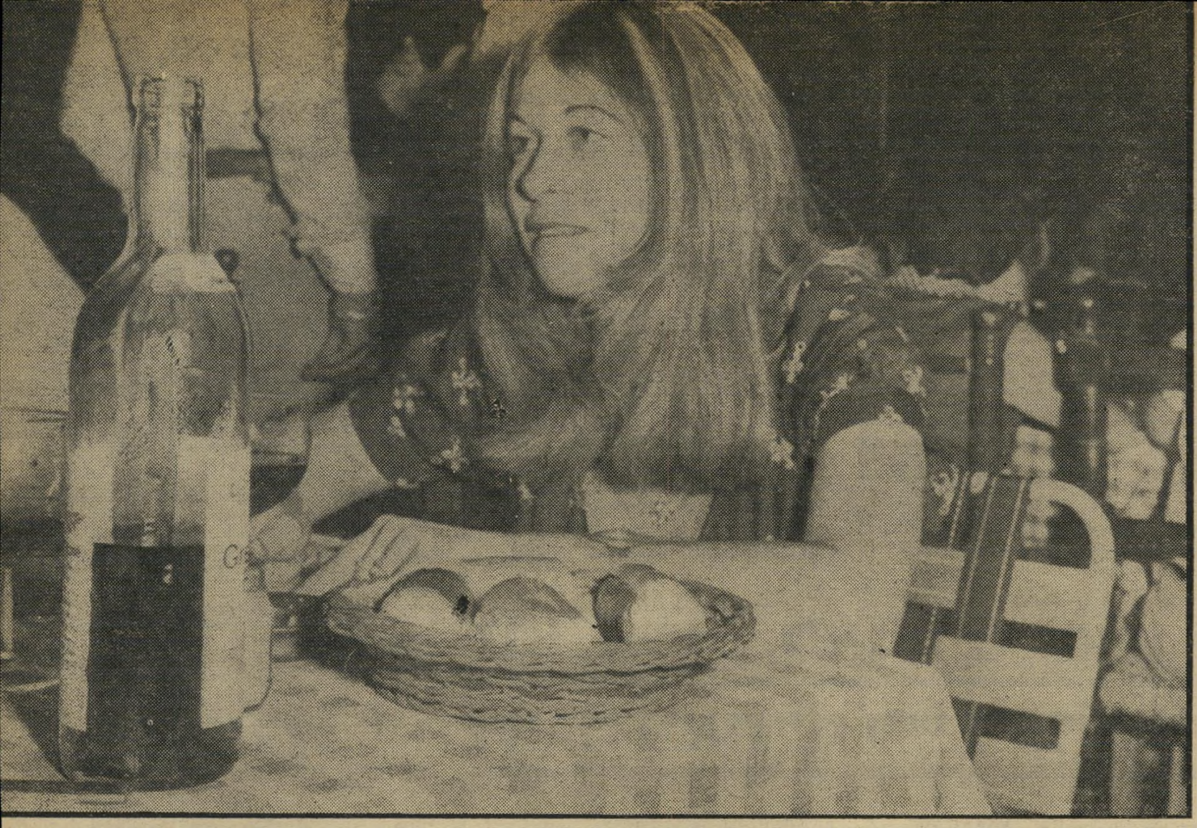

דולצ'ה ויטה בכיכר

לפני כארבע שנים פתח צעיר תל־אביבי במלון טיראן שבהרצליה־פיתוח, מועדון־לילה. המועדון הפך במהרה למקום־מיפגש פופולארי, ולמרבית הפלא הטריחו אנשים עצמם מתל־אביב, ובאו לבלות בו.

מועדון טיראן ננעל עם פרוץ מילחמת יום־הכיפורים. אבל בהרצליה־פיתוח, בכיכר משה דה־שליט, הידועה יותר ככיכר השרון תפסו את מקום מועדון טיראן, מקומות־בילוי חדשים, שצצו כפטריות אחר־הגשם.

כיכר דה־שליט, הנראית שוממה לחלוטין במשך היום, שוכנת מול מלון השרון, בלב הרצליה־פיתוח. רק עם רדת הלילה לובשת הכיכר חיים. עשרות מכוניות חונות בשוליה, אנשים רבים ממלאים את שלושה מקומות־הבילוי ואת הווימפי, הנמצאים בה. הם דוחסים את מירפסות בתי־הקפה, וכל המקום כולו הופך איזור־בילוי הומה וסואן.

שלושה מקומות־הבילוי בכיכר, עד היום, הם: הפאב הנרי השמיני, שהוא לבד מפאב גם מיסעדה, וכרגע מופיע בו ישראל גורין בערב השירים הגסים שלו, „עומד לי על קצה הלשון"; מיסעדה איטלקית בשם אסטורייה דה אנסוניו, וּפיאנו־בר ומיסעדה סינית בשם בני — אונו. עבור הצעירים יותר, ולאלה שאין בכיסם ממון לבילויים יקרים, קיים הווימפי.

בעליהם של שלושה המקומות הם אנשים מעניינים, כל אחד בפני עצמו.

עמי בלכמן בן ה־33, שהוא בעליו של פאב הנרי השמיני, היה האיש ששם עינו על הרצלייה־פיתוח, לראשונה. הוא הוא שפתח שם, לפני כארבע שנים את מועדון טיראן.

עמי היה האיש ש„גילה" את כיכר דה־שליט, מרחק כחצי קילומטר מכיכר־טיראן. המקום עמד בשיממונו, כאשר הוא החליט לפתוח בו מועדון. אומנם, מאז רכש את מקום הפאב ועד שפתח אותו, עבר זמן, ואנטוניו הספיק להקדים אותו בפתיחת המיסעדה שלו, אך ניתן לומר שעמי בלכמן הוא הנחשון של איזור־הבילוי בהרצליה.

עמי הגשוי לבחורה בשם יהודית, עשרה שש שנים בלוס־אנג'לס, שם היה לו בית־דפוס. משחזר ארצה, החל עוסק בעיסקי־יבוא של אביזרים לחדרי־אמבטייה, ומתכוות לתעשייה.

את רעיון פאב הנרי השמיני הגתה אשתו, יהודית, וביחד עם דיילית אל־על שרה רמון, שהיא שותפה „שקטה" בפאב, החל מתגבש רעיון הקמת פאב שכונתי, בו אפשר יהיה לשתות ולשוחח, לצלילי מוסיקת־רקע שתושמע מעל גבי תקליטים, או לצלילי הפסנתר הניצב במרכזו של הפאב.

כפיטריות לאחר הגשם

אין מהם לא שיער כמה עלול לעלות פאב כזה. ומפאב שכונתי לא־יקר, שאותו הם תיכננו בתחילה, הפך הנרי השמיני למקום יקר למדי, מה־גם שהבעלים החליטו להפוך את המקום למיסעדה. כי הישראלי, כידוע, אינו מן השתיינים הגדולים.

ובכל־זאת, תושבי הרצלייה־פיתוח המסוגרים בבתיהם בדרך־כלל, החלו לבוא אל הפאב ואף להישאר בו עד לשעות הקטנות של הלילה. אורחים רבים מגיעים אל המקום בארמון מיחד מתל־אביב, ומרביתם הם אנשי המעמד הבינוני העשיר.

ממש ליד פאב הנרי השמיני שוכן לו כבוד הפיאנו־בר בני — אונו, שתפש את מקומו של קפה צמרת הידוע

ביום זוהי כיכר ריקה ושוממה ✶ בלילה היא הומה ומלאה חיים ✶ מקום הריכוז החדש של נוער הזהב של גוש דן

(המשך מעמוד 37)

והוותיק. קפה צמרת שכן בכיכר דה־שליט זמן רב לפני שהיא הפכה פופולרית כל־כך, והיה מקובל מאד על תושבי האיזור כולו.

אך ברבות הזמן החל המקום הולך מדחי־אל־דחי, ובעליו השכירו אותו לישראלי בני ברגר ולהולנדי רודולף אונו יאנס, שהם גם בעליו של פיאנו־בר בתל־אביב.

בני — אונו הוא, נוסף לפיאנו־בר, גם בית־קפה ומיסעדה סינית. הבעלים ההו־לנדי, ממוצא אינדונזי, הוא צעיר הנמצא בישראל מזה כשנה. בהולנד מולדתו היה מהגדס, ולאחר־מכן עבר לעיסקי מועדונים והיה בעליהם של מועדוני־לילה בגרמניה, הולנד וארצות־הברית.

אונו ובני, שהוא פסנתרן במיקצועו, שכ־רו את המקום לחמש שנים. אונו סבור שכיכר משה דה־שליט היא כיכר אידיאלית לעיסקי־ששועים. עובדה — העסקים פור־חים, למרות שהישראלים הם, לדבריו, אכ־לנים טובים ושתיינים גרועים.

המקום מלא מדי־ערב, אך־ורק עד הש־עה אחת בלילה, ואחר־כך הולך הישראלי לישון. אחרי ככל הכל, למחרת מחכה לו יום־עבודה.

שמי בלכמן בעל הפאב **הנרי השמיני** והאיש הטוען כי גילה את הכיכר. שמי, שהיה יבואן לפני שפתח את מועדון **טיראן** ולאחר־מכן את הפאב, מרוצה מאוד מעסקיו, טוען שהקהל המבקר שם הוא מעולה, מהממעמד הבינוני.

זהו מקום לאנשים שיש להם מכונית, ושגם מאתיים ל"י לערב לא מזיזות להם

אנטוניו בעליה של המיסעדה **אסטורייה דה־אנטוניו**, פליי־בוי בינלאומי ואיש העולם הגדול, מצא את מקומו בהרצליה־פיתוח.

מבסוט לאללה הבארמן של מלון **השרון**, שיובא על־ידי המלון מרפיח שברצועת עזה. הבארמן, ששמו האמיתי הוא חמיד, מכונה על־ידי אנשי המלון בשם דני, וכרטיס־ביקור מיוחד הודפס למענו.

אונו ההולנדי השותף הדינמי של **הפיאנו־בר** החדש והמיסעדה הסינית, **בני־אונו**, עשה בו את כל עבודות הנגרות והדקורציה בעצמו. אונו, שהוא בעליו של פיאנו־בר נוסף בתל־אביב, מרוצה מאוד מהעסקים בכיכר.

אונו מאמין, שאם ייפתחו פיאנו־בארים נוספים בסביבה, זה יהיה רק לטובה, שכן עסקים מביאים עסקים. ותל־אביבי שבא לבלות בהרצליה, יעדיף מיבחר של אפש־רויות על־פני אפשרות אחת בלבד. הרצ־ליה־פיתוח, לדעתו, היא אחד המקומות הטובים ביותר בישראל, לעיסקי־ששועים. שיבעים אחוז מהלקוחות של בני — אונו באים באופן מיוחד מתל־אביב, ואילו הנו־תרים הם תושבי הרצליה־פיתוח ואורחי המלונות הרבים שבסביבה.

מעבר לרחוב, מקום שם שכנה פעם מיסעדת דג הזהב, שוכנת לה היום המיסע־דה האיטלקית אסטוריה דה אנטוניו. המקום גדול ומרווח. בחוץ מירפסת גדולה. מפות משובצות מכסות את השולחנות, בצלים

השותה הבודד בפיאנו־בר ובש־עות הקטנות של הלילה, ניתן לראות אור־חים מועטים בלבד המאחרים בנשף.

מחכה לידיד נערה צעירה זו, אחת מעשרות הבאות לאר־זור־הבילוי החדש עם מחזריהן או בעליהן העשירים. הכיכר הפכה לאבן־שואבת המ־רכזת את הנוער מגוש דן, בני כל השכבות.

תלויים על הקירות בצד תמונות, ומכתבי־תודה של טייסות חיל־האוויר.

בעל המקום, אנטוניו קסטלדי מרומא, גבר מקסים הלבוש חליפה בהירה, מס־תובב בין האורחים, מחלק מחמאות מלוות בתנועותי־ידיים רחבות, משעשע את האור־חים ומצטרף אל הזמר שלו בשירה איטל־קית אדירה מכל הלב.

יותר מדי יהודים

א נטוניו נמצא בארץ מזה שנתיים ימים. לדבריו, הוא בא הנה, כי הוא חצי יהודי, וציוני טוב. בחו"ל היה בעל רשת מיסעדות בברלין, צרפת ואיטליה. הוא בא לישראל כיוון שנמאס לו מאירופה.

האמריקאית

המלצרית של הוויימפי בכיכר השרון עמוסת עבודה. המקום הו־מה, בעיקר בסופי־השבוע, והישיבה בו זולה. עיקר האורחים: חיילים וזנערותיהם.

בתחילה פתח את מיסעדת קזה מיה בתל־אביב, אך היו לו בעיות עם המקום, לכן נאלץ לסגור. אז קנה את מיסעדת דג הזהב.

„הרצליה־פיתוח היא בשבילי כמו חוף התכלת, כמו קאן וניצה, כמו הריוויירה הצרפתית. רציתי לפתוח מול אכדיה מקום שייקרא „הכפר האיטלקי". כולם אמרו לי שאני משוגע, שזה לא יילך, אבל זה לא עניין אותי. ראיתי את הפוטנציאל שגלום במקום. אבל אחר־כך, העיריה לא נתנה לי רישיון, או העניין ירד מהפרק." מספר

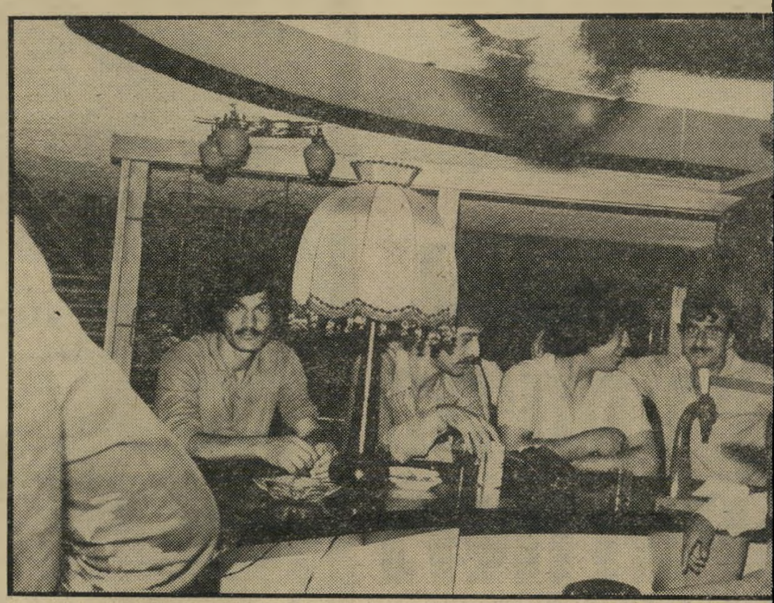

אהיל הזהב

בפיאנו־בר בני—אונו מעשה־ידיו להתפאר של השותף ה־הולנדי של המקום, אונו. האורחים הבאים אל הפיאנו־בר מסתופפים בחלקם מסביב לבר, ועסוקים בשיחה לבבית עם הבארמנית האתיופית החביבה.

אנשים לא באים לפה כדי לאכול, אלא כדי „לתפוס אווירה," אווורה," הוא אומר.

כרגע עוסק אנטוניו בכתיבת ספר ש־ייקרא „ארץ זבת חלב ופיצה," שיספר על שתי שנותיו בישראל וכן על חיי־המין שלו בארץ. לדעתו, הישראליות הן הנשים היפות בעולם. אבל בכל מה שקשור בסכס, ישראל היא ארץ פרימיטיבית. בישראל, הוא אומר, ניגשים ישר לעניין. הוא עצמו מעדיף לחזר אחרי בחורה, כנהוג, ורק אחר־כך לגשת אל מה שהוא מכנה „ה־עניין".

אנטוניו.

לדעתו, הרצליה יכולה בהחלט להיות מרכז לאנשים היפים ולאנשי חוג־הסילון. אבל יש לו תלונות נגד הממשלה, שאינה עושה דבר לפיתוח האיזור. הבעייה היא, לדעתו, בכך שהישראלים בונים על תיירות יהודית. ישראל צריכה להיות פתוחה לתיי־רות מכל העולם.

„בישראל יש חוף שמשתרע מלבנון שב־צפון עד מצריים שבדרום, יש שמש 12 אילוהיומפתחיםאתהחוף שלהרצ וס ול ס.רי חודשים בשנה. אילת היתה יכולה להיות

אנטוניו היה נשוי שלוש פעמים ויש לו שלושה ילדים. אשתו הראשונה היתה תור־כית, השנייה צ'כית ואילו השלישית צר־פתיה.

אווירת סנובה שלטת

כשהיה צעיר, הסתובב ברומא בחברתם של קרלו פונטי וסופיה לורן. על יחסיו עם סופיה לורן הוא אינו מרחיב את הדי־

וימפי לחפרנים

במרחק מה ממיסעדת־היוקרה של אנטוניו אפשר לאכול „וימפי" ולשתות מילק־שייק בכמה לירות. המקום הומה בני טיפש־עשרה, מתושבי המקום וצעירים תל־אביביים, חיילים ברובם, הבאים עם חברותיהם לבילוי זול בכיכר היקרה, ומתקנאים במבלים בעלי־האמצעים.

גן־עדן. אילו היו מפתחים את החוף של הרצליה־פיתוח, היתה רצועת החוף יכולה להפוך לריוויירה," אומר אונטוניו.

„הבעייה העיקרית היא שיש פה יותר מדי יהודים. צריך לייבא קצת גויים מ־חו"ל," הוא מסכם.

ההצלחה של המיסעדה שלו, לדעתו, נר־בעת מהאווירה האיטלקית שהוא משרה עליה. „אין פה אוכל כל־כך טוב, אבל

בור. „הבעייה בישראל היא שמדברים יותר מדי," הוא אומר. „ג'נטלמן לעולם אינו מדבר על ידידותיו." הוא היה חבר קרוב גם של ברי"ט בארדו האגדית, ושל שח־קנית־הקולנוע מרילו טולו וליזה גאסטוני. על פרשת ידידותו עם קריסטדלה פונטי, בתו של קרלו, יש לו דוקומנטים בצורת קיטעי־עיתונות, הממוסגרים במיסגרת זה־תלויים במיסעדה לתפארת.

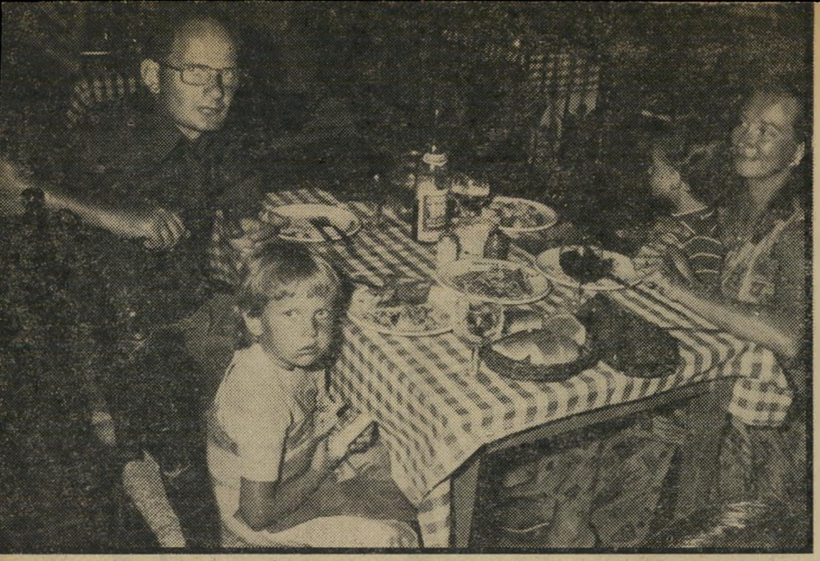

המאושרים

שיכולים להרשות לעצמם, אוכלים ארוחת־ערב במיסעדה ה־איטלקית של אנטוניו, אם כי מחירה של ארוחה כזו יכול לפרנס מישפחה ימים אחדים.

הזוג המוזר

על רקע שלוש הגראציות העירומות שבפוסטר, בחר לו צמד זה לאכול ארוחת־ערב איטלקית, במיסעדה של אנ־טוניו. זוגות רבים באים אל המקום כדי לבלות בו ערב אינטימי, אם־כי האווירה רועשת.

עם לקוחות המיסעדה שלו נימנים אנשים כמו „משה דיין, יצחק רבין ודדו אלעזר," כעדותו. גם מוטי הוד הוא אורח קבוע שלו. אנטוניו גם אימץ טייסות של חיל־האוויר וצנחנים, והוא מאכיל ומש־קה אותם חינם־אין־כסף.

מרחק כמה בתים מאנטוניו שוכן לו ה־וימפי', שהוא מרכז הבידור של בני־ה־תישחורת. לכאן באים בעיקר חבר"ה צעי־רים שאין להם כסף לבזבז במקומות היק־רים האחרים שבסביבה. אורחים נוספים בוימפי הם עולים חדשים, ממעון־עולים שרונית הנמצא בסמוך.

הכיכר, הקרוייה על שמו של משה דה־שליט שהיה ממייסדי הרצליה, והידועה יו־תר בכינוייה כיכר השרון, הולכת ותופסת את מקומה של יפו העתיקה על מפת הבידור בארץ. איזור צפון תל־אביב מלא עד אפס־מקום, ותל־אביבים רבים בעדי־פים לנסוע מרחק חצי שעה, למצוא חנייה כימעט־בטוחה ולשחות באווירה של רווחה, עושר ופאר, מאשר להצטופף ביפו או בצפון ולהתחכך בסתם 'עמך'.

שכן כיכר השרון בהרצליה־פיתוח היא איזור־בילוי אומנם, אך איזור יקר מאד, של המעמדי הבינוני ולמעלה מזה. — ולא עוד.

לא כל אחד יכול להרשות לעצמו את המותרות שבבילוי ערב בכיכר־הבילויים, וספק אם ירגיש בנוח בתוך האווירה הסנו־בית האופפת את המקום.

מספר 1936 שנה 39 המחיר: 3.50 ל"י כ"ג תשרי תשל"ה, 9.10.74

העולם הזה

סולל-בונה שותף לשחיתות

אשת המיסתורין מאחורי עסקי המנכ"ל

עסקי השוחד של מיכאל צור